

**T. C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE METİN
UYARLAMA BAĞLAMINDA TÜRK MASALLARINDAN
YARARLANMA**

EVİRİM GÜLEN YAZAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MAYIS, 2024
MUĞLA**

**T. C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE METİN
UYARLAMA BAĞLAMINDA TÜRK MASALLARINDAN
YARARLANMA**

**EVİRİM GÜLEN YAZAR
ORCID NO: 0000-0001-6810-6686**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. SİBEL TURHAN TUNA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MAYIS, 2024
MUĞLA**

JÜRİ ONAY SAYFASI

Evrin Gülen Yazar tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Bağlamında Türk Masallarından Yararlanma” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Nevin AKKAYA

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Jüri Başkanı

Prof. Dr. Sibel TURHAN TUNA

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Anabilim Dalı

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Didem ÇETİN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Anabilim Dalı

Üye

Tez savunma tarihi: 23/05/2024

Bu tez Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirmektedir.

Prof. Dr. Şevki KÖMÜR

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Bağlamında Türk Masallarından Yararlanma” başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasında;

- Tez içinde sunulan veriler, bilgiler ve dokümanların akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Tez çalışmasında yararlanılan eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterildiğini,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Bu tezde sunulan çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 23 /05 /2024

İMZA

Evrin Gülen YAZAR

Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE METİN UYARLAMA BAĞLAMINDA TÜRK MASALLARINDAN YARARLANMA

EVİRİM GÜLEN YAZAR

Yüksek Lisans Tezi, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sibel Turhan Tuna

Mayıs 2024, 209 sayfa

Bu çalışmanın genel amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B1 dil düzeyi için seçilmiş Türk masalların metin uyarlama teknikleriyle düzeye ve beceri kazanımlarına uygun, uyarlanmış metin örnekleri ortaya koymak ve web araçlarından faydalanılarak uyarlanmış metinler için kazanım temelli etkinlik örnekleri oluşturmaktır.

Pertev Naili Boratav ve Ignac Kunos'un derlediği Türk masallarından seçilen 7 masalın, açıklama, genişletme, sadeleştirme, eksiltme ve kolaylaştırma teknikleri kullanılarak Türkçenin Yabancı Dil Öğretimi Programında (TYDÖP) yer alan 4 temel dil becerisi için en fazla kazanımın hedeflendiği B1 dil düzeyinde okuma materyali hazırlanarak alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

İki aşamalı bir yol izlenen çalışmada, önce seçilen masallar, metin uyarlama teknikleriyle B1 dil düzeyinin dil yapılarına, söz ve söz gruplarına uygun olarak uyarlanmıştır. Metin uyarlama işlemleri sonrasında kullanılan teknikler ve değiştirilen ifadeler sıralı bir biçimde gösterilmiş, düzey üstü kelime ve kelime grupları için de sözlükçe verilmiştir. Uyarlama sonrası ortaya çıkan metin ile B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkileri açıklanmış, daha sonra da temel dil becerisi kazanımlarıyla etkinlikler tasarlanmıştır. Etkinliklerin tasarımında ve masal görsellerinin oluşturulmasında web araçlarından faydalanılmıştır.

Çalışmanın sonucunda, özgün edebi metinlerin dil öğretimi amacıyla metin uyarlama teknikleriyle hedef metin hâline getirilebilir olduğu ve uyarlanmış metin örneklerinin B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla örtüştüğü görülmüştür. web araçları ve

teknoloji kullanımının metin uyarlama çalışmalarıyla birlikte kullanılabilirliği etkinlik tasarılarıyla gsterilmiştir.

Anahtar kelimeler: masal, Türk masalları, metin uyarlama, yabancılara Türkçe ğretimi

ABSTRACT

USING TURKISH FAIRY TALES IN THE CONTEXT OF TEXT ADAPTATION IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

EVİRİM GÜLEN YAZAR

Master Thesis, Turkish Language Education

Supervisor: Prof. Dr. Sibel TURHAN TUNA

May 2024, 209 pages

The general aim of this study is to present adapted text examples that are suitable for the B1 language level and skill acquisitions in teaching Turkish as a foreign language through text adaptation techniques applied to selected Turkish fairy tales, and to create acquisition-based activity examples for these adapted texts using web tools.

It is considered that the preparation of reading materials at the B1 language level, targeting the maximum acquisition of the four basic language skills included in the Teaching Turkish as a Foreign Language Program (TTFLP), using techniques such as explanation, expansion, simplification, omission, and facilitation on seven fairy tales selected from those compiled by Pertev Naili Boratav and Ignác Kúnos, will contribute to the field.

In this study, which follows a two-stage process, the selected fairy tales were first adapted to the language structures, words, and phrases appropriate for the B1 language level using text adaptation techniques. After the text adaptation processes, the techniques used and the modified expressions were shown sequentially, and a glossary was provided for above-level words and phrases. The relationship between the adapted text and the B1 level reading skill acquisitions was explained, and then activities were designed based on the basic language skill acquisitions. Web tools were utilized in the design of the activities and the creation of fairy tale visuals.

As a result of the study, it was observed that original literary texts can be transformed into target texts for language teaching purposes through text adaptation techniques and

that the adapted text examples align with the B1 level reading skill acquisitions. The usability of web tools and technology in conjunction with text adaptation studies was demonstrated through the activity designs.

Keywords: fairy tales, Turkish fairy tales, text adaptation, teaching Turkish to foreigners

ÖN SÖZ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi günümüzde ivme kazanmış olsa da tarihçesi oldukça eski zamanlara uzanmaktadır. Tarih boyunca çeşitli milletlere, ticari ve sosyal ilişkilerin gelişmesiyle Türkçe öğretilmiş, pek çok kaynak yazılmıştır.

Bu çalışmada, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal olarak kullanılmak üzere Türk masal metinlerinin B1 dil düzeyi için uyarlanmış metin örneklerinin ortaya konması; uyarlanan metinler için B1 dil düzeyi temel dil beceri kazanımlarına uygun, web araçlarıyla etkinlik tasarımlarını ortaya konma amaçlanmıştır. Tez beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problem durumuna, genel amaç ve alt amaçlarına, önemine, sayıltılarına, sınırlılıklarına, tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde konuyla ilgili literatür ve yapılan araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın modeli (deseni), incelenen dokümanlar, verilerin toplanması, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir. Dördüncü bölümde araştırmanın bulguları olan uyarlanmış metinlere ve etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde masal kullanımı ve metin uyarlama bağlamında yapılmış olan diğer çalışmalarla birlikte çalışmada ulaşılan sonuçlar tartışma bölümünde karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca metin uyarlama çalışmalarında web araçlarının kullanımı ile çalışmada elde edilen bulgular tartışılmış ve bulgulardan hareketle araştırmanın sonuçlarına yer verilerek ilgili öneriler paylaşılmıştır.

Bu meşakkatli yolculukta, her zaman yanımda duran ve bana desteğini esirgemeyen kıymetli eşim Bilal YAZAR'a çok teşekkür ederim. Çalışmanın örnekleminde bilgi ve fikirleriyle katkı sunan Sayın Dr. Öğretim Üyesi Betül GÖKTAŞ'a, tez çalışmasının her aşamasında manevi desteğiyle araştırma sürecine katkı sunan Sayın Hamdiye Deniz YILDIRIM'a, yüksek lisans yolculuğumun en başından beri fikirleriyle ve bilgisiyle ufkumu açan, çalışmalarımda yol gösteren, tez sürecinde daha iyiye ulaşmak için yönlendiren kıymetli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Sibel TURHAN TUNA'ya en içten teşekkürlerimi sunarım.

Türkçe yolculuğunda, öğrenen ve öğreten olma çabama katkı sunan Suriye Azez'deki kıymetli öğrencilerime...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
ETİK BEYANI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
ÖN SÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar DİZİNİ	xv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xvii
EKLER DİZİNİ	xx

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Masal Kavramı.....	7
2.1.1. Masalların Genel Özellikleri	8
2.1.2. Masalların Tasnifi.....	9
2.1.3. Masalın Dil ve Kültürle İlişkisi.....	11
2.1.4. Masalın Yabancı Dil Öğretimindeki Yeri	12
2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	14
2.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Amaçlar ve İlkeler	16
2.2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becerileri.....	17
2.2.2.1. Dinleme Becerisi.....	19
2.2.2.2. Sözlü Etkileşim ve Sözlü Üretim Becerisi.....	19
2.2.2.3. Okuma Becerisi.....	20
2.2.2.4. Yazma Becerisi	21
2.2.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Kullanımı	22
2.3. Metin Uyarlama	23
2.3.1. Metin Uyarlama Teknikleri.....	25
2.3.1.1. Sadeleştirme.....	26
2.3.1.2. Genişletme	26
2.3.1.3. Açıklama.....	27
2.3.1.4. Eksiltme	27
2.3.1.5. Kolaylaştırma.....	27
2.4. İlgili Yurt İçi Araştırmalar	28
2.4.1. Doktora Tezleri	28
2.4.2. Yüksek Lisans Tezleri.....	28

2.4.3. Makaleler	31
2.5. İlgili Yurt Dışı Araştırmalar	32
2.5.1. Makaleler	32

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni	34
3.2. İncelenen Dokümanlar	35
3.3. Veri Toplama Araçları	35
3.4. Verilerin Toplanması	36
3.5. Verilerin Analizi	37
3.5.1. Uyarılama Öncesi	39
3.5.2. Uyarılama Sırası	39
3.5.3. Uyarılama Sonrası	40

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Nardaniye Hanım Masalı	42
4.1.1. Metinde Uygulanan Uyarılama Teknikleri	62
4.1.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri	68
4.1.3. Etkinlik Tasarıları	70
4.2. Hızır Masalı	73
4.2.1. Metinde Uygulanan Uyarılama Teknikleri	79
4.2.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri	81

4.2.3. Etkinlik Tasarıları.....	82
4.3. Odun Yarıcı Masalı.....	87
4.3.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri	95
4.3.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri	97
4.3.3. Etkinlik Tasarıları.....	98
4.4. Oduncu ile Kurdun Masalı.....	102
4.4.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri	110
4.4.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri	111
4.4.3. Etkinlik Tasarıları.....	113
4.5. Kırk Yalan Masalı.....	117
4.5.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri	125
4.5.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri	128
4.5.3. Etkinlik Tasarıları.....	129
4.6. Ayağına Diken Batan Karga Masalı	132
4.6.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri	140
4.6.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri	141
4.6.3. Etkinlik Tasarıları.....	142
4.7. Koca Nine ile Tilki Masalı.....	146
4.7.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri	152
4.7.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri	153
4.7.3. Etkinlik Tasarıları.....	155

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Tartışma	161
5.2. Sonuç	168
5.3. Öneriler	171
KAYNAKÇA.....	173
EKLER.....	180

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1. <i>DAOBM Metin Basitleştirme Stratejileri</i>	25
Tablo 2. <i>B1 Dil Düzeyi Dil Yapıları Listesi</i>	36
Tablo 3. <i>Nardaniye Hanım Masalı Sözlükçe</i>	61
Tablo 4. <i>Hızır Masalı Sözlükçe</i>	79
Tablo 5. <i>Odun Yarıcı Masalı Sözlükçe</i>	94
Tablo 6. <i>Oduncu ile Kurdun Masalı Sözlükçe</i>	110
Tablo 7. <i>Kırk Yalan Masalı Sözlükçe</i>	125
Tablo 8. <i>Ayağına Diken Batan Karga Masalı Sözlükçe</i>	139
Tablo 9. <i>Koca Nine ile Tilki Masalı Sözlükçe</i>	152

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklamalar
D-AOBM	Diller Avrupa İçin Ortak Başvuru Metni
ÖM	Özgün Metin
TDK	Türk Dil Kurumu
UM	Uyarlanmış Metin
YDTÖP	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı
YEE	Yunus Emre Enstitüsü
YTÖ	Yabancılarla Türkçe Öğretimi

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1. <i>Nardaniye Hanım Bayram Gezmesinde</i>	58
Şekil 2. <i>Nardaniye Hanım İçinde Yılan Olan Testiden Su İçerken</i>	58
Şekil 3. <i>Babası ve Nardaniye Bir Dağın Tepesinde</i>	59
Şekil 4. <i>Nardaniye Hanım Derenin Kenarında Abdest Alırken</i>	59
Şekil 5. <i>Kırk Haramiler Aralarında Tartışırken</i>	60
Şekil 6. <i>Üvey Anne Ayla Konuşurken</i>	60
Şekil 7. <i>Üvey Anne, Kiraz Satıcısı Kılığında</i>	61
Şekil 8. <i>Boşlukları Dolduralım</i>	70
Şekil 9. <i>Cevaplayalım</i>	71
Şekil 10. <i>Wordwall Etkinlik Görseli</i>	72
Şekil 11. <i>Sıralayalım</i>	73
Şekil 12. <i>Tellallar Meydanda Bağırırken</i>	77
Şekil 13. <i>Fakir Adam Eşiyle Konuşurken</i>	78
Şekil 14. <i>Padişah Çocukla Konuşurken</i>	78
Şekil 15. <i>Cevaplayalım</i>	82
Şekil 16. <i>Yazalım</i>	83
Şekil 17. <i>Masal Anlatma Görselleri</i>	84
Şekil 18. <i>İşaretleyelim</i>	85
Şekil 19. <i>Wordwall Etkinlik Görseli 2</i>	86
Şekil 20. <i>Oduncu ve Karısı Yiyip İçip Eğlenirken</i>	93
Şekil 21. <i>Padişah Sokaklarda Gezerken</i>	93
Şekil 22. <i>Oduncu tahta kılıcı kabından çıkarmış</i>	94
Şekil 23. <i>Kelime Dünyası</i>	98

Şekil 24. <i>Yazma Etkinliği Görseli</i>	99
Şekil 25. <i>İşaretleyelim</i>	100
Şekil 26. <i>Yazma Etkinliği Görseli</i>	101
Şekil 27. <i>Oduncu Odun Keserken Koyun Sürüsü Görür</i>	107
Şekil 28. <i>Koyun, Kuyuda Oturan Kör Kurdun Yanına Düşer</i>	107
Şekil 29. <i>Oduncu, Kısmetinin Ayağına Gelmesini Beklemeye Başlar</i>	108
Şekil 30. <i>Oduncu Rüyasında Derviş Görür</i>	108
Şekil 31. <i>Derviş Bir Çömlek Altının Yerini Söyler</i>	109
Şekil 32. <i>Bacadan Aşağı Altınlar Düşer</i>	109
Şekil 33. <i>İşaretleyelim</i>	113
Şekil 34. <i>Learning Apps Etkinlik Görseli</i>	114
Şekil 35. <i>Eşleştirelim</i>	115
Şekil 36. <i>Cevaplayalım</i>	116
Şekil 37. <i>Padişah Üç Oğluna Vasiyet Verirken</i>	123
Şekil 38. <i>Üzengi, Yular ve At</i>	124
Şekil 39. <i>Üç Adam, Şehzadeleri Güldürüp Eğlendirirken</i>	124
Şekil 40. <i>İşaretleyelim</i>	129
Şekil 41. <i>Eşleştirelim</i>	130
Şekil 42. <i>Yazalım</i>	130
Şekil 43. <i>Learning Apps Etkinlik Görseli</i>	131
Şekil 44. <i>Ayağına Diken Batan Karga</i>	138
Şekil 45. <i>Dikenini Nineye Veren Karga</i>	139
Şekil 46. <i>Cevaplayalım</i>	142
Şekil 47. <i>Storyboardthat Etkinlik Görseli</i>	143
Şekil 48. <i>İşaretleyelim</i>	144
Şekil 49. <i>Yazalım, Sıralayalım</i>	145

Şekil 50. <i>Külekten Süt İçen Tilki</i>	150
Şekil 51. <i>Dereden Su Alan Tilki</i>	150
Şekil 52. <i>Tilkinin Kuyruğunu Kesen Nine</i>	151
Şekil 53. <i>Ot İstemek İçin Çayıra Giden Tilki</i>	151
Şekil 54. <i>Cevaplayalım</i>	155
Şekil 55. <i>Yazalım, Sıralayalım Etkinlik Görseli</i>	156
Şekil 56. <i>İşaretleyelim Etkinliği</i>	157
Şekil 57. <i>Yeniden Yazalım Etkinliği</i>	158
Şekil 58. <i>Prezi Etkinlik Görseli</i>	159

EKLER DİZİNİ

Sayfa

Ek 1. <i>Maarif Vakfının Hazırladığı (2019) ‘‘Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’’ında Yer Alan B1 Dil Düzeyi İçin Dört Temel Dil Becerisi Kazanım Tabloları</i>	180
Ek 2. <i>Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim B1 Türkçe Öğretim Seti Dil Yapıları Listesi</i>	190

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde “problem durumu”, “araştırmanın amacı”, “araştırmanın önemi”, “sayıtlar”, “araştırmanın sınırlılıkları” ve “tanımlar” yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Gelişen ve ilerleyen dünyada gün geçtikçe eğitimin her alanında yeni ihtiyaçlar doğmaktadır. Bu alanlardan gelişmeye ve yenilenmeye en açık olanlardan biri Türkçenin yabancı dil olarak öğretimidir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi son yıllarda yoğun bir talep görmekte ve bu durum alanla alakalı programlar geliştirilmesi, yeni eğitim-öğretim materyallerinin üretilmesi gibi konuları da gündeme getirmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan materyaller ihtiyaçlara uygun hazırlanmış ürünler olabildiği gibi dil öğretim kaygısı gütmeyen araçlar ve otantik metinler de olabilmektedir. Öğrenimin kalıcılığı adına, dille birlikte dilin ait olduğu kültürün de sunulacağı eserlere öğretimde sıkça yer vermek gerekmektedir. Toplumların birikimlerini taşıyan halk hikâyeleri, fıkralar ve masallar gibi özgün içeriklerin tercih edilmesi öğrenimi hem zevkli hem de kalıcı hale getirebilmektedir.

Sözlü edebiyat geleneği eserlerinden faydalanmak, dil becerilerinin edinimi ve gelişimi için gereklidir. Millî ve evrensel kültürün birikimi olan değerlerin aktarımını ve dil edinimi sürecinde dört dil becerisinin gelişimini destekleyecek olan edebî ürünlerden biri de masaldır. Masalı öğretim materyali olarak dil öğretiminde kullanmak, çeşitli becerilerin gelişimine katkı sunacağı gibi edebi zevk ve estetik anlayışı da kazandıracaktır.

Edebi metinler, dil öğrenimindeki ihtiyaçlarını karşılama kaygısıyla oluşturulmadığı için bu eserleri özgün halleriyle kullanmak, hedef dil öğrencisinde dil bilgisi ve anlam bakımından güçlükler neden olabilmektedir. Dil öğretimindeki gereklilikler doğrultusunda düzeye uygunluk gözetilerek sadeleştirilen metinler, bu zorlukları ortadan kaldırmayı hedeflemektedir.

Bu hedefler doğrultusunda da çalışmanın problem durumu: “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk masallarından, metin uyarlama bağlamında kazanım temelli nasıl yararlanılmalıdır? Metin uyarlama teknikleri, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi amacıyla Türk masal metinlerinde nasıl kullanılmalıdır? B1 dil düzeyi için uyarlanmış metin ve etkinlikler kazanım temelli nasıl olmalıdır? Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak uyarlanmış edebi metinler için web araçlarından nasıl yararlanılmalıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk masallarının B1 dil düzeyine göre uyarlanmış metin örneklerini ve uyarlanmış metinler için etkinlik tasarımlarını ortaya koymaktır.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda yer alan dil becerileri kazanımlarına uygun, dilbilimsel ölçütler ve bağlaşıklık unsurları ölçüt alınarak Türk masalların B1 seviyesine uyarlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca uyarlanmış metinlerin anlamını pekiştirmek, dil öğretimini desteklemek için B1 düzeyi anlama- anlatma becerilerinin kazanımlarına dayandırılarak etkinlik önerileri hazırlanmıştır.

Bu doğrultuda Pertev Naili Boratav ve Ignacz Kunos’un derlediği masallar incelenerek seçilen 7 masalın, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Programında yer alan B1 düzeyi temel dil becerilerinin kazanımları ve dil yapılarına uygun, metin değiştirim ölçütleri ile metinler analiz edilip B1 dil seviyesine uygun metinler hâline getirilmesi planlanmıştır.

Tezin amacına uygunluk gözetilerek aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, anlama ve anlatma becerilerinin gelişimi için Türk masallarından metin temelli nasıl yararlanılabilir?

1.1. Türk masallarında B1 düzeyinin anlama ve anlatma becerilerinin kazanımlarına uygun, metin değiştirim ölçütleri nasıl uygulanabilir?

1.2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B1 seviyesine uyarlanmış masal metni nasıl olmalıdır?

2.1. B1 düzeyinde uyarlanmış masal metinleri için anlama ve anlatma becerilerinin kazanımlarıyla hazırlanmış etkinlikler nasıl olmalıdır?

2.2. B1 düzeyinde uyarlanmış masal metinleri için web araçlarından nasıl faydalanılabilir?

2.3. B1 düzeyinde uyarlanmış masal metinleri için web araçlarıyla hazırlanmış etkinlikler nasıl olmalıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi oldukça eskiye dayanmaktadır. Eskiden günümüze kadar Türkler, etkileşim içerisinde bulundukları milletlerle iletişimi kolay hale getirmek için Türkçenin öğretimi ile ilgili çalışmalar yapmışlardır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda yazılan ilk eser, Kaşgarlı Mahmut'un 1072-1074 yılları arasında yazmış olduğu Divan-ı Lügatit Türk'tür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yapılan çalışmalarla birlikte yıllar içerisinde gelişmeler göstermiş ve günümüzde oldukça yaygınlaşmıştır. İkinci bir dilin öğrenimi günümüz dünyasında gittikçe önemli hale gelmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalar, yabancı dil olarak Türkçe öğrenimine olan ilginin arttığını göstermektedir. Buna paralel olarak öğrenim materyallerinin geliştirilmesi, kaynakların içerik olarak dil öğrenimine katkı sunacak şekilde düzenlenmesi konusu da gündemdedir. Bir dilin kalıcı öğrenimi için o dilin kültürüyle beraber kazanılması hususu düşünüldüğünde, kültürün yazılı ve sözlü ürünleri, dilin öğretimi konusunda destekleyici öğeler haline gelmektedir.

Kültürün taşıyıcısı olan dilin, öğretimi konusunda sözlü ve yazılı kültürel öğeler kullanmak öğretimi güçlü kılmaktadır. Materyal hazırlığı yaparken kültürü yansıtan ürünlerin de dil öğretiminde kullanıldığı, birçok kaynakta görülmektedir. Türkü, fıkra halk hikayelerinin örneklerini sıkça gördüğümüz bu içeriklerde sözlü kültürün önemli bir

ögesi olan masal metnlerinin örneklerinin daha az oluşu bu çalışmanın gerekliliğini göstermiştir.

Gelişen ve değişen dünyada çağın ihtiyaçlarına ve öğretimin amaçlarına cevap verebilen yeni eğitim öğretim materyallerine ihtiyaç duyulmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde önemli bir husus olan temel dil becerilerinin gelişimi için çeşitli özel hedeflerle hazırlanmış, öğrenime yardımcı kaynaklar gerekmektedir. Bu kaynaklar hazırlanırken de dilin ait olduğu kültürün asıl ürünlerini dil öğrencisiyle buluşturmak önemli bir husustur. Dil düzeylerine uygun kazanım ve yapılarla hazırlanan okuma materyalleri, okuma anlama becerisinin gelişimini desteklemek için önemli kaynaklardır. Bu çalışmanın sonunda ortaya konması planlanan metinlerin de bu amaçla kullanılabilirliği öngörülmektedir.

Dil öğrenimi aynı zamanda o dilin kültürünü de öğrettiğinden halkın sözlü ve yazılı unsurları dil gelişimini destekleyici ürünlerdir. Dil seviyelerindeki dilbilgisi ve konuların sınırlı olması bu edebi eserlerin özgün halleriyle kullanılmasını zorlaştırmaktadır. Bu sebeptendir ki edebi ürünlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına daha fazla kazandırılabilmesi için uyarlama çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışma, B1 düzeyinde dil öğrencilerine temel dil becerilerinin gelişimine katkı sağlamak amacıyla, okuyucuyu heyecanlandıran ve ilgisini arttıran uyarlanmış masal metinlerini ortaya koyacağından ve alandaki metin çeşitliliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Uluslararası sahada alan uzmanları olan Ignacz Kunos ve Pertev Naili Boratav'ın Türk halk edebiyatındaki yeri ve Türk masalları için sundukları katkılar oldukça önemlidir. Onların öncülüğünde derlenen metinler çalışmanın konusu olan masal uyarlama yoluyla dil öğrencilerinin, Türk masallarıyla tanışıklığına da vesile olacaktır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada Türk masallarının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında yer alan kazanımlara uygun nitelikte metinler olduğu varsayılmıştır.

Türk masallarını konu alan özgün metnlerinin, metin uyarlama ölçütlerinin kullanımına uygun olduğu varsayılmıştır.

Seçilen Türk masal metinleri için kazanım temelli etkinlik oluşturmaya uygun varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın başlıca sınırlılıkları şu şekilde sıralanabilir:

Araştırmada Türk dünyasının tamamına ait masallar değil, Pertev Naili Boratav’ın derleyip kitaplaştırdığı Zaman Zaman İçinde, Az Gittik Uz Gittik eserlerinde yer alan 70 masal metni içerisinden 4 masal; Ignac Kunos’un Türk Masalları adlı eserinden seçilen 3 masal, toplamda 7 masal metni incelenmiştir.

Çalışma Maarif Vakfının yayınladığı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan B1 seviyesi temel dil becerileri kazanımları, B1 dil düzeyi dil bilgisi yapıları ve Yunus Emre Enstitüsünün B1 düzeyi ders kitapları için belirlediği dilbilgisi, söz varlığı ve kelime yapıları ile sınırlandırılmış olup bunlar dışında kalan ölçütler çalışmanın kapsamına girmemiştir. Maarif Vakfının hazırladığı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı (2019) ‘‘Türkçe ğretiminin uluslararası dil ğretim standartlarına göre yapılması için, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) esas alınarak’’ hazırlanmış olması bakımından, çalışmadaki dil beceri alanlarının kazanımları ile ilgili yol gösterici bir kılavuzdur.

Çalışmada metin değiştirim tekniklerinden sadeleştirme, genişletme, açımlama, eksiltme ve kolaylaştırma ltleri esas alınmıştır.

1.6. Tanımlar

Beceri: Kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneği; maharet (TDK Güncel Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> ET: 01.08.2023).

Kazanım: Öğrenme kazanımları öğrenenlerin öğrenme süreci sonunda kazandığı bilgi, beceri ve yetkinliklerdir; örgün, yaygın ya da serbest öğrenme süreçleri sonunda kişinin neyi bildiği, anladığı ve yapabildiğidir (Türkiye Yeterlilikler erevesi, <https://tyc.gov.tr> ET: 14.01.2023).

Masal: Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür (TDK Güncel Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> ET: 01.08.2023).

Metin: Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü; tekst (TDK Güncel Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> ET: 01.08.2023).

Özgün: Çeviri olmayan, asıl olan (metin); orijinal (TDK Güncel Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> ET: 01.08.2023).

Uyarlama: Uyarlanmış, adapte edilmiş. Bir eseri çevrildiği dilin, konuşulduğu toplumun yaşayışına, inançlarına uydurma. Edebî eserleri, sinema, tiyatro, radyo ve televizyonun teknik imkânlarına uygun duruma getirme; uyarlama (TDK Güncel Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> ET: 01.08.2023).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Masal Kavramı

Arapça *mesel* sözcüğünden gelen masalın kelime anlamı Türkçe sözlükte, “Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, ET:20.08.2023).

Anonim halk edebiyatının en önemli ürünlerinden biri olan masal ile ilgili pek çok araştırmacı tarafından çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Boratav (1973), masal nedir sorusuna şu cevabı vermektedir: “Masal nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçeğe ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatıdır. Türk masalları konusunda ilk çalışmalardan birini yapan Macar Türkolog Kunos, masal hakkında: “Masal denilen şey her milletin dönen aynasıdır. Bu aynaya bakılacak olunursa, hem eskilerin ibadetlerini hem eski zamanların ahlakı da görülmüş olunur” (Kunos, 1978). Saim Sakaoğlu da masalı, “Ana karakterlerinden bazıları hayvanlar ve doğaüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde geçen, hayal ürünü olduğu halde dinleyicileri inandırabilen bir sözlü anlatım türü” olarak açıklamıştır (Sakaoğlu, 1999).

Seyidoğlu, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisinde masalın şekil ve muhtevasına da değinenerek şu şekilde tanımlamaktadır: “Halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu, bir varmış bir yokmuş gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda yedi, içti muratlarına erdiler yahut onlar erdiler muratlarına biz çıkalım kerevetine, gökten üç

elma düştü, biri anlatana, biri dinleyene, biri de bana gibi belirli sözlerle sona eren, zaman ve mekân kavramlarıyla kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım türüdür” (Seyidoğlu,1985).

Günay (1975) masalı, muhtemel ve doğaüstü vakaların masallarda bir arada, gerçek gibi anlatıldığını vurgularken Şükrü Elçin masalın ‘Meçhul mekanlarda meçhul şahısların başından geçen olaylar ve hikayeler” (1993) olduğunu söylemektedir.

Günümüzde masal ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında masal hakkında söylenenlerin daha açıklayıcı hale geldiği görülmektedir. Oğuz (2008), kısa ve yoğun anlatımlar olan masallarda, konu zıtlıklar üzerinden kurgulanarak iyi, güzel ve doğru olanının mutlu sonla ödüllendirilip karşısında yer alan kötü, haksız ve yanlış olanın ceza aldığını, Önal ise (2011) “Masal gerçek veya gerçeküstü, kimi zaman doğrudan, kimi zaman sembolik olarak belirli bir üslup ve kalıp ifadeler çerçevesinde anlatılan, genellikle içinde ya dersler çıkarılan ya da eğlendirmeyi hedefleyen çoğu zaman ikisinin de bir arada olduğu, inandırma kaygısı taşımayan ağızdan bal damlayan anlatıcıları bulunan, en eski zamanlardan beri halkın edebi ihtiyacını karşılayan halk kültürünün yaygın ve günümüze dek gelebilen nesir ürünlerinden biri” yorumunu yapmaktadır.

Masallar, insanoğlunun hayalgücünün ve dilinin zenginliğini en etkileyici şekilde gösteren anlatılardır. Bu olağanüstü anlatıların; varoldukları, geliştikleri ve yayıldıkları toplumların kültürel unsurlarıyla beslenerek ulusal anlamlar kazandığı, bu bağlamda da evrensel değerlerle beraber sunulduğu görülmektedir.

Masalların kültürel öğelerden beslenmiş oluşu, onların dilin özelliklerini de yansıtmalarını sağlamıştır. Kelime çeşitliliği, seslerin telaffuzu gibi konularda masalın hem dinleyene hem de okuyana büyük katkılar sunduğu bilinmektedir.

2.1.1. Masalların Genel Özellikleri

Umay Günay, masalın özellikleriyle ilgili şunları ifade etmektedir: “Sözlü anlatım türünün en ilgi çekici türlerinden biri olan masal, evrensel olarak bakıldığında konu ve yapı bakımından birbirleriyle benzerlik gösterirler. Masallara dil, çevre, inanç ve geleneklerinde dahil olmasıyla milli bir kimlik oluşmaktadır. Bilinen tüm masallarda zıtlıkların mücadelesi anlatılmaktadır. İstisna durumlar haricinde masallar mutlu sonla ve iyinin kazanmasıyla nihayetlendirilir. Masallar sadece çocukları eğlendirme ve eğitme

amacı güden bir edebi tür değil, kültürün dinlenilmesini de sağlayan bir türdür’’(Günay, 1992).

Masalların muhtevası hakkında Max Lüthi’nin tespitleri ‘‘Masalların tek boyutlu bir yapıda olması, anlatımın derin betimlemelerle değil yüzeysel yapılması, soyut bir üslup kullanımı, masal kahramanın iç dünyasından bahsedilmemesi, masallarda kahramana karşı yüceltmenin oluşması’’ şeklinde sıralanmaktadır (Oruç, 2000).

Önal (2011) ise çocuklar ve dinleyiciler için masalın en genel olarak özellikleri hakkında; çocukların masallar aracılığıyla dinlemeyi öğrendiklerini, masallarda iyi-kötü karşılaşmasında dinleyenin iyinin safını tuttuğunu, kötülerle mücadele edilmesi gerektiğinin masallar aracılığıyla telkin edildiği, masallardaki olağanüstü varlıklar ile hayal kurma kabiliyetinin geliştiği, masalların merak uyandırma hissini arttırdığı ve son olarak masalların mutlu sonla iyilerin galip gelmesi ile bitmesiyle dinleyenin de kötü olaylarla başa çıkabilme yetisini geliştirdiğini ifade etmektedir.

Yapısal olarak bakıldığında masalların, masal başlangıç tekerlemeleri/ söz kalıpları/formelleri, masalda olayın anlatıldığı kısım ve tekerlemeler/söz kalıpları/formelleri ve masalın sonu (bitiş kısmı) tekerlemeleri/ söz kalıpları/formelleri şeklinde üç ana bölümle ile oluşturulduğu ifade edilmektedir (Oğuz, 2018).

Tüm bu öne çıkarılan özelliklere bakıldığında, masallar kendi anlamlarını içlerinde barındırırlar. Masallarda zaman ve mekân, kurguya özgüdür. Masallar güzel ile çirkin, iyi ve kötü, güçlü ile zayıf gibi zıtlıklar üzerine kurgulanmaktadır. Bu zıtlıkların birçoğunda iyi, ahlaklı, dürüst, adil olan masal sonunda galip gelmektedir. Masalların şahıs kadroları da tıpkı olaylar gibi olağanüstü özellikler gösterebilmektedir. Masallarda tüm olaylar ve hayal gücünün üretebileceği şahıslar mümkündür. Masallar dolaylı olarak nasihatler verirler ve bu nasihatleri dinleyip gerçek yaşama şekil verme işi çocuk yaşlarda başlar. Bu sebeptendir ki masalın erken yaşlarda gerçek yaşama, eğitime dahil edilerek bütünleşik bir şekilde sunulması gerekmektedir.

2.1.2. Masalların Tasnifi

Masalların doğru ve anlaşılabilir bir şekilde sunulabilmesi için bazı sınıflandırmalar yapılmıştır. Türk masallarını sınıflandırma çalışmaları ile bilinen

W.Eberhard ile Pertev Naili Boratav, Türk masallarını inceleyerek konularına göre bazı “tip” başlıkları altında listelemişlerdir. Toplam 22 başlıktan oluşan tasnif şu şekildedir:

- Hayvan masalları. (22 tip)
- Hayvan ve insan. (11 tip)
- Hayvan veya bir ruh insana yardım eder. (49 tip)
- Tabiatüstü bir ruh veya hayvanla evlenme. (27 tip)
- İyi ruhla veya evliyalarla yaşama. (13 tip)
- Kaderin hakimiyeti. (20 tip)
- Rüya. (3 tip)
- Kötü ruhlarla yaşama. (23 tip)
- Sihirbazlar. (16 tip)
- Bir kız sevgili bulur. (12 tip)
- Bir erkek sevgili bulur. (25 tip)
- Fakir kız zenginle evlenir. (16 tip)
- Kıskançlık ve iftira. (17 tip)
- Hor görülen koca kahramandır. (3 tip)
- Zina ve baştan çıkarma. (22 tip)
- Acayip icraat ve olaylar. (8 tip)
- Realist masallar. (9 tip)
- Acayip tesadüfler. (6 tip)
- Komik hikayeler. (6 tip)
- Aptal ve tembel erkekler, kadınlar. (16 tip)
- Hırsız ve dedektif. (11 tip)
- Akıllı, hilekâr veya cimri erkek ve kadınlar. (29 tip)
- (Eberhard ve Boratav,1953: 5-11, akt.: Oğuz, 2018)

Türk masallarını benzer bir biçimde Warren S. Walker ile Ahmet Edip Uysal da (1966) *Alive in Turkey Tales* adlı eserde sınıflandırmış ve İngilizce olarak yayınlamışlardır. 7 başlıkta toplanan tasnif aşağıdaki gibidir:

- Tabiatüstü masallar (11 metin)
- Şaşırtıcı ve hünerli istidlâlli masallar (6 metin)
- Mizahi masallar (13+1 metin)
- Ahlaki masallar (6 metin)
- Köroğlu (2 metin)

- -Dini ve küçük düşürücü masallar (3 metin)
- -Fıkralar (25 metin)

Türk masallarının sınıflandırılması, çeşitli araştırmacıların çalışmalarına da konu olmuştur. M. Tuğrul (1969) doktora tezinde, N. Tezel (1968) “Türk Masalları üzerine bir inceleme” adlı makalesinde Türk masalları için tasnifler yapmışlardır.

Masalların sınıflandırılırken, masal kahramanlarının kişilik özelliklerine, olay örgüsündeki zıtlıklara, kurgunun hangi mesaj üzerine olduğu gibi temel hususlara dikkat edildiği görülmektedir.

2.1.3. Masalın Dil ve Kültürle İlişkisi

Fransızca *cultura* kelimesinden gelen *kültür* “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” olarak tanımlanır (TDK, ET: 20.08.2023).

Mert *kültür* için, “Bir toplumun geçmiş yaşamından beri biriktirdiği bütün değerlerdir. Kültürü oluşturan insanlardır; onların yaşayışı, giyim kuşamı, inançları, konuştuğu dili, dinlediği müziği, kısacası yaptığı her şeydir. Kültürü oluşturan en önemli öge ise dildir.” tanımını yapmaktadır (Mert, 2012).

Bir milletin somut ve soyut olarak meydana getirdiği her şeyin ve kültürün parçası olan halk bilimi, geçmiş nesillerin duygu ve düşünce dünyalarını yaşatmaktadır. Günümüze aktarılıp var olmaya devam ederken, içinde taşıdığı asıl mesajları ve ana düşünceleri de aktarmaya devam eder. Bu sebepten halk edebiyatı ürünlerinin eğitimdeki yeri ve temel değerleri yansıtırma özelliği yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde kullanılabilir (Turhan Tuna, 2014).

Dil öğretimini kültürden ayırarak yapmak mümkün değildir. Bir dili en doğru ve en kalıcı şekilde öğrenmenin yolu, o dilin ait olduğu kültürüyle beraber öğrenmektir. Dilin zenginliklerini barındıran atasözü, deyim, tekerleme gibi dil becerilerinin gelişimine katkı sunacak söz ve söz gruplarının yer aldığı edebi anlatıların ve metinlerin bu öğretim sürecinde yer alması, ister anadili eğitimine olsun ister yabancı dil öğretimine, katkı sunacağı yadsınamaz bir gerçektir. Masalların sahip olduğu zengin anlatım, dil

becerilerinin gelişimi için duyulan ihtiyaçları karşılamak için tercih edilebilecek edebi türlerin başında gelmelidir.

“Özellikle çocuk ve gençler için tasarlanan yabancı dil derslerinde toplumun kültürel hazinesi masallardan yararlanılması bireylerin ön deneyimleri sayesinde anlama, yorumlama ve eleştirme ve tüm bu faaliyetler sonrasında o topluma ait dil, din, adet, gelenek ve göreneklerin anlaşılabilirliğini ve kalıcı bellekte yer edinmesini kolaylaştıracaktır” (Nuhoğlu, 2014). Aynı konuyla ilgili Yücel (2005), bilindik masalların yazılı metinlerinin derslerde kullanılması, öğrencilerin ön deneyimlerini derse dahil etme fırsatı sunacağından onları dil öğreniminde aktif kılacağının ve gelişimlerini destekleyeceğinin altını çizmektedir.

Temelini dil ve milletin bir araya getirdiği sözlü ve yazılı kültür, yine dille anlam bulur ve gelecek kuşaklara aktarılır. Ayrıca dilin toplumların ticari ve kültürel etkileşimlerinde de önemli bir yeri vardır (Turhan Tuna, 2021).

Dil öğretiminde kültürel etkileşimi destekleyecek öğelerin hedef kültürün en etkili ve eğitici yönü olan eserlerinden tercih etmek gerekmektedir. Masallar her ne kadar olağanüstülükler barındırsa da oluştuğu, dilden dile antalandığı toplumun kültürel öğelerini de içlerinde barındırırlar. Toplumların geçmişten günümüze kadar getirdikleri bütün değerler, başta konuştukları dil olmak üzere kültürü oluşturan unsurlardır. Masallar kültürel değerlerin aktarılmasında önemli bir role sahiptirler. Bu sebeptendir ki masal metinlerinin kültür aktarımı işlevini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de kullanmak gerekir.

2.1.4. Masalın Yabancı Dil Öğretimindeki Yeri

Ayhan ve Arslan, yabancı dil öğretim ve öğrenim sürecinde dili doğru ve etkili kullanabilmenin dil öğretiminin en önemli amaçlarından biri olduğunu, bu bağlamda dört dil becerisinin gelişimi için dil öğrenenlerde merak uyandıracak ders materyallerine ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedirler (Ayhan ve Arslan, 2014).

Toplumların ortak ürünü olarak kabul edilen sözlü kültür ürünlerinden biri olan masal, dinleyen de heyecan uyandırması, ilgili çekici unsurları barındırması açısından dil öğretiminde de rahatlıkla kullanılabilir bir türdür. Masalın barındırdığı olağanüstülükler, dil öğretiminde dikkat çekme amacıyla kullanılabilir. Dil

öğretimin amaçları doğrultusunda seçilen sözlü ve yazılı edebi ürünler, dil öğretiminde çeşitli becerilerinin gelişimi için kullanılabilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimi ve metin kullanımı son derece önemlidir. Anlama ve anlatma becerilerinin gelişimi ve dilin doğal unsurlarıyla aktarılabilmesi için, dili en doğru ve samimi biçimde yansıtan kaynak metinlere, öğretim materyali olarak başvurulmalıdır. Kaynak metinler hakkında Karakuş ve Işık şunları ifade etmektedir: İçinde bulunduğu toplumun örf ve adetleriyle, ahlak ve değerleriyle, diliyle yaşayan fertlerin birbirlerine ve sonraki nesle yaşanmış ve yaşanmakta olan birikimi aktarmada kullandıkları bu eserler, yazıldıkları dönemin özellikleriyle sıkı bir bağ içerisindedir (Karakuş ve Işık, 2015).

Sözlü kültür ürünleri, yaratıldıkları toplumların ve dönemlerin kültürel öğelerini de içlerinde barındırdığından, toplumların geçmiş yaşamlarına ayna tutmakta, onların kültürel birikimlerini de yansıtmaktadırlar. Bu kültürel aynaların Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde otantik metin bağlamında kullanımı ile hedef dilin nesilden nesile taşıdığı ve yaşattığı dilsel öğelerin de dil öğrenenlere aktarımı sağlanabilecektir.

Bu bağlamda toplumların ortak malı olan, kültürel unsurlar ve dilin zenginliklerini bakımından yoğun anlatılar barındıran halk edebiyatının yazılı ve sözlü kaynakları, dil öğretiminde ihtiyaçlara ve düzeye uygunluk gözetilerek kullanılabilir. “Sözlü edebiyatın ana unsurlarından masal; dil edinimi, ulusal ve evrensel kültür değerlerinin kazandırılması, dil öğrencilerinde dört temel dil becerisi ve görsel okuryazarlık becerilerinin gelişimi için öğretme ve öğrenme sürecine dahil edilmesi gereken önemli bir materyaldir. Halk edebiyatı ürünü olan masaldan anlama ve anlatma becerilerinin edinimi ve gelişmesinde faydalanılması gerekmektedir” (Karatay, 2007).

Masalın eğitsel yönüyle ilgili Şirin (1998) ve Arıcı (2004), eğitici öğretici ve ders verici özelliğiyle öne çıkan masalların, bir halk eğitimi aracı olarak uzun yıllardan beri anlatılageldiğini vurgulamaktadırlar. Masallar dilin zenginliğini ve ahengini yansıtan, okumayı ve dinlemeyi eğlenceli hale getiren ve içinde kültürel özellikleri barındıran metinlerdir. Eğiticiliği ve öğreticiliği de düşünüldüğün de dil öğretiminde masalları kullanmak hem dilsel gelişime katkı sunmakta hem de öğrenimi zevkli hale getirmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma-anlama becerisinin gelişimi için okuma metinlerinin dil düzeyine uygun kelime çeşitliliğine ve dilbilgisi yapılarına sahip olması gerekmektedir. Dil öğrenirleri sadece öğretim esnasında değil, bireysel okuma

çalışmalarıyla da yeni öğrenmeler gerçekleştirebilmektedir. Okuma materyallerinin dil ve kültür bakımından zengin, kaynak metinlerden seçilmesi, kelime ve dil yapıları bakımından düzeye uygun olarak uyarlanıp sunulmasıyla okurun hem dil becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilenecek hem de okurda edebi zevk uyandıracaktır. Masalların bireyin küçük yaşlardan beri dinlediği, anladığı ürünler olduğu düşünüldüğünde dil öğretimi yaparken masaldan faydalanmak öğretimi hem kültürel etkileşim hem de dil edinimi hususlarında zenginleştirecektir.

2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

“Bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü dildir. Bireyleri ulusuna, yurduna, geçmişine sıkı sıkıya bağlar; kuşaktan kuşağa aktarılacak gelen dil, bireyi geçmiş ile gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir” (Aksan, 1979). Dil, geçmişle gelecek arasında köprü kurarak toplumların birikimlerini gelecek kuşaklara taşımaktadır.

Toplumların hafızası niteliğinde olan dili, yabancı dil olarak öğrenmenin en büyük faydalarından biri, o dile ait birikimleri de öğrenmektir. Bir dili edinmek gibi öğrenmek de kişiye dille birlikte kültürü de edindirir. Barın’a göre (2004) yabancı dil öğrenimi, bireyin anadili dışında farklı bir dille, kültürle tanışıklığı demektir.

Toplumların geçmişten günümüze getirdiği ve yaşattığı dil, kültürün en önemli ögesidir. Dil öğrenmek, milletlerin tarih boyunca çeşitli etkileşimler kurması ve yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasıyla birlikte bazen üstünlük ve saygınlık için bazen de zorunlu olarak gerçekleşmiştir. Bireylere, bir dili yabancı dil olarak öğretirken çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmış, bu doğrultuda kaynaklar da oluşturulmuştur. Türkçe’nin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla yazılan, bilinen ilk kaynak, Kaşgarlı Mahmut’un 11. yüzyılda Araplara Türkçe öğretmek için hazırladığı “Divani Lügati-t Türk”tür. Eser, Karahanlılar döneminde, Türk boylarının yaşadığı yerler gezilerek derlenmiş kelimelerden oluşturulmuştur. Geniş bir saha çalışmasının olmasının yanı sıra zengin bir içeriği de sahiptir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi amacıyla 11. yüzyıldan sonra da günümüze kadar çeşitli kaynaklar oluşturulmuştur. Bunlardan bazıları şu şekildedir: 14. yüzyılda yazılan *Ed-Duretü’l Muddiyye Fi’l Lügati’t Türkkiye*, 24 bölümden oluşmakta olup temel konulara ayrılarak Araplara Türkçe öğretme amacıyla yazılmıştır. 15. yüzyılda Ali Şir

Nevai'nin yazdığı Farsça ile Türkçenin mukayese edildiği *Muhakemetü'l Lugateyn*, anlam bilim açısından oldukça önemli bir eserdir. 14. yüzyılda yazılan *Codex Comanicus*, günlük konuşma dili ve ticaretle ilgili kelimelerin öğretimi, Kıpçaklar arasında Hristiyanlığın yayılması amacıyla bir takım dini metinlerin yer aldığı, İtalyanca ve Almanca bölümlere sahip bir eserdir. *Codex Comanicus*, Kıpçak Türk şivesinin en kapsamlı içeriğine sahip olmasıyla önemli bir eserdir. *Grammaire Raisonnee del la Langue Ottomane*, Fransızlara Türkçe öğretmek için 1800 yıllarda, *A Reading Book of the Turkish With a Grammar and Vocabulary*, İngilizlere Türkçe öğretimi için 1854 yılında kaleme alınmıştır (Durmuş ve Okur, 2018).

Geçmişten günümüze kadar çeşitli sebeplerle farklı milletlere Türkçe öğretmek amacıyla birçok eser yazılmış, konular ve dil yapıları sınıflandırılmış ve kelimeler listelenerek sözlükler oluşturulmuştur. Günümüze kadar ulaşan kaynaklar, dilbilgisi çeviri yöntemiyle Türkçe öğretiminin yapıldığını göstermektedir.

Uluslararası ilişkilerin artması, teknolojinin gelişmesiyle uzakların çok hızlı bir şekilde yaklaşması, insanların etkileşim alanları ve ihtiyaçlarını da arttırmıştır.

“Bir milletin fertleriyle iletişim kurmak isteyen farklı milletlerin mensupları o milletin dilini öğrenmek durumundadır. Bir yabancıнын farklı bir dili öğrenmesi çok eski devirlerden beri ihtiyaç hâlinde var olagelmıştır. Yabancı bir dili öğrenme ihtiyacı daha çok dinî ve ticari etkenlere dayanmaktadır. Farklı bir milletten öğrenilen dini anlayıp uygulamak için o dini temsil eden milletin dilini öğrenmeye gereksinim duyulmuştur. Aynı şekilde bir milletle ticari ilişkiler kurabilmek için de o milletin dilinin öğrenilmesi gereklidir.” (Biçer, 2012).

Günümüzde Türkçenin küresel alanda tanınırlığının artmasıyla, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde büyük hareketlilik ve gelişme yaşanmıştır. Türkçe öğretimi, Türkiye’de çeşitli kurumların ve üniversitelerin Türkçe öğretim merkezleri, eğitim fakültelerinin Türkçe eğitimi bölümlerince yürütülmektedir (Alyılmaz, 2010). Son dönemde yurtdışındaki Türkçe öğretim faaliyetlerinin Yunus Emre Enstitüsü ve Maarif Vakfı tarafından icra edildiği görülmektedir.

Türk kültürünü ve Anadolu’nun coğrafi güzelliklerini tanıtmak, dünya milletlerini Türkçeyle tanıştırmak için dil öğretimi önemli bir araçtır. Son yıllarda uygulanan stratejik projeler ve çalışmalara bakıldığında, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında hem

yurt içinde hem de yurt dışında büyük bir ilginin olduğu, alandaki uygulama ve araştırma sahasının genişlediği görülmektedir.

2.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Amaçlar ve İlkeler

Bir dilin yabancı dil olarak öğretiminde; planlama, materyal geliştirme, ders anlatımı gibi farklı alanlarda yol gösterici, bağlı kalınması gereken birtakım ilkelere ve amaçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ilkeler ve hedefler doğrultusunda yöntem ve tekniklerle, çeşitli yaklaşımlarla dil öğretimi yapılabilmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin belirli amaçlar ve temel düşünceler ışığında yapılması gerektiğini savunan YDTÖP’de, Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metninde tanımlanan yeterlilikler esas alınarak belirlenen “temel hedefler” şunlardır:

- 1- Dinleme ve okuma yoluyla Türkçe anlama becerisinin geliştirilmesi,
- 2- Sözlü üretim, sözlü etkileşim ve yazma yoluyla Türkçe anlatma becerisinin geliştirilmesi,
- 3- Türkçeyi dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini bütüncül bir şekilde ve kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanması,
- 4- Türkçeye ait sözsüz iletişim becerilerini kazanması ve bunları iletişim süreçlerinde doğru kullanması,
- 5- Türkçe söz varlığını zenginleştirmesi,
- 6- Türk kültürünün yanı sıra kendi kültürü ve evrensel değerleri tanınması,
- 7- Türk dili ve edebiyatının seçkin eserlerini tanınması,
- 8- Hayat boyu öğrenme becerilerini geliştirmesi,
- 9- Disiplinler arası bir yaklaşımla 21. yüzyıl becerilerini edinmesi
- 10- Akademik ve özel amaçlı Türkçe dil yeterliklerinin geliştirilmesi (YDTÖP, 2019)

Dil öğretiminin belirli ilkeler ile yapılması gerektiğini savunan Barın, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel ve temel ilkelerini şu şekilde sıralamaktadır:

Genel ilkeler;

1. Kullanılan, güncel dilin öğretimi
2. Telaffuza önem verme
3. Öğrencilerin bildiği kelimelere dayanarak yeni cümleler kurma

4. Öğrencilere öğrendiklerini uygulama imkânının verilmesi
5. Herkese eşit söz hakkı tanınması
6. Öğrencinin kendini yazılı ve sözlü ifade edebilmesi
7. Dil ile kültürün de verilmesi
8. Hem bireysel çalışmalara hem de grup çalışmalarına gereken ölçüde yer verilmesi
9. Dersi sıkıcı olmaktan kurtaracak çeşitli uygulamalara yer verilmesi
10. Öğretilmeyenlerin sorulmaması
11. Öğrencinin öğreneceği kadar bilgi verilmesi
12. Öğrencilerin yaptıkları yanlışların anında düzeltilmesi
13. Yöntemin belirlenmesi (Barın, 2004)

Temel ilkeler;

1. Dil öğretiminin planlanması
2. Dört temel dil becerisini dikkate alma
3. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta gitme
4. Bir seferde tek yapıyı sunma
5. Verilen bilgi ve örneklerin hayata uygunluğu
6. Öğrencileri aktif kılma
7. Bireysel farklılıkları dikkate alma
8. Görme ve işitmeye dayalı araçlardan yararlanma (Barın, 2004).

Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken dört temel dil becerisinin dikkate alınması gerektiği, çeşitli çalışmalarda vurgulanmaktadır. Bu çalışmada da temel ilkeler doğrultusunda metinlerin düzeye uygunluğu ve dört temel dil becerisi kazanımlarıyla ilişkileri incelenmiş, etkinlikler beceri kazanımlarına göre hazırlanmıştır.

2.2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becerileri

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının (2019) genel amacı “yurt içinde ve yurt dışında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dinleme-okuma (alımlama), konuşma- yazma (üretim) süreçlerini kullanarak gerekli ortamlarda rahat bir şekilde etkileşimde bulunabilme becerileri kazandırmak” olarak belirtilmiştir. Temel dil becerileri olan dinleme, sözlü üretim ve etkileşim, okuma ve yazma becerilerinin edinimi

ve kullanılabilirliğinin programda temel amaç olarak sunulması, “dil becerilerinin” dil öğretimindeki önemini göstermektedir.

Altunkaya, sağlıklı bir dil öğretim yolunun, dört temel dil becerisinin birbirini destekler şekilde öğretilmesinden geçtiğini; hedef dil öğrenirlerine, anlama becerilerinin kazandırılması için dinlediğini ve okuduğunu anlama eğitimi verilmesi; anlatma becerilerinin kazanımı için ise duygu ve düşünceleri, konuşma ve yazma ile ifade edebilme becerisinin öğretilmesi gerektiğini söylemektedir (Altunkaya, 2015).

Dil öğretimindeki en önemli hususlardan biri dört temel dil becerisinin bir arada verilmesidir. Öğretim esnasında bir dil becerisinin diğer dil becerisinden kesin sınırlarla ayrılması pek mümkün değildir. Bu sebeptendir ki öğretim içerikleri planlanırken temel beceriler bütünleşik olarak ele alınmalıdır. Bu doğrultuda kazandırılması istenilen unsurların da bir arada uyum içerisinde verilmesi gerekmektedir.

Nitekim YDTÖP’de dinleme/izleme, sözlü etkileşim ve üretim, okuma ve yazma becerileri için dil seviyelerine göre sınıflandırılmış kazanımların ayrı listeler halinde verildiği görülse de temel dil becerilerinin “birbirini destekleyecek biçimde, sarmal bir yapıda” kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır (YDTÖP, 2019).

Programda becerilere göre oluşturulan kazanım listelerinde dinleme becerisi için A1 düzeyi 41, A2 düzeyi 55, B1 düzeyi 60, B2 düzeyi 45 ve C1 düzeyinde 45 kazanım; sözlü etkileşim ve üretim becerisinde A1 düzeyi 53, A2 düzeyi 71, B1 düzeyi 93, B2 düzeyi 93 ve C1 düzeyinde 70 kazanım ; okuma becerisi için A1 düzeyinde 47, A2 düzeyi 60, B1 düzeyi 61, B2 düzeyi 57 ve C1 düzeyi için 51 kazanım yer alırken yazma becerisinde A1 düzeyi için 43, A2 düzeyi 68, B1 düzeyi 67, B2 düzeyi 64 ve C1 düzeyinde 55 kazanıma yer verilmiştir (YDTÖP, 2019).

Becerilere göre toplam kazanımlara bakıldığında dinleme becerisi 256, sözlü etkileşim becerisi 199, sözlü üretim becerisi 191, okuma becerisi 276 ve yazma becerisi 297 kazanım olarak belirlenmiştir. Dil seviyelerine göre toplam kazanım sayısı 281 ile en fazla B1 düzeyindedir. Bu çalışmanın uygulandığı dil düzeyi de en fazla kazanımın hedeflendiği B1 düzeyi olarak belirlenmiştir.

Dil öğretiminde temel dil becerilerinin gelişimi için öğretim sürecini destekleyecek, bireye katkı sunacak öğretim materyalleri kullanılmaktadır. Bu öğretim araçları dil öğretim amaçlarına uygun olarak seçilebileceği gibi beceri temelli olarak, kazanımlara uygun halde hazırlanan ürünler de olabilmektedir. Bu amaç doğrultusunda

özgün haliyle tercih edilen ya da öğretime uygun hale getirilip kullanılan metinlerin de dört temel dil becerisinin hedeflerini karşılar nitelikle olması gerekmektedir.

2.2.2.1. Dinleme Becerisi Dört temel dil becerisinden biri olan dinleme becerisi, dil öğrenenlerin iletişim kurabilmesi için temel basamaklardandır. Dinleme ve okuma dil öğrenicisinin anlama sürecini destekleyen becerilerdir. Günay'ın “Alıcının metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinlik” olarak tanımladığı okuma becerisi, tıpkı dinleme gibi bireyin anlama sürecini oluşturan yetkinliklerinden biridir (Günay, 2003). Yabancı bir dilin öğreniminde anlamamanın kavranmasıyla anlatmanın gelişmesi, anlama becerileri olan dinlemenin ve okumanın önemini arttırmaktadır. Bu becerilerin gelişimini destekleyecek eğitim içerikleri ve materyallerine de ayrıca önem verilmesi gerektiğini de vurgulamaktadır.

Dil öğretim amacı gütmeyen fakat dinleme becerisinin gelişimini destekleyen en önemli materyallerden biri masaldır. Bireyler, küçük yaşlardan itibaren, anlatıcılar aracılığıyla masalla taşınır, masal dinlemenin zevkli ve ahenkli dünyasını öğrenmeye başlarlar. Okul çağına kadar dinleme becerisiyle devam eden bu süreç, okuma becerisinin edinimi ve gelişimiyle de anlama sürecine katkıda bulunmaya devam eder. Bu doğrultuda zaten tanışık olunan masallar ile farklı kültürlere ait masalların da dil öğretim amacıyla kullanması mümkündür.

2.2.2.2. Sözlü Etkileşim ve Sözlü Üretim Becerisi Sözlü iletişimin temelinde konuşma vardır. Evliyaoğlu konuşmayı, “konuşanın başka kimselerin alakadar olacağı kaygısıyla zihinde yapılandırdıklarını dil ve ses ile öbek haline getirip tepkiyi kontrol ederek eylemi gerçekleştirilmesi” olarak tanımlamaktadır (Evliyaoğlu, 1973).

Dilin temel işlevinin “iletişim kurmak” olduğunun vurgusunu yapan YDTÖP’de (2019) konuşma becerisi, sözlü üretim ve sözlü etkileşim olarak ikiye ayrılmıştır. Dil öğretiminde, sözlü üretim için sesletme, telaffuz, yeni kalıp ve kelimeleri kullanma, vurgu, tonlama ve duraklara dikkat etme gibi konuşmanın biçimsel özelliklerinin kazandırılması hedeflenirken sözlü etkileşimde ihtiyaçlar doğrultusunda diyaloglar kurma, farklı tema ve konularda konuşma başlatma ve konuşmayı sürdürme gibi iletişimsel özelliklerin kazandırılması hedeflenmektedir (YDTÖP, 2019).

İnsanda dil becerileri dinleme ile başlar, sözlü etkileşim ve iletişim ile devam eder. Ana dilin kurallarını ve anlamını kavradıkça konuşma becerisinin gelişimi hızlanır. Çelik, konuşma becerisinin kazandırılması için dilsel öğeleri ve sesletimin birbiriyle bağlantılı olarak iyi bilinmesi gerektiğini söylemektedir (Çelik, 2019).

2.2.2.3. Okuma Becerisi Türkçe sözlükte *okumak* “Bir metni sadece harf ve işaretlere bakıp anlamak veya metni seslendirmek” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK Sözlük, ET: 10.03.2024). Harris ve Sipay (1990) “Okuma, yazı dilinin anlamlı olarak yorumlanması” tanımını yaparken, Tinker ve McCullough da (1968) “Okuma, geçmiş yaşantılar aracılığıyla oluşturulan anlamların hatırlanması ve okuyucunun hâlen sahip olduğu kavramları kullanarak yeni anlamlar kurması için uyarıcı olarak göre yapan basılı ve yazılı sembollerin tanınması, algılanmasını içerir.” tanımını yapmaktadırlar (akt. Coşkun, 2002). Günay da (2003) okumayı “‘Alıcının metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinlik’” şeklinde tanımlamaktadır.

Okumanın, anlama ve kavramanın en önemli araçlarından biri olduğu, diğer dil becerileriyle ilişkisinden dolayı okuma eğitimine önem gösterildiği ve çalışmalar yapıldığından söz eden Aytaş, okuma faaliyeti ile öğrenme arasındaki ilişki için şunları söylemektedir: “Okuma, beş duyu organının çeşitli hareketlerinden ve zihnin, anlamı kavrama çabasından meydana gelen karmaşık bir faaliyettir. Genellikle, öğrendiklerimizin %1’ini tatma, %1,5’ini dokunma, %3,5’ini koklama, %11’ini işitme, %83’ünü görme duyusu yoluyla elde etmekteyiz. Bu sonuçlara göre, göze ve kulağa hitap eden okumanın öğrenmede %94 gibi önemli bir paya sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.” (Aytaş, 2005).

Konu yabancı dil öğrenimi olduğunda, okumanın öğrenme üzerindeki katkısından yola çıkarak, kişinin yeni kavram ve bilgilere ulaşabilmesi için kendi kendine gerçekleştirebileceği önemli eylemlerden birinin okuma olduğunu söylemek mümkündür. Dilin beceri alanlarının kesin sınırlarla birbirinden ayrılmadığı gibi birbirleriyle olan alakaları sarmal bir ilişki içerisinde. Konuyla alakalı olarak Arıcı ve Taşkın (2019) “Okuma, diğer dil becerileriyle yakın ilişki içerisinde. İnsan, dinleme ve okuma ile dış dünyayı algılayıp anlamlandır; konuşma ve yazma becerisiyle de duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini karşındakilere aktarır. Bir başka deyişle dinleme ve okuma anlama, konuşma ve yazma anlatma becerisidir.” yorumunu yapmaktadırlar.

Durmuş ve Okur (2018), yabancı dilde okuma çalışmalarının “metni anlama” üzerine kurulduğunu belirtmektedirler. Okumanın, anlama amacıyla yapılması okunacak metinlerin özelliklerini ve metin seçimini de önemli hale getirmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğreniminde, okuma metinlerinin ve materyallerinin hedef dil düzeyinin kelime dağarcığına ve dil yapılarına uygun, anlamayı kolaylaştıracak bağlamlarda sunulması ve hedef dilin kültürel özelliklerini barındırması gerekmektedir. Böylece dil öğrencisinin okuma faaliyeti, dil becerilerinin gelişimine de katkı sunacaktır.

2.2.2.4. Yazma Becerisi İletişimin önemli yollarından ve temel dil becerilerinden biri olan yazma, bireyin anlama sürecinin verdiği destekle anlatım yapabilmesidir. Durmuş ve Okur (2018), yabancı dil eğitiminin temelinde yazma, okuma becerisiyle beraberdir. Yazma sürecinde söz varlığı, bağlama uygun kullanabilme, dilbilgisi ve söz dizimi gibi kuralların iyi bilinmesi ve metin içinde anlamlandırılabilmesi gerekmektedir.

Ungan, (2007) yazma becerisinin gelişimi için kullanılan yazılı anlatım çalışmalarının amacı hakkında “öğrencilerin bilgi, duygu, düşünce hayallerini doğru ve etkili bir şekilde anlatmaları” şeklinde açıklamaktadır. Bu durum yabancı dil öğretimi için, hedef dilin eksiksiz bir biçimde kullanılarak ve gerekli etkileşimin sağlanması amacıyla anlatımın yapılması olarak ifade edilebilir.

Yazma becerisinin, yabancı dil öğretiminde diğer becerilerden ayrı tutulup, öğretimde sona bırakılıp yeterince ilgi gösterilmediği, ödev yoluyla kazandırılmaya çalışılması son derece yanlıştır (Hengirmen, 2005). Yazma sürecinin takip edilmesi, yazma etkinliklerine diğer becerilerde olduğu gibi eşit düzeyde yer verilmesi, geri dönütlerle yazma becerisinin gelişimine destek olmak gerekmektedir. Çünkü, dil öğrencisinin hedef dilde kendini başarılı bir şekilde ifade edebilmesi, dilin ayrıntılarına sahip olduğunu, dilin özelliklerini öğrendiğini ve kullanabildiğini göstermektedir.

Yazma becerisi, diğer dil becerilerinin edinimi ve gelişimiyle karşılaştırıldığında hem öğrenenin hem de öğretmenin zorlandığı bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dil öğrenen kişinin, öğrenme sürecini takip etmek ve anlamak için “anlatma” becerileri olan yazma ve konuşmayı gerçekleştirmesi beklenmektedir. Kişi yazma eylemini yaparken sözlü ifadelerin sembollerle kodlandığı bir sistemi kullanmaktadır (Çakır, (2010). Zihinsel süreçte daha fazla eylem gerektirdiği düşünüldüğünde, yazma becerisinin gelişiminin daha uzun sürede gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Yazma bir üretim

süreci olduğundan, zorluklarla karşılaşmak da normaldir. Mühim olan farklı düzeylerdeki dil kullanıcılarının seviyelerine uygun özelliklerde yazma üretimini yapabilmeleridir. Yazma sadece uzun kompozisyonlar ve metinlerle değil, sorulara bir cümle ya da paragrafla yanıt verme, not alma, dinlediğinden seçerek yazma, yeni öğrendiğini kavramları yazma gibi etkinlikler aracılığıyla da gerçekleştirilebilmektedir.

2.2.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Kullanımı

Yabancılar dil öğretiminde kullanılan metinler ders kitapların ve yardımcı materyaller aracılığıyla dil öğrenirlerine sunulmaktadır. Metin, “bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü; tekst” olarak tanımlanmaktadır (TDK, ET: 20.08.2023).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hazırlanacak olan materyallerin, hem Türk dilinin yapısal özelliklerini hem de Türk kültürünü doğru bir şekilde yansıtmaları gerekmektedir (Durmuş ve Okur, 2018, s. 388). Yabancı dil öğretimi için hazırlanmış kurgu metinlerin yanı sıra otantik, dil öğretimi ile ilgili bir kaygı gütmeyen özgün metinler de dil öğretim sürecinde kullanılmaktadır. Özgün metinleri asıl halleri ile farklı dil düzeylerinde kullanmak her daim pek mümkün olmamaktadır. Sebebi, çeşitli özgün metinlerin dil öğrenenlerin dil düzeylerinin çok üzerinde olmasıdır. Bu durumlarda metinlerde değiştirim tekniklerinin kullanılması dil öğretiminde sıkça başvurulmuş bir yoldur (Harmandar ve Kanatlı, 2020).

Gerek kelime öğretimi gerekse dilbilgisi öğretimi ve dört dil becerisinin gelişimi için çeşitli metin türlerini kullanmak öğrencilerin dil öğrenim süreçlerine katkı sunmaktadır. Öğrenilen konu ve yapıları metinlerde görmek, dilin kültürel işlevinin metinler aracılığıyla sunulması gibi pek çok yararı vardır.

Nitekim Kaşgarlı Mahmut’un Arap soylulara Türkçe öğretimi için yazmış olduğu Divanı Lügati Türk incelendiğinde de dil öğretimi yapılırken kültürel işlevin de öne çıkarıldığını görmekteyiz. “Kaşgarlı Mahmut dil öğretiminde örneklerin, metinlerin önemini çok iyi fark etmiş, verdiği çok sayıda örneği günlük hayattan, atasözlerinden, manzum sanat eserlerinden derlemiştir. Kaşgarlı Mahmut, Türkçeyi öğretirken, Türk kültürünü de tanıtmaya ve öğretme amacını gütmüş, bu konuya özel bir önem vermiştir” (Barın, 2004).

Metin seçimi yapılırken dil öğretiminin hedeflerine uygun metinler oluşturulabileceği gibi hedef dilin edebi ürünlerini de tercih edilmektedir. Özgün materyal olarak öğretim araçlarında yer alan bu metinler, halk hikayeleri, fıkralar, masallar vb. türler olabilmektedir. Bu tür metinlerin, düzeylerinin dilbilgisi yapılarına ve temel dil becerilerinin kazanımlarına uygun hale getirilerek kullanılması öğretimi kolaylaştırabilmektedir.

2.3. Metin Uyarlama

Metin uyarlama, kullanılacak özgün metnin hedef dili öğrenen kişilere, anlaşılır girdiler sunabilmek için metindeki dilbilgisel, sözdizimsel ve anlam öğelerine uygulanan değişiklikler olarak tanımlanabilir (Demirel, 2020). Dil öğretimi başta olmak üzere birçok özel durum için özgün metinlere ihtiyaçlar doğrultusunda metin uyarlama teknikleri uygulanır ve metin daha basit, daha sade hale getirilir. Dil öğrenenler, işitme ve benzer engeli olan bireyler, yaşlılar, çocuklar vb. gibi gruplar bunlardan bazılarıdır. (Daelemans, 2004, De Belder and Moens, 2010, Sagion vd., 2011)

Metin değiştirim (*text modification*), dilbilimsel değişiklikler yapılarak özgün metinden okuyucuların anlamaya olanak sağlamayan unsurların çıkarılmasıyla gerçekleşmektedir. Amaç, metni daha okunabilir ve anlaşılır hale getirmektir. Süreç, kelimelerin ve cümle yapılarının değiştirilmesi ve anlamı koruyacak şekilde düzenlemeler yapılmasından oluşmaktadır (Durmuş, 2013). Özgün metindeki sözcüksel, anlamsal ve dilbilimsel öğelerin daha kolay okunabilir ve anlaşılabilir getirilmesi amaçlanan metin değiştirim; kaynak metne eklemeler, çıkarmalar ve belirli amaçlarla eş veya yakın anlamlı değişimler yapılarak sade hale getirilmesidir.

Metin uyarlamada temel alınabilecek iki tür sadeleştirme vardır; biri dilin sadeleştirilmesi (*linguistic simplification*) diğeri de içeriğin sadeleştirilmesidir (*content simplification*). Dilin sadeleştirilmesi, kelime öbekleri ve dilbilgisel yapıların sadeleştirilmesiyle dil düzeyine uygun ölçütler kullanılarak yapılmaktadır. İçeriğin sadeleştirilmesinde ise anlamayı güç hale getiren ifadelerin sözdizimsel sadeleştirilmesi ve düzeye uygun daha anlaşılır izah edilmesidir. Bununla beraber konunun ana hatlarını değiştirmeden özetleme yoluna da gidilebilir (Honeyfield, 1977).

Allen’a göre (2009) metinlerin sadeleştirilmesinde, sadeleştirmeyi yapacak kişi tarafından tercih edilebilecek, yapısal ve sezgisel olmak üzere iki farklı sadeleştirme yaklaşımı bulunmaktadır. Dil öğretiminde, kelime, cümle ve dilbilgisi yapıları düzeye uygunluk gözetilerek belirli ilkelerle yapıldığından, farklı dil düzeylerindeki öğrencilere, dil ile ilgili bilgiler aynı seviyede öğretilmemektedir. Çeşitli yapıların farklı düzeylerde verilmesi sebebiyle, metin değiştirme çalışmalarında da yapısal sadeleştirmeye dikkat edilmelidir. Bu çalışmada yapısal sadeleştirme, metin değiştirme teknikleriyle sağlanmıştır.

Alanyazın incelendiğinde, konuyla ilgili değiştirme için kullanılan pek çok yol ve yöntemden söz edildiği görülmektedir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde de (DAOBM, 2021) farklı düzeylerdeki dil kullanıcılarının çeşitli türlerdeki metin ve içeriklerin anlaşılabilirliği için “Dili Uyarlama” başlığı altında şunlar ifade edilmektedir:

“Kullanıcı/öğrenen, bir metnin içeriğini farklı bir metin türünde olan ve farklı bir üsluba sahip yeni bir metne dâhil etmek amacıyla, dil, tarz ve/veya üslup kullanımında değişikliklere ihtiyaç duyabilir. Bu eş anlamlılar, benzetmeler, basitleştirme veya açıklama yoluyla yapılabilir. Bu ölçekte işlevsel hâle getirilen anahtar kavramlar şunlardır:

Açıklama,

Aktarış biçimini uyarlama,

Teknik terimleri açıklama.

İzlenecek yolun, A2-C2 seviye aralığında, dil öğrenenlerin metinleri daha iyi anlayabilmesi için açıklama ve basitleştirme kullanmak olduğu vurgulanmaktadır. Metnin anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak için yapılabilecekler; anahtar sözcüklerin vurgulanması, tekrarların ve dolaylı anlatımların çıkarılması, okuyucunun işine yaramayacak bilgilerin çıkarılması” olarak sıralanmaktadır (DAOBM, 2021).

DAOBM’de metinlerin düzeye göre basitleştirilmesi için önerilen stratejiler şu şekildedir:

Tablo 1. DAOBM Metin Basitleştirme Stratejileri

	Bir metni basitleştirme stratejileri	
	Yoğun bir metni detaylandırarak açma	Metnin anlaşılabilirliğini kolaylaştırma
C2	Detaylandırarak ve örnekler vererek karmaşık akademik ve mesleki konular üzerine olan metinlerdeki bilgiyi açıklığa kavuşturabilir.	Karmaşık bir kaynak metni tutarlılığı, uyumu ve bir fikir akışını iyileştirirken metnin amacı için gerekli olmayan bölümleri çıkararak yeniden tasarlayabilir.
C1	Zor açıklanır boyutları daha belirgin bir şekilde açıklayarak ve yardımcı detaylar ekleyerek karmaşık, zorlu içeriği daha erişilebilir hâle getirebilir. Anlatımı uzatarak, açıklama, tarz ve üslupta değişiklikler yaparak karmaşık bir metinde yer alan ana noktaları hedef okur için daha erişilir yapabilir.	Hedef okura göre en alakalı noktaların üzerinde durmak için karmaşık bir kaynak metni yeniden düzenleyebilir.
B2	Örnekler, gerekçeler, açıklayıcı yorumlar ekleyerek ilgi alanındaki bir metnin içeriğini hedef okur için daha erişilir yapabilir. Somut örnekler vererek, adım adım özetleyerek, ana noktaları tekrar ederek, ilgi duyduğu alandaki konulara yönelik kavramları daha erişilir yapabilir. Tekrarlama kullanarak ve örnekler ekleyerek yeni bir bilgiyi daha erişilir yapabilir.	İlgisiz ve tekrar eden bilgiyi çıkararak ve hedef okuru dikkate alarak kaynak metni basitleştirebilir. Önemli içeriği daha erişilebilir hâle getirmek amacıyla, belirli bir hedef kitle için alakalı yeni bilgi eklemeyen kısımları çıkartarak kaynak metni düzenleyebilir. Bir metnin farklı yerlerinde geçen ilgili ve tekrar eden bilgiyi ayırt edebilir ve gerekli mesajı daha açık hâle getirmek için kaynaştırabilir.
B1	Ana bilgiyi başka bir biçimde ifade ederek günlük bir konunun bir boyutunu daha belirgin ve açık hâle getirebilir. Basit örnekler vererek günlük bir konunun bir boyutunu daha açık hâle getirebilir.	Karmaşık olmayan, bilgilendirici bir metindeki temel bilgileri başka birine iletmek amacıyla tanımlayabilir ve işaretleyebilir (ör. altını çizebilir, vurgulayabilir).
A2	Tanımlayıcı yok.	Kısa günlük bir metindeki anahtar cümleleri ayırt edebilir ve işaretleyebilir (ör. altını çizme, renkli vurgulama ile).
A1	Tanımlayıcı yok.	Tanımlayıcı yok.
A1 Öncesi	Tanımlayıcı yok.	Tanımlayıcı yok.

Tüm bu tanımlamalardan yola çıkarak, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ihtiyaç duyulan okuma metinlerinin dil öğretiminde temel becerileri geliştirmesi ve hedef kitle ile metin arasında kültürel etkileşimi sağlaması bakımından özgün metinlerin değiştirim teknikleriyle ihtiyaç duyulan materyaller haline getirilmesi son derece önemlidir. Uyarlama teknikleriyle ulaşılmış olan bu çalışmanın alandaki metin ihtiyacına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.3.1. Metin Uyarlama Teknikleri

Araştırmacıların uygulamaları ve tanımlamalarından yola çıkılarak, bu çalışmadaki metin uyarlama işlemleri Durmuş'un "*Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine*" (2013) adlı makalesinde belirttiği *sadeleştirme (simplification)*, *genişletme (elaboration)*, *kolaylaştırma (facilitation)*, *açıklama (paraphrasing)*, *eksiltme (ellipsis)* teknikleri üzerinden yapılmıştır. Metin değiştirim için kullanılabilecek çeşitli ve yöntemler ve teknikler mevcuttur. Çalışmanın kapsamı dışında kalan değiştirim

tekniklerinin kullanılmamış olmasının sebebi *bölme*, *özetleme*, *kısaltma* gibi işlemlerin “başlı başına bir değiştirim türü” olabilmesidir. Örneğin “özetleme tekniğinin, özgün metindeki bilgilerin, daha az bir içeriğe sığdırılması, okuyucuya yüksek oranda içerik bilgisinin ve dilbilgisel karmaşıklığının sunumu” olduğu ifade edilmektedir. (Durmuş, 2013). Bu çalışmada amaç, özgün metne en yakın, B1 dil düzeyine uygun metnin ortaya konması olduğundan, özgün metinden anlamsal olarak uzaklaştıracak değiştirim teknikleri kullanılmamıştır.

2.3.1.1. Sadeleştirme Sadeleştirme, hedef kitle için özgün metnin anlaşılabilirliğini artırmak amacıyla tekrar düzenlenmesi olarak ifade edilebilir. Bu sayede hedef kitle öğrendiği dil ortamı içinde daha kolay etkileşim kurmakta ve okuma anlama becerisinin gelişimine katkı sunmaktadır (Kaplan ve Doğru, 2022). Metin sadeleştirmede amaç, metni yapısal değişikliklerle anlaşılabilirliğini yükseltmektir (Durmuş, 2013, Mapleson, 2006).

Metin uyarlamada sadeleştirme, düzeyin üzerinde kalan dil yapıları, öge eksikliği, cümle düzeni gibi unsurların hedef düzeye uygun sade ve anlaşılır hale getirilmesidir. Bu sayede dilbilgisel karışıklığın da önüne geçilmiş olunur.

2.3.1.2. Genişletme Genişletme tekniği, hitap edilen kitlenin anlamasına engel teşkil edecek ifadelerin korunarak, bu asıl ifade ve kelimelerle birlikte açıklamalara yer verilmesi, bir arada kullanım ile metnin daha geniş hale getirilmesidir. Genişletimin temel şartı özgün olanı aynı bırakmaktır. Özgün olanın anlaşılabilirliği için eş anlamlı söz ya da ifadelere yer verilmelidir (Durmuş, 2013).

Genişletme, dil düzeyinde anlaşılabilirliği güç ifadenin cümlede aynen bırakılıp, daha anlaşılır bir açıklamayla birlikte verilmesidir. Bu sayede hedef dil öğrencisi, okuduğunu anlamakla birlikte yeni kavramlar da öğrenebilecektir.

2.3.1.3. Açıklama Vardar (2007) Açıklamalı Dilbilimi Sözlüğünde “açıklama” kavramını, “Anlamına bir değişiklik getirmeden bir birim ya da tümceyi, betiği açıklayan ve ilk halinden daha uzun olan söz” olarak tanımlamaktadır. Durmuş, açıklamanın hedef kitlenin anlayamayacağı sözcüksel yapıların eş anlamlılarıyla ya da açıklayıcı söz ve söz gruplarının kullanımıyla yapıldığını belirtmektedir (Durmuş, 2013).

Metin uyarlamada açıklama yaparken açıklama yapılacak ifadenin anlamını bozmamak önemlidir. Açıklama, genişletmeden farklı olarak daha açık bir anlama getirilmek istenen ifadenin daha basit ve anlaşılır, ilk halinden farklı kelime ve kelime gruplarıyla düzenlenmesidir.

2.3.1.4. Eksiltme Açıklamalı Dilbilimi Sözlüğünde “eksiltme” ifadesi için, “Olağan koşullardaki biçimine oranla kimi öğeleri eksik olan, ama anlamayı aksatmayan dizim. Eksilti ürünü biçimler, ya durum ya da dilbilgisi açısından kolayca kavranabilecek, eksik yanı herhangi bir güçlük olmadan giderilebilecek biçimlerdir.” tanımı yapılmaktadır (Vardar, 2007).

Durmuş, eksiltme işlemlerinin “hedef kitlenin bilmediği veya anlaması güç olabilecek kelime ve kelime gruplarının metinden çıkarılması” olarak tanımlamaktadır.

Metin uyarlamada eksiltme, çıkarıldığında metnin anlamını bozmayacak tekrar eden ifadelerin, yansıma seslerin, düzey üstü ifadelerin metinden uzaklaştırılmasıdır.

2.3.1.5. Kolaylaştırma Metin değiştirim tekniklerinden sıkça başvurulmuş tekniklerden biri olduğu belirtilen kolaylaştırma, “Metindeki kelimelere müdahale etmeden, okumayı daha anlaşılır kılmak için metne şemalar, resimler, grafik ve tablolar, metin özetleri, sözlükler/açıklamalar, yönlendirme soruları ve başlıklar gibi farklı türde destekler ekleme olarak tanımlanmaktadır” (Nation, 2001; Sandom, 2013 Akt: Kaplan, ve Doğru, 2022, Durmuş, 2013).

Kolaylaştırma, okuyucunun metni kendisi için daha açık hale getirebileceği, öğrenme sürecinde kolaylık sağlayabileceği bir stratejidir.

2.4. İlgili Yurt İçi Araştırmalar

Alanyazın incelendiğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama (metin değiştirim) ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde edebi metin kullanımı ile ilgili olduğu ve bu çalışmaya da katkı sunduğu düşünülen çalışmalar; doktora tezleri, lisansüstü tezleri ve makaleler olarak yayın tarihlerine göre aşağıda sıralanmıştır.

2.4.1. Doktora Tezleri

Ghaffarı'nın (2020) “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebi Metin Uyarlama” adlı doktora tezinde, A2 ve B1 düzeyi okuma becerisine yönelik Türk edebiyatından seçilmiş özgün edebi metinlerin A2 ve B1 düzeyine uyarlanıp teorik ve pratik açıdan fayda sağlama amaçlanmıştır. 2019-2020 eğitim öğretimi yılında İran Allamed Tabatabai Üniversitesinde öğrenim gören 25 Türkoloji öğrencisi, tezin çalışma grubunu oluşturmaktadır. Türkoloji bölümü 1. Sınıf öğrencilerine uygulanan “Okuduğunu Anlama Envanteri” ile elde edilen sonuçlar incelendiğinde, uyarlanmış metinlerden oluşan soruları çözmeye her iki düzeydeki öğrencilerin daha başarılı oldukları, bu durumda da uyarlanmış metinlerin daha anlaşılır oldukları tespit edilmiştir.

2.4.2. Yüksek Lisans Tezleri

Dilidüzgün (1995) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinler” adlı yüksek lisans tezinde, öncelikle dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri ve önemine dikkat çekilmiş, yöntemlerle metinlerin ilişkisine değinilmiştir. Yabancı dil öğretiminde metin seçilirken dikkat edilmesi gereken ilkeler açıklanmıştır. Daha sonra “Türkçe Öğrenelim” ve “Türkçe Öğreniyoruz” adlı ders kitaplarının yazınsal metinler açısından değerlendirmeleri yapılmış, ve incelenen ders kitaplarında yazınsal metinlerin az sayıda olduğu ve dilbilgisi öğretim amacıyla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Son bölümde, uygulama örneği olarak Oktay Rıfat'ın “Balık Ekmek” şiiri ve Ahmet Uysal'ın “Keloğlan Geçimsiz Padişah'a Karşı” masalının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde nasıl kullanılabileceği, etkinliklerle somutlaştırılarak gösterilmiştir.

Eroğlu'nun (2015) ‘‘Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin' in "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi’’ adlı yüksek lisans tezinde, Ömer Seyfettin'in Üç Nasihat adlı hikayesinin B2 dil düzeyine göre metin değiştirim ölçütleri üzerinden sadeleştirilmesini konu almaktadır. Dil yapıları, Avrupa Ortak Başvuru Metni'nden hareketle belirlenmiş, sadeleştirme işlemleri belli kriterlere göre yapılmıştır. Çalışmanın sonunda dil öğretiminde kullanılacak materyallerin, kültürel boyutlarının dikkate alınması gerektiğine dikkat çekilirken dil öğrenenler için yapılan sadeleştirme işlemlerinde metnin özgünlüğünü bozacak durumlardan kaçınılması gerektiğine, mecaz-gerçek anlam, soyut-somut ilişkisi gibi hususlarda da metin değiştirim esnasında dikkatli bir şekilde kurgulama yapılması önerilmektedir.

Kaya'nın (2016) yazmış olduğu ‘‘Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Türk Masallarından Yararlanılması’’ adlı yüksek lisans tezinde yabancı dil öğretiminde masal metinlerinin kullanılabilirliği üzerine bir inceleme yapılarak ve masal metinlerindeki kültürel öğelerin tespit edilmesini konu almaktadır. Çalışma kapsamında, Pertev Naili Boratav'ın ‘‘Az Gittik Uz Gittik’’ kitabından seçilen 25 masal, dil ve kültür öğeleri bakımından incelenerek somut kültürel öğeler, soyut kültürel öğeler, mekanlar, meslekler, şahıslar, sihirli öğeler, olağanüstü varlıklar, formeller gibi konularda sınıflandırılmıştır. 25 masaldan seçilen 5 masal için etkinlik örnekleri hazırlanmıştır. Çalışma sonucunda, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde söz varlığı ve kültürel öğelerin aktarımı bakımından masal metinlerinden yararlanılması gerektiğinin üzerinde durulmuştur.

Özdin (2020) ‘‘Türk Masallarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanması’’adlı yüksek lisans tezinde Türk masallarından seçilen 10 masalın B1 ve B2 dil düzeyine göre, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnindeki ölçütler esas alınarak, kültür aktarımında kullanılabilecek okuma materyali hazırlama amacıyla B1 ve B2 düzeyine sadeleştirilmesini konu almaktadır. Çalışmada masallar uyarlanırken, dil öğrenenlerin B1 ve B2 düzeyinin kazanımlarını tamamladıkları varsayılarak bir yol izlenmiştir. Farklı yazarlardan seçilen masalların, özgün ve uyarlanmış halleri birlikte verilmiştir. Metinler sadeleştirilirken Avrup Dilleri Ortak Başvuru Metninin dikkate alındığı vurgulanmış, kullanılan metin uyarlama teknikleri ve ölçütler belirtilmemiştir. Çalışmanın neticesinde alanda okuma materyali eksikliğinin giderilebilmesi için metin uyarlama çalışmalarının artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bayraktar Özen'in (2022) hazırlamış olduğu “Anadolu Masalları ve Bu Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezinde Anadolu Masallarının Türkçe öğretiminde kullanımını üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Geleneksel ve modern materyaller incelenmiş, masal anlatma geleneğinin modern dönüşümlerde sürdürüldüğüne dikkat çekilmiştir. Masal alanında yürütülen modern çalışmalardan biri olan ve Milli Eğitim Bakanlığınca hayata geçirilen, “Anadolu Masalları” projesiyle en beğenilen sevilen masalların seçilmesi ve tasnifinin ardından ilköğretim kademelerinde kullanımından söz edilmiştir. Aynı adlı bir youtube kanalıyla masalların seslendirildiğinden ve masallar kullanılarak çeşitli materyallerin de hazırlandığından bahsedilmektedir. Bununla birlikte hizmet içi eğitimler ve “Masal Evi” projesiyle de farklı alanlarda yürütülen çalışmalara da dikkat çekilmiştir. Çalışmada, Türkçe öğretiminde masal kullanımının dört dil becerisinin gelişimini destekleyeceği, dilbilgisi konularının pekiştirilmesinde anlamlı öğrenmeler ile destekleyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Polat, (2023) “Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Masal Metinlerinin B1 Düzeyinde Uyarlanması: Naki Tezel’ in Türk Masalları Örneği” adlı yüksek lisans tezi, Naki Tezel’in “Türk masalları” eserinden, tema ve kazanımlara uygun şekilde seçilen masalların YDTÖP’de yer alan dil yapıları ve kazanımlar esas alındığı ifade edilerek B1 dil düzeyine uyarlanmasını konu almaktadır. Çalışmada, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metinlerin ve yardımcı okuma kitaplarının önemine dikkat çekilmiş daha sonra da metin uyarlama yöntemlerine değinilmiştir. “Altın Kozaklı Gümüş Selvi”, “Yeşil Kuş” ve “Mor Menekşe” isimli masalların B1 seviyesine uyarlanırken olay örgüsüne, kahramanlara ve başlıklara müdahale edilmeyip özgün ve uyarlanmış metin birlikte verilmiştir. Çalışmanın sonucunda metin sadeleştirme yapılırken dikkat edilmesi gerekenler için önerilerde bulunulmuş, uyarlanmış metinler için etkinlik önerileri hazırlanmıştır.

Vardar’ın (2023) “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Türk Masallarının Kültür Aktarımında Kullanılması Üzerine Bir İnceleme: “Az Gittik Uz Gittik” Masal Kitabı Örneği” adlı yüksek lisans tezinde, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kültür aktarımı bağlamında, masallarda var olan kültürel öğelerin tespiti amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Programı’nda yer alan sosyokültürel öğeler ile “Az Gittik uz Gittik” adlı eserdeki masallarda yer alan kültürel öğeler incelenmiştir. Elde edilen veriler yorumlayıcı yaklaşım ile değerlendirilmiştir. Çözümlemeler sonucunda;

günlük yaşam, yaşam koşulları, kişiler arası ilişkiler, değerler-inançlar- tutum ve davranışlar, sözsüz iletişim, sosyal gelenekler, geleneksel ve törensel davranışlar ve alt başlıklarıyla sınıflandırılarak 1307 adet kültürel öge tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda masalların Türkçe öğretiminde kültürel aktarım amacıyla kullanılabilirliğinin uygun olduğu vurgulanmıştır.

2.4.3. Makaleler

Durmuş (2013) “Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine” adlı makalesinde, metin değiştirimde dilbilimsel işlemler, anlamsal değişimi gösteren söz varlığı ve söz dizimi düzeylerindeki tespitleri ele almaktadır. Metin değiştirim ile alakalı temel kavramların ve terimlerin açıklaması, metin değiştirimin kimler için yapılabileceği, dilbilimsel süreçler, söz varlığı ve söz dizimi düzeyinde değiştirim açıklanmaktadır. Çalışmanın sonuç bölümünde, metin değiştirimin dilbilimsel süreçleriyle ilgili tespitlere değinilerek makale sınırları içerisinde ele alınamayacağından sözdizimsel ve söz varlığı üzerinden örnekleme yapılmadığının altı çizilmektedir. Bu tür örneklerin daha geniş ve kapsamlı çalışmalarda yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Gedik, (2019) “Masalların Eğitimsel İşlevleri” adlı makalesinde, gelişimin her basamağında büyük önem taşıyan masalların özellikle ortaokul Türkçe ders kitaplarında daha çok yer alması ve kültürel aktarımın dilisel gelişimin üzerindeki faydaların örneklerle ortaya konması amaçlamıştır. Bu kapsamda, masalların dilsel, bilişsel, ruhsal gelişime ve kültürel aktarıma katkısından bahsedilmiş, masal tekerlemelerinin örneklerine yer verilmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında sözlü kültür ürünleriyle büyüyen çocukların, Türkçenin kurallarını, sözdizimini örtük öğrenmeyle idrak ettiklerine, eğlenirken öğrenme fırsatını elde edildiğine dikkat çekilmiştir.

Özcan ve Batur (2021) “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Metin Uyarlama Örneği: Köroğlu Destanı” adlı çalışmalarında, “Demircioğlu ile Reyhan Arap” metnini Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için metin uyarlama tekniklerinden; genişletme, sadeleştirme ve kolaylaştırma işlemleri ile B1 düzeyine uyarlamasını yapmışlardır. Hem sezgisel hem de yapısal yaklaşım temel alınarak

sadeleştirme yapılarak metinde yer alan şiirlerin özgün ve uyarlanmış halleri birlikte verilmiştir. Metnin anlaşılabilirliği için çizimler ve sözlük bölümü de eklenmiştir.

Kaplan ve Doğru'nun (2022) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Masal Uyarlama Örneği: Ağlayan Narla Gülen Ayva Masalı” çalışmalarında Anadolu sınırlarında derlenmiş bir masal olan “Ağlayan Narla Gülen Ayva” masalını, metin uyarlama teknikleriyle sezgisel ve yapısal yaklaşımları esas alarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenirleri için B1 düzeyine uyarlamışlardır. Uyarlama esnasında sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma teknikleri kullanılmıştır. Çalışmanın diğer halk edebiyatı türleri olan destan ,efsane ve halk hikayesi gibi farklı türlerde de yeni oluşturulacak metin uyarlamalar için fikir olması amaçlanmıştır.

2.5. İlgili Yurt Dışı Araştırmalar

2.5.1. Makaleler

Arnaldo Candido Jr. vd., (2009) “Supporting the Adaptation of Texts for Poor Literacy Readers: A Text Simplification Editor for Brazilian Portuguese” adlı çalışmalarında Brezilya Portekizcesi için metin basitleştirme araçlarını tanıtmak, basitleştirilmiş metinlerden oluşan çevrimiçi bir yazma sistemi sunmak ve teknolojinin eğitim için potansiyellerini yenilikçi bir bakış açısıyla tartışmak amaçlanmıştır.

Belder ve Moens (2010) “Text Simplification for Children” adlı makalede çocukların okuma alanındaki karşılaştıkları zorluklara karşı, anlamaya yönelik bir çözüm olarak sözdizimsel ve sözcüksel sadeleştirme tekniği ile metin basitleştirme amaçlanmıştır. İnternet ortamında yer alan bilgi kaynaklarından haber ve ansiklopedi metinlerinin çok azının çocukların düzeyine uygun oluşu çocukların bu metinleri anlamalarını zor hale getirdiğinden, onların düzeyine uygun, anlaşılabilir bilgiye ulaşmalarına fayda gösterecek, metni mümkün olduğunca basit hale getirecek bir yöntem denemesinden söz edilmektedir.

Bott, Saggion ve Mille, (2012) “Text Simplification Tools for Spanish” adlı makalelerinde dil öğrenenler, bilişsel güçlükleri olan insanlar ve yaşlılar gibi belirli okuyucu grupları için İspanyolca bir metin basitleştirme sisteminin nasıl geliştirileceğine

değınmektedirler. Veriye dayalı tekniklerle kural temelli bir sistemi savunan görüşleri esas alarak otomatik basitleştirme için örnek sunmaktadırlar.

Bhatia (2016) “Simplification v. Easification the Case of Legal Texts” adlı çalışmasında hukuksal metinlerin anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak ve okuma stratejileri geliştirilebilmek adına metin basitleştirmenin faydalarını anlatmaktadır. Metinlerin hem anlaşılır düzeyde basit hem de metnin anlamsal yapısını bozmadan ve değıştirmeden sunabilmenin, okuyucunun metni bildikleri üzerinden bilmediklerini tahmin ederek anlayıp yorumlayabileceğine dikkat çekmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Türk masalları derlemeleriyle bilinen Pertev Naili Boratav ve Ignacz Kunoc'un derlediği masallar incelenerek, eğitim materyali olarak sunulmaya uygun olarak seçilen 7 masalın B1 seviyesine uyarlanmasını amaçlayan bu çalışma, nitel desende bir araştırmadır. Nitel araştırmalar için kapsayıcı bir tanım yapmak oldukça zordur. Nitel desendeki çalışmalar; temel aracın araştırmacı olduğu, doküman inceleme, davranış gözlemlene, ve katılımcılarla görüşülerek veri toplandığı tümevarım ve tümdengelim mantık süreci ile yürütülen araştırmalardır (Creswell, 2013). Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” dır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırmalar, birçok disiplinin çalışma kapsamını içermektedir. Marriam, nitel araştırmaların en temel özelliğinin “bireylerin gerçeği sosyal dünyalarıyla nasıl inşa ettiği üzerine yoğunlaşması” olduğunu belirtmektedir (Marriam, 2018).

Çalışmada iki aşamalı bir yol izlenmiştir. Birinci aşamada yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılabileceği düşünülen, metin uyarlama ölçütleriyle uyarlanmış ve B1 düzeyi beceri kazanımlarına uygun metinler ortaya konması planlanmış ve okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkileri incelenmiştir. İkinci kısımda uyarlanmış metinlere anlama ve anlatma becerilerinin gelişimi için dört temel dil becerisi kazanımlarına uygun etkinlikler tasarlanmıştır. Etkinlikler ve masal görsellerinin hazırlanmasında yenilikçi öğretim araçlarından faydalanılmıştır. Bu tür araçların

materyal hazırlıklarında kullanılması çağın getirdiği gerekliliklere ve ihtiyaçlara sağlıklı şekilde cevap verebilmesi bakımından önem arz etmektedir.

3.2. İncelenen Dokümanlar

Pertev Naili Boratav'ın Az Gittik Uz Gittik, Zaman Zaman İçinde ve Ignacz Kunos'un Türk Masalları adlı kitaplarında derlenen masallar incelenip yabancı dil olarak Türkçenin eğitimi alanında materyal olarak sunulmaya uygun 7 masal seçilerek bu çalışmanın inceleme alanı oluşturulmuştur. Seçilen masallar şunlardır: Nardaniye Hanım, Hızır, Odun Yarıcı, Kırk Yalan Masalı, Oduncu ile Kurdun Masalı, Ayağına Diken Batan Karga, Koca Nine ile Tilki. Masalların belirlenmesinde alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuş, daha önce benzer bir çalışmada yer alıp alınmadığına dikkat edilmiştir.

Masallar belirlenirken uzmanlardan şu doğrultularda görüş bildirmeleri istenmiştir:

- Metinlerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin gelişimini destekleyecek söz ve söz grupları, atasözleri ve deyimleri, insani değerleri ne kadar içerdiği,
- Metinlerin Türk kültürünü, Türkçenin anlatım zenginliklerini ne ölçüde yansıttığı,
- Metinlerin kültür aktarımı konusunda işlevselliği ve estetik duyarlılığa katkı sunup sunmayacağı gibi konularda açık uçlu görüş belirtmeleri istenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında incelenen Türk masalları, doküman inceleme yöntemiyle söz ve söz gruplarına ayrılmış, betimsel analiz yöntemiyle değiştirim teknikleri uygulanmıştır. Değiştirim teknikleri uygulanırken TDK Sözlüğü (2024), YDTÖP'de yer alan B1 düzeyi beceri kazanımları ve dil bilgisi yapıları ölçüt alınmıştır. B1 dil düzeyi, okuma, dinleme, yazma, sözlü üretim ve sözlü etkileşim becerilerinden toplam 281 ile en yüksek kazanımın hedeflendiği düzey olduğundan, bu çalışmanın B1 seviyesinde

yapılmasının faydalı olacağı düşünülmüştür. Aşağıdaki tabloda YDTÖP’de yer alan B1 düzeyi dil bilgisi yapılarına yer verilmiştir:

B1 Düzeyi Dil Yapıları Listesi (TYDÖP,2019)

Tablo 2. *B1 Dil Düzeyi Dil Yapıları Listesi*

Hikâye birleşik zaman çekimleri
Şart birleşik zaman çekimleri
Yeterlik fiili + zaman ekleri
İsim çekimi (-dI, -mIş, -sA)
İsim fiiller (-mA, -mAk, -Iş) +...-mAyI ... -mAyA tercih ederim, -mAktAnsa... -mAyI tercih ederim, -mAsInA rağmen)
Sıfat fiiller (-dIk), -DIk + iyelik, -AcAk + iyelik, -mIş
Zarf fiiller (-Ip, -ArAk, -IncA, [-(y)ken], -mAdAn, -A...-A, -r... -mAz) Doğrudan ve dolaylı anlatım
Edat ve bağlaçlar (Keşke, eğer, -sA bile, gibi, göre, sanki, kadar, için, üzere, -A doğru, -A karşı/rağmen, -A karşı, -A değin, -A dek, -dAn dolayı, -dAn başka, ile, yalnız, ancak, sadece, fakat, ne var ki, ise, yanı sıra, ayrıca, aksine, hariç, öncelikle, artık, itibaren, dolayısıyla)
Fiillerde etkenlik ve edilgenlik

3.4. Verilerin Toplanması

Nitel bir çalışma olarak desenlenen bu araştırmada veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmada tarama modeline uygun olarak doküman inceleme tekniğinden faydalanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e göre doküman incelemesi, tetkik edilmesi amaçlanan olgu ve olgularla alakalı bilgi barındıran yazılı materyallerin analizini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). B1 düzeyi için uyarlanacak masal metinlerinin belirlenmesinde Boratav (1992) ve Kunos’un (1987) eserlerinden faydalanılmıştır.

Bu doğrultuda Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi ve Maarif Vakfının hazırladığı Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Programının B1 düzeyi okuma becerisi kazanımları ve dilbilgisi yapılarına göre masallar anlamsal ve yapısal olarak uyarlanmış olup sadeleştirme ve değiştirme işlemlerinde Türkçe sözlükten faydalanılmıştır. Masal cümleleri tek tek incelenip her bir kelimenin seviyeye uygunluğu da değerlendirilmiştir. Uyarlanmış metinler için oluşturulan etkinlikler, temel beceri kazanımlarına uygun olduğu düşünülerek hazırlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmanın veri analizi, betimsel analiz tekniği ile yapılmıştır. Nitel verilerin analizi; toplanan veriler düzenlenmesi, özetlenmesi ve yorumlanmasını kapsamaktadır (Büyüköztürk vd., 2008).

Metin değiştirim esnasında uygulanmış olan sadeleştirme, genişletme, kolaylaştırma, açıklama ve eksiltme (Durmuş, 2013) işlemlerinden önce özgün metin MS Word dosyasına kaydedilmiş ve cümle cümle özgün metin- uyarlanmış metin şeklinde karşılaştırmalı olarak MS Excel dosyasına aktarılmıştır. Uyarlanmış metin alan uzmanlarına gönderilerek görüşleri alınmıştır.

Çalışma esnasında okuma becerisini geliştirme ve metin temelli bir yaklaşım uygulanmış olup metinlerde metin uyarlama tekniklerinden sadeleştirme, genişletme, kolaylaştırma, açıklama ve eksiltme işlemleri uygulanmıştır. Bu çalışmada amaç, özgün metne en yakın, B1 dil düzeyine uygun metnin ortaya konması olduğundan, özgün metinden anlamsal olarak uzaklaştıracak değiştirim teknikleri kullanılmamıştır.

Masal metinlerinin anlaşılabilirliği için görseller eklenmiş ve okuduğunu anlama becerisini sıyanan etkinlik örnekleri sunulmuştur. Etkinlikler tasarlanırken yenilikçi öğretim araçlarında da faydalanılmıştır.

Metinler uyarlanırken izlenen yol şu şekildedir:

- Özgün metne ait cümleler italik yazı biçiminde verilmiştir.
- Uyarlanmış metinde düzey üstü fakat çıkarıldığında metnin anlamını bozacak kelimeler kalın punto ile yazılmış olup metin sonunda yer alan “sözlükçe” bölümünde açıklanmıştır.

- Genişletme ve açıklama işlemi yapılan ifadeler de kırmızı renk ile vurgulanmıştır.
- Genişletilmiş ifadeler eğik çizgi, açıklanmış ifadeler ise parantez işareti ile gösterilmiştir.
[Genişletme örnek: Bu durum onun çok gücüne gitmiş/ **gönlü kırılmış, onuruna dokunmuş.**]
[Açıklama örnek: Adam (**ahlak kurallarına uygun davranan**) biriymiş.]
- Kolaylaştırma basamağında masal metinleri için yenilikçi öğretim araçlarıyla oluşturulan açıklayıcı görseller ve düzey üstü kelimeler ve kelime grupları için de “sözlükçe” bölümü hazırlanmıştır.
- Kullanılan metin uyarlama teknikleri cümle sonunda köşeli parantez içerisinde gösterilmiş, tekniklerin hangi amaçla niçin kullanıldığı vurgulanan açıklamalara da köşeli parantez içerisinde yer verilmiştir.
- Uyarlama işlemleri sonrasında açıklama, genişletme, eksiltme tekniklerinin nerede nasıl kullanıldığı sıralı ve toplu bir biçimde birlikte verilmiştir.
- Uyarlama işlemleri sonrası ortaya çıkan hedef metninde B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarından hangilerinin metin içerisinde hangi ifadelerle örtüştüğü ile ilgili tespitler yapılmıştır.
- Çalışmanın ikinci kısmında okuma metni olarak uyarlanan bu masallar için okuduğunu anlamaya yönelik etkinlik önerilerine de uyarlanmış metnin sonunda yer verilmiştir.
- Etkinlikler temel dil becerilerinin kazanımlarına uygun olarak hazırlanmıştır. Etkinliklerin sonunda B1 dil düzeyi kazanımlarından hangileriyle ilişkili oldukları listelenmiştir.
- Her masal için yenilikçi öğretim araçları kullanılarak hazırlanan etkinlikler eklenmiştir.

Metnin özgün haline en yakın değiştirmeler uygulanmıştır. Cümle analizleri yapılırken B1 düzeyi için belirlenen dil yapılarına, cümle öğelerine ve düzenine dikkat edilmiştir. Metin uyarlama esnasında uygulanan teknikler ve uyarlanmış masal metinleri için hazırlanmış olan etkinlikler, temel dil becerileri kazanımlarını geliştirmeyi hedefleyecek şekilde tasarlanmıştır.

3.5.1. Uyarlama Öncesi

Uzman görüşü olarak belirlenen masal metni MS Word dosyasına kaydedilerek cümle analizi yapılabilmesi için sonrasında MS Excel dosyasına aktarılmıştır. Cümle yapıları ve sayıları belirlenmiş ve olay örgüsüne uygun görsel üretebilmek için ana olaylar listelenmiştir.

3.5.2. Uyarlama Sırası

Uyarlama esnasında özgün metne ait cümleler *italik* yazı biçiminde verilmiş olup uyarlanmış metinde düzey üstü bulunan fakat çıkarıldığında metnin anlamını bozacak kelimeler **kalin punto** ile yazılmıştır. Bu kelimeler uyarlanmış metin sonunda sözlükçe bölümünde açıklanmıştır.

Özgün metin (ÖM), uyarlanmış metin (UM) kısaltmaları ile gösterilmiştir. Kullanılan uyarlama teknikleri, uyarlanmış cümlelerin sonunda köşeli parantez ile gösterilmiştir. Uyarlanmış cümlelerde tekniklerin niçin ve nasıl kullanıldığıyla ilgili açıklamalar, cümle sonunda köşeli parantez ile gösterilmiştir.

Genişletme ve açıklama işlemi yapılan ifadeler kırmızı renk ile vurgulanmış, eğik çizgi kullanılarak asıl ifade ile açıklayıcı ifade birlikte gösterilmiştir. Deyim ve mecaz anlamlı sözcük grupları parantez içerisinde açıklayıcı ifade ile birlikte verilmiştir. Uyarlama esnasında metnin özgün haline en yakın değiştirmeler uygulanmıştır. Tüm cümlelerde B1 dil düzeyinin dil yapılarına uygun sadeleştirmeler yapılmıştır. Devrik cümleler kurallı cümle haline getirilmiş, eksilteli cümleler ve ifadelerdeki öge eksiklikleri giderilmiştir.

Dil öğretiminde telaffuz için önemli olduğundan masal başında ve sonunda yer alan tekerlemelerin de telaffuzu destekleyeceği düşünüldüğü için uyarlanmış metinde de aynen kullanılmıştır. Metin sonunda yer alan etkinliklerle de tekerleme örnekleri kullanılarak masal tekerlemeleri pekiştirilmiştir.

Düzyük üstü kelime ve kelime grupları, yansıma sesler ve seslenme ifadeleri, argo ve hakaret ifadeleri, yanlış anlamda kullanılan kelime ve kelime grupları, dil öğrenicisinin öğrenme sürecine katkı sağlamayacak karmaşık cümleler gibi ifadelerde eksiltme tekniğı uygulanmıştır.

Kolaylaştırma basamağında masal metinlerini açıklayıcı görseller yenilikçi öğretim araçlarından faydalanılarak oluşturulmuş ve düzey üstü kelimeler ve kelime grupları için “sözlükçe” bölümü hazırlanmıştır.

Kullanılan teknikler ve değiştirim yapılan ifadeler sıralı bir şekilde metin sonunda birlikte gösterilmiştir.

Uyarlanmış metin ile B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkilendirilen ifadeler metin sonunda gösterilmiştir.

B1 düzeyi beceri kazanımları YDTÖP’de yer alan sıra numaraları ile verilmiştir.

3.5.3. Uyarlama Sonrası

Uyarlanmış metin, daha önce görüşü alınan uzmanlara tekrar iletilmiş ve görüş bildirmeleri istenmiştir. Alınan görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıp etkinlikler tasarlanmıştır.

Okuma metni olarak uyarlanan bu masallar için okuduğunu anlamaya yönelik etkinlik tasarımları anlama-anlatma becerilerinin kazanımlarından yola çıkılarak hazırlanmış olup kazanımlar metnin sonuna eklenmiştir. Etkinlikler tasarlanırken web araçlarından da faydalanılmıştır.

“Ayağına Diken Batan Karga” adlı masalda web araçlarından *Storyboard that* (<https://www.storyboardthat.com>) kullanılarak metni karikatür halinde resmetme ve olay akışına göre yazarak sıralama mantığında etkinlik tasarlanmıştır. Etkinlikte amaç, B1 düzeyi dil becerileri kazanımlarından yola çıkarak metindeki bilgilerin zamansal ve mantıksal olarak sıralanması, teknolojik araçlardaki yönergelerin takip edilmesi ve görsellerle oluşturulan öyküleyici metnin anlatılmasıdır.

“Koca Nine ile Tilki” masalı için web araçlarından *Prezi* (<https://prezi.com>) uygulamasından faydalanılarak bir tiyatro perdesinde masalın iki ana karakterinin özelliklerinin metin içerisinden bunulup yazılması ve sunumu istenmiştir. Bu etkinlikle ile metinden istenilen bilgiyi seçme, yeni öğrenilen kelimeleri yazıda kullanma, yazmanın amacını belirleme, etkileşime dayalı oyunlara ilgili söz varlığını kullanarak katılma gibi kazanımların dil öğrencisi tarafından edinilmesi amaçlanmıştır.

“Hızır” masalında yeni öğrenilen kelime ve kavramların pekiştirilmesi için *Wordwall* (<https://wordwall.net/tr>) uygulamasıyla konuşma çarkı etkinliği

hazırlanmıştır. *Wordwall* aracılığıyla hazırlanan etkinlikte işitsel ve görsel desteklemeler kullanılarak öğretimin eğlenceli hale getirilmesi amaçlanmıştır.

“Odun Yarıcı” masalı için web ve tasarım araçlarından biri olan *Canva* (<https://www.canva.com>) kullanılarak dil öğrencilerinin bir masal kurgusu oluşturmaları ve bu kurgu doğrultusunda “metinden görsele” etkinliği ile anlamlı cümleler kurarak öyküleyici görseller tasarlamaları amaçlanmıştır.

“Oduncu ile Kurdun Masalı” için web ve tasarım araçlarından biri olan *Learningapps*’ten (<https://learningapps.org>) faydalanılarak masal tekerlemeleri ile dinleme becerisinin ve telaffuzun geliştirilmesi amaçlanmıştır.

“Nardaniye Hanım” adlı masal için yenilikçi öğretim aracı olan *Wordwall* ile deyimleri ve anlamlarını eşleştirme etkinliği tasarlanmış olup mecazlı ifadeleri anlamlandırma, teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri takip etme gibi kazanımların gelişimi hedeflenmiştir.

“Kırk Yalan Masalı” için *Learningapps* uygulamasında masalın olay akışını mantıksal ve zamansal olarak sıralama etkinliği hazırlanmıştır. Etkinlikte amaç, B1 düzeyi dil becerileri kazanımlarından yola çıkarak metindeki bilgilerin zamansal ve mantıksal olarak sıralanması, teknolojik araçlardaki yönergelerin takip edilmesidir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümü iki kademeli bir uygulamadır. Birinci kısımda metin uyarlama teknikleri ile özgün metin hedeflenen B1 dil düzeyine uygun hale getirilmiştir. Uyarlama sonrası ortaya çıkan metin ile B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarından hangilerine ulaşıldığını, bu kazanımların metindeki hangi ifadelerle ne tür konulardan örtüştüğü hususunda tespitlerde bulunulmuştur.

İkinci kısımda ise ortaya konan uyarlanmış metnin hedef dil düzeyinde anlaşılabilirliğini daha kolay kılmak için etkinlik önerileri hazırlanmıştır. Bu etkinlikler B1 düzeyi temel dil becerisi kazanımlarını destekler niteliktedir. Etkinlikler ve masal görselleri hazırlanırken yenilikçi öğretim araçlarından da faydalanılmıştır.

Metin uyarlama basamağında B1 düzeyi dilbilgisi yapıları ve B1 düzeyi okuma becerisi kazanımları üzerinden gidilirken etkinlik oluşturma bölümünde dört temel dil becerisinin kazanımlarının geliştirilmesine ve pekiştirilmesine yönelik bir yol izlenmiştir.

4.1. Nardaniye Hanım Masalı

Ö.M.1-Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... Bir adamcağız varmış. Bunun bir tane, on iki on üç yaşlarında kıymetli bir kızı varmış. Kızın anası ölmüş.

U.M.1- Bir varmış, bir yokmuş. Çok eski zamanlarda, **zavallı** bir adam varmış. Bu adamın **çok değer verdiği**, on üç yaşında bir kızı varmış. Kızının adı Nardaniye Hanım'mış. Ne yazık ki bu kızın annesi ölmüş.

[Eksiltme]

Ö.M.2- Babası, “Kimi alayım, kimi alayım?” diye düşünür dururmuş. Kızın hocası: “Kızım, babana söyle beni alsın. Ben sana şöyle bakarım, böyle bakarım...” demiş.

U.M.2- Nardaniye Hanım’ın babası, **eşi ölüp kendisi yalnız kaldığı için** “**Kiminle evleneyim?**” diye düşünürmüş. Nardaniye Hanım’ın bir öğretmeni varmış. Öğretmen: “kızım, babana söyle **benimle evlensin. Ben sana çok güzel bakarım, seninle ilgilenirim.**” demiş.

[Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.3- Kız da gelmiş eve: “Baba, alacaksan benim hocamı al. Başkasını istemem,” demiş. Adam, “Peki,” der. Bu kadını alır.

U.M.3- Nardaniye Hanım eve gelmiş, babasına: “Baba, **evleneceksen benim öğretmenimle evlen.** Başka **birini anne olarak** istemem.” demiş. Adam da kızına, tamam diyerek bu kadınla **evlenmiş.**

[Açıklama]

Ö.M.4- Aradan bir zaman geçer, kadın başlar üvey kızını kıskanmaya. “Ne yapsam da bu kızıdan kurtulsam?” diye düşünürmüş.

U.M.4- Aradan biraz zaman geçmiş, kadın **üvey kızını kıskanmaya** başlamış. kadın: “Ne yapsam da bu kızıdan **kurtulsam?** ” diye düşünmüş.

[İfade korundu.]

Ö.M.5- Bir gün, bir bayram günü imiş, herkes gezmeye gidiyormuş. Kadın kocasına yalvarır: “Bu da kızdır, gençtir; varsın gitsin, biraz eğlensin,” der. Adam da razı olur.

U.M.5- Bir bayram gününde, herkes gezmeye/**dolaşmaya** gidiyormuş. Kadın kocasına yalvarmış/ **çok istemiş, ısrar etmiş:** “Nardaniye Hanım da genç bir kız, o da gitsin biraz eğlensin.” demiş. Adam da eşinin isteğini **kabul etmiş.**

[Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.6- Kadın bunun üzerine: “Kızım, der, sen git, ben yemeğini arkandan getiririm.”

U.M.6- Kadın bunun üzerine: “Kızım, sen git **eğlen, gez.** Ben yemeğini senin **peşinden** getiririm.” demiş.

[Açıklama]

Ö.M.7- *Kız gider, kırlarda arkadaşlarıyla güler, oynar... Artık iyice karnı acıkmış, annesi görünmüyor...*

U.M.7- Nardaniye Hanım gidip **kırlarda/ dağların yeşil alanlarında** arkadaşlarıyla **eğlenmiş**. Çok vakit geçtiği için karnı acıkmış. Fakat annesi henüz gelmemiş.

[Genişletme] [Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.8- *Neyse, epey bir zaman sonra kadın gelir. Meğer, evde zehir gibi tuzlu bir poğaça yapmış. Bir testiye de su doldurmuş, içine bir yılan yavrusu koymuş...*

U.M.8- Çok uzun bir zaman sonra **üvey anne** gelmiş. Kadın evde zehir gibi/ **çok tuzlu** bir poğaça yapmış. Bir **testiye / topraktan bir su kabına** su doldurmuş. Suyun içine de bir yılan yavrusu koymuş.

[Eksiltme] [Açıklama] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.9-*Kız poğaçayı yer. Az sonra susar. Diker testiye, buz gibi suyu kana kana içer, yılanı da yutar, haberi yok kızcağızın...*

U.M.9- Nardaniye Hanım, poğaçayı yedikten sonra susamış. **Testiye/ topraktan su kabını kaldırmış** ve bol bol su içmiş. Kız suyu içerken yılan yavrusunu da yutmuş fakat **fark etmemiş**.

[Açıklama] [Genişletme] [Eksiltme] [Sadeleştirme]

Ö.M.10-*Kızın hali değişir, gün günden karnı şişer. Kadın ebelere gösterir. Kocasına der ki bir gün: “Ah, yahu, o gün ben senin sözünü dinlemedim, kızı kıra gezmeye gönderdim. Herhalde birine kanmış, gebe kalmış...”*

U.M.10- Nardaniye Hanım, yılanı yuttuğu için **sağlığı bozulmuş**. Günden güne karnı şişmiş. Nardaniye 'nin **üvey annesi**, kızı **doğumla ilgilenen kadınlara/ ebelere** götürüp göstermiş. Bir gün kocasına: “O gün ben senin sözünü dinlemedim. Kızı gezmeye gönderdim. Galiba biri onu kandırmış, **hamile kalmış**.” demiş.

[Eksiltme] [Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.11- *Adam da pek namuslu imiş. Bu iş pek gücüne gider. Kızını da çok severmiş. Gece uykuları kaçır. Kızını yüzlemeye, dövüp sövmeye de kıyamazmış.*

U.M.11- Adam, **ahlak kurallarına uygun davranan** biriymiş. Bu durum onun çok gücüne gitmiş/ **gönlü kırılmış, onuruna dokunmuş**. Adam, kızını da çok severmiş. Adamın, sıkıntıdan gece uykuları kaçmış. Kızına, suçunu söyleyip onu utandırmak istemiyormuş.

[Eksiltme] [Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.12- *Bir gün, artık dayanamamış, kızına: “Haydi seni gezmeye götüreyim,” der. Bir dağın tepesine çıkarır. Orda bir ağacın altına otururlar.*

U.M.12- Bir gün, adam artık daha fazla **sabredememiş** ve kızına: “Haydi gel, seni gezmeye götüreyim.” demiş. Adam, Nardaniye Hanım’ı bir dağın tepesine çıkarmış. Orada bir ağacın altında oturmuşlar.

[Açıklama]

Ö.M.13- *“Kızım, yoruldun, yat dizime de sana ninni söyleyeyim, uyu,” der. Kız yatar babasının dizine. Babası ninni söylerken, söylerken, uyur.*

U.M.13- Adam, Nardaniye Hanım’a: “Kızım, çok yoruldun. Gel dizime yat da sana **ninni (uyumaya yardımcı olan bir türkü)** söyleyeyim. Biraz uyu.” demiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.14- *Adam o zaman, bir kamışın içine bir arı koyar, kızın başucuna asar, bırakır gider. Arı kamış içinde vızıldadıkça kız da babası ninni söylüyor sanırmış...*

U.M.14- Nardaniye Hanım, babasının dizine yatmış, uyumaya başlamış. Adam, **içi delik bir çubuğun/ kamışın** içerisine arı koymuş. Arı, kamışın içinde vızıldadıkça/ **hareket edip ses çıkardıkça** kız, babası **ninni** söylüyor diye düşünmüş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.15- *Nihayet uykusunu iyice alır, uyanır, bir de bakar ki, bir an başucunda vızıldıyor, babası gitmiş...*

U.M.15- Nardaniye Hanım, uzun bir süre uyuyup dinlendikten sonra uyanmış. Uyanınca başucunda/ **hemen yanında** bir arının vızıldadığını/ **ses çıkardığını** görmüş. Babasının gittiğini anlamış.

[Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.16- *Başlamış ağlamaya: “Ah, benim halim ne olacak?” diye dövünür. Karnı da büyümüş, içi lombur lombur edermiş.*

U.M.16- Nardaniye Hanım ağlamaya başlamış. Ağlarken de: “ben şimdi ne yapacağım?” diye düşünüp üzülmüş. Karnında **da yılan olduğu için** karnı iyice büyümüş.

[Eksiltme] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.17- “Bütün bunlar üvey anamın tuzağı...” der kızcağız, ne edeceğini şaşırması, başlar dağdan aşağı inmeye...

U.M.17- Nardaniye Hanım: “Bütün bunlar üvey annemin bir **tuzağı ...**” (**zor duruma düşürmek için kurulan bir düzen, plan**) diye düşünerek dağdan aşağı inmeye başlamış.

[Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.18- Bir dere kenarına varır. “Şurda bir abdest alayım, Allaha sığınayım. Bakalım Allah ne gösterir,” der.

U.M.18- Nardaniye Hanım gide gide bir dere kenarına ulaşmış: “Şurada bir **abdest alayım, Allah’a sığınayım (Allah’a güvenmek, ondan yardım istemek)**, Allah bana bir yol gösterir.” demiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.19- Dereye eğilmiş abdest alıyormuş, başlar karnının içinden çağıl çağıl bir ses gelmeye...

U.M.19- Nardaniye Hanım, tam dereye eğilip abdest alırken karnının içinden gürültülü bir ses gelmeye başlamış.

[Eksiltme] [Sadeleştirme]

Ö.M.20- Derenin içinden de başka bir ses buna cevap vermiş... Bir de ne görsün, ağzından kağış kağış, bir yılanla yavruları çıkmasın mı!

U.M.20- Nardaniye Hanım’ın ağzından derenin içine bir yılan ve yavruları dökülmeye başlamış. **Kız çok korkmuş ve şaşırması.**

[Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.21- Kızcağız hafifler, ferahlar. Ama, dağ başında, yapayalnız kalmış... Kalbi mahzun, düşüne düşüne bir yol tutturur, gider gider...

U.M.21- **Zavallı** kız, yılanlar karnından çıktığı için hafifleyip **rahatlamış**. Fakat dağda tek başına kalmış. **Çok üzgün bir şekilde** düşünerek bilmediği bir yolda gitmeye başlamış.

[Eksiltme] [Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.22- *Ortalık kararmaya başlamış... Uzaktan bir ışık görür: “Şuraya gideyim, belki beni alırlar,” der. Varır o ışığın olduğu eve, kapıyı çalar. Açarlar.*

U.M.22- Hava kararmaya/ **akşam olmaya** başlamış. Nardaniye, uzakta bir ışık görmüş: “Şuraya gideyim, belki beni evlerine alırlar/**yardım ederler.**” diye düşünmüş. Işığın geldiği eve gidip kapıyı çalmış.

[Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.23- *Meğer orası Kırk Haramiler’in evi imiş. Bunu gören Haramiler: “Kız senin burda işin ne?” derler. Kız da başından geçenleri anlatır.*

U.M.23- Işığın geldiği ev, **Kırk Haramiler**’in eviymiş. Kapıyı açıp Nardaniye Hanım’ı karşılarında gören Kırk Haramiler: “Senin burada ne işin var?” diye sormuşlar. Nardaniye de **yaşadığı olayları** anlatmaya başlamış:

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.24- *“Ah, der, beni babam böyle böyle, dağda bıraktı. Allah rızası için, alın beni içeri, size sığındım, bu gece misafir edin.”*

U.M.24-“Babamla gezmek için dağa gittik. Dağda bana ninni söyledi. Biraz babamın dizinde uyudum. Uyandığımda babam yoktu. Beni bırakıp gitmişti. Lütfen bana yardım edin, gidecek bir yerim yok. Bu gece sizin evinizde misafir olayım.” demiş.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.25- *Kırk Haramiler bakarlar ki, dünya güzeli gibi bir kız, yüzüne bakmaya kıyılmaz... Kıza derler ki:*

U.M.25- **Kırk Haramiler**, Nardaniye Hanım’ı dinlemişler. Kız dünyalar kadar güzelmiş. Onun durumuna çok üzölmüşler. Nardaniye’ye:

[Eksiltme] [Sadeleştirme]

Ö.M.26-“*Sen şurada otur, biz bir düşünelim.*” *Kırkı da bir odaya girerler, başlarlar müzakereye. “Birimiz alsak, birimiz ister; birimiz alsak birimiz ister... Bize*

sığınmış, namuslu bir kız, başka türlü de edemeyiz. En iyisi bunu kırkımız kardeş edinelim,” derler.

U.M.26- “Sen şurada otur, biz biraz düşünelim.” demişler. Kırk Haramilerin kırkı da bir odaya girmişler, bu konu hakkında **fikirlerini söylemeye** başlamışlar. Sonuç olarak Nardaniye Hanım’ı kardeşleri olarak kabul etmeye karar vermişler.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.27- *Gelirler: “Kız, derler, sen bizim dünya ahiret kardeşimiz ol. Biz getirelim sen pişir. Otur, keyfine bak...”*

U.M.27- **Kırk Haramiler, tekrar Nardaniye Hanım’ın yanına** gelmişler. ona: “Sen bizin kardeşimiz ol. Biz eve **yiyecek, içecek** getirelim. Sen de pişir, **hazırla. Birlikte yiyelim.** Evde rahatça yaşa.” demişler.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.28- *“Peki,” der kız da. Artık bunlar kardeşlerini öyle severler, öyle severlermiş ki, dünyada, üstüne toz kondurmazlarmış. O da onları severmiş.*

U.M.28- Nardaniye Hanım, **Kırk Haramiler’in teklifini** kabul etmiş. Kırk Haramiler, kız kardeşlerini çok sevmeye başlamışlar. Kız kardeşlerinin **üstüne titrerlermiş. (çok fazla sevgi ve özen gösterirlermiş)** Nardaniye Hanım da onları çok seviyormuş.

[Açıklama] [Genişletme] [Sadeleştirme]

[“Üstüne toz kondurmamak” bir şeyde herhangi bir kusurun varlığını kabul etmemek, bir şeyi kusursuz göstermek, anlamına gelmektedir. Fakat burada “kızın üzerine titremek” gibi bir ifadeye ihtiyaç vardır. Deyim yanlış anlamda kullanıldığından daha uygun olan “üstüne titremek” deyimini kullanıldı.]

Ö.M.27- *Kırk Haramiler’in evinde oturmakta olsun... Biz gelelim analığa. Ay doğmuş, ayın on beşi... Kadın çıkmış ayın karşısına... “Ayım, ayım, sen mi güzel ben mi güzel?” Ay da der ki oradan: “Ne sen güzel, ne ben güzel, ille Nardaniye Hanım güzel.”*

U.M.27- Nardaniye Hanım, Kırk Haramiler’in evinde mutlu bir şekilde günlerini geçiriyormuş. Bu sırada kızın **üvey** annesi, gece ayı görmek için dışarı çıkmış. Ay, **dolunay (tam bir daire ve parlak)** şeklindeymiş, çok güzelmış. Kadın ayın karşısına geçip: “Ayım, ayım, sen mi güzelsin ben mi güzelim?” diye sormuş. Ay da gökyüzünden

kadına cevap vermiş: “Ne sen güzelsin ne ben güzelim. **Sadece** Nardaniye Hanım güzel.” demiş.

[Eksiltme] [Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.28- *(Kızın adı Nardaniye Hanım imiş...) Bunu duyan kadın: “Eyvah, der, kaltak ölmemiş. Bu iş gizli kalmaz, meydana çıkar. Şimdi ben ne yapayım?...”*

U.M.28- Ayın söylediklerini duyan üvey anne: “Demek ki Nardaniye Hanım ölmemiş, hala yaşıyor. Benim Nardaniye Hanım’a **yaptığım bu kötülük** gizli kalmaz, ortaya çıkar. Şimdi ben ne yapacağım?” diye düşünmeye başlamış.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.29- *Hemen kocasına gider. “Aman kocacığım, der, yavrucağızı nerelere bırakmıştın? Rüyama girdi... Aç mıdır, susuz mudur? Gideyim arayayım.”*

U.M.29- Kadın, hemen kocasının yanına gidip: “Sevgili kocam, sen küçük kızımızı nereye bırakmıştın? Nardaniye Hanım’ı rüyamda gördüm. Kızımız aç mıdır? Susuz mudur? Ben gidip kızı arayayım.” demiş.

[Eksiltme]

Ö.M.30- *Adamcağızın da, o gün bugün, iki gözü iki çeşme, kızının derdinden erimiş bitmiş, dünyadan elini eteğini çekmiş... Karısının bu düşüncesine içinden sevinir. Gider kadına bıraktığı dağı gösterir.*

U.M.30- Zavallı adam da kızını dağa götürüp bıraktığından beri **iki gözü iki çeşme (sürekli ağlamış)** ağlıyormuş. Kızına çok üzüldüğü için bitip tükenmiş. **Hiçbir işle ilgilenmiyormuş.** Karısının bu düşüncesine sevinmiş. Gidip karısına, kızını bıraktığı yeri göstermiş.

[Açıklama] [Genişletme] [Eksiltme]

Ö.M.31- *Kadın bir sepet kiraz alır, hepsini zehirler. Takar koluna sepeti. Kocasının gösterdiği yerden aşağıya doğru yürür.*

U.M.31-Kadın, eline bir sepet **zehirli** kiraz almış. Sepeti koluna takıp kocasının gösterdiği yerden aşağı doğru yürümeye başlamış.

[Sadeleştirme]

Ö.M.32- *Gider, gider, uzakta bir ev görür. “Mutlaka buraya sığınmıştır,” der.*

U.M.32- Kadın epey yürüdükten sonra uzakta bir ev görmüş : “Nardaniye Hanım kesinlikle buraya gelip, buradan **yardım istemiş olmalı.**” diye düşünmüş.

[Açıklama]

Ö.M.33- Ama, kendisini bir başka kıyafete sokmuş: Bir ferace giymiş, bir gözü açık, öteki örtülü... Yürür eve doğru...

U.M.33- Nardaniye Hanım’ın üvey annesi, her zaman giydiği kıyafetlerden farklı kıyafetler giyip oraya gitmiş. Üzerinde **bol bir hırka** varmış, hırkayla yüzünü de gizlemiş. **Üvey anne tanınmamak için farklı giyinmiş.**

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.34- Kız da işini bitirmiş, elini yüzünü yıkamış, pencerenin önünde oturuyormuş.

U.M.34- Nardaniye Hanım **evdeki işlerini** bitirip elini yüzünü yıkamış. Pencerenin önünde oturuyormuş.

[Genişletme]

Ö.M.35- Kadın gelir, “Kiraz satıyorum, kiraz...” diye kapının önüne. Kız da: “Kiraz alayım da, pencerenin önünde yiyeyim,” der.

U.M.35- Kadın, pencerenin önüne gelip: “Kiraz satıyorum, kiraz...” diye **yüksek sesle** /bağırmağa başlamış. **Nardaniye Hanım sesi duyunca:** “Biraz kiraz alayım da pencerenin önünde yiyeyim.” diye düşünmüş.

[Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.36- Hemen çıkar, yarım okka kiraz alır... Oturur pencerenin önüne, kirazlarını yiyecek...

U.M.36- Nardaniye Hanım, hemen dışarı çıkıp yarım kilo kiraz almış. Kirazlarını yemek için pencerenin önüne oturmuş.

[Eksiltme]

Ö.M.37- Penceresinin yukarısında da kırk tane kuşu varmış, kafeste, onlarla eğlenirmiş. Kuşlar başlar: “Cik, cik, cik, cik...” diye kiraz istemeye.

U.M.37- Pencerenin üstünde, Nardaniye ‘nin bir **kafeste** kırk tane kuşu varmış. Nardaniye Hanım, o kuşlarla **oynayıp** eğlenirmiş. **Nardaniye Hanım tam kiraz yiyecekken kuşlar bir anda** ötmeye başlamışlar. Onlar da kiraz yemek istiyorlarmış.

[Eksiltme] [Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.38- *Bir tane ona vereyim, bir tane ona derken sepette kiraz biter, kıza bir tane bile kalmamış.*

U.M.38- Nardaniye Hanım: “Bir tane ona vereyim, bir tane buna vereyim.” Derken sepette kiraz bitmiş. Nardaniye ‘ye bir tane bile kiraz kalmamış.

[Cümle korundu.]

Ö.M.39- *Kız bir de bakar ki, kirazı yiyen kuş ölüyor, yiyen ölüyor... Oturur pencerenin önüne, iki gözü iki çeşme ağlar, kızcağız. Kuşlarını pek severmiş...*

U.M.39- Nardaniye Hanım, kiraz yiyen kuşların tek tek öldüğünü görmüş. **Nardaniye Hanım kuşlarını çok severmiş. Onların haline çok üzülmüş.** Pencerenin önüne oturup **iki gözü iki çeşme ağlamaya** başlamış.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.40- *Akşam olur, kardeşleri gelir. “Ne ağlıyorsun kardeş,” derler. “Ah, kuşlarım öldü... Kirazcı geçiyordu, kapıdan aldım, kuşlara verdim. Hepsi öldü.”*

U.M.40- Akşam olunca kardeşleri eve gelmiş. Nardaniye’ye: “Kız kardeşimiz, niçin ağlıyorsun ?” diye sormuşlar. Nardaniye Hanım: “evin önünden **kiraz satan bir kadın** geçiyordu. Kirazdan alıp kuşlara verdim. Kuşlarımın hepsi öldü.” diye cevap vermiş.

[Açıklama] [Eksiltme]

Ö.M.41- *Kırk Haramiler: “Sen sağ ol, kardeş, biz sana daha güzellerini getiririz, derler. Sakın bir daha kapıdan geçen bir şeyden alma... Ya sen ölseydin?”*

U.M.41- Kırk Haramiler: “**Senin sağlığına bir şey olmasın** kardeşim. Biz sana **daha güzel kuşlar** getiririz. Ama sakın bir daha kapıdan geçen satıcılardan bir şey alma. Ya sen ölseydin? O zaman ne olurdu?” demişler.

[Açıklama]

Ö.M.42- *Ertesi gün evvelkilerden güzel kırk tane kuş getirirler, kafeslere koyarlar. Aradan bir ay geçer, yeni ay doğar. Analık çıkar ayın karşısına: “Ayım, ayım,*

sen mi güzel, ben mi güzel?” der. Ay da: “Ne sen güzel, ne ben güzel, ille de Nardaniye Hanım güzel,” diye cevap verir.

U.M.42- Kırk Haramiler, ertesi gün öncekilerden daha güzel kırk tane kuş getirip **kafese** koymuşlar. **Nardaniye Hanım çok mutlu olmuş.** Aradan bir ay geçmiş. Yeni ay (**ay C şeklinde**) doğmuş. **Üvey** anne, tekrar ayın karşısına çıkıp: “Ayım, ayım, sen mi güzelsin yoksa ben mi güzelim? diye sormuş. Ay da kadına: “Ne sen güzelsin ne ben güzelim, **ne olursa olsun** Nardaniye Hanım güzel.” diye cevap vermiş.

[Eksiltme] [Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.43- “Ah, kaltak kız, ölmemiş...” diye, bu sefer gider kadın, bir kâğıt sakız alır. Sakızı zehirler. Gene varır Haramilerin evinin önüne: “Sakız satarım, sakız satarım...” diye geçmeye.

U.M.43- **Üvey anne, ayın cevabını duyunca:** “demek Nardaniye Hanım **bu defa da** ölmemiş.” diye düşünerek **sinirlenmiş.** Kadın bu kez gidip bir kutu sakız almış. Sakızı zehirleyip **Kırk Haramiler’in** evinin önüne gitmiş ve: “sakız satarım, sakız satarım...” diye bağırmaya başlamış.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.44-Kız kendi kendine: “Bu yenecek şey değil ya... Alayım...” der, alır kadından sakızı.

U.M.44- Nardaniye Hanım kendi kendine: “sakız yenilebilecek bir şey değil, **zarar gelmez.** Biraz alayım.” diye düşünerek kadından sakız almış.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.45- Kuşlar gene başlar ötüşmeye: “Cik, cik, cik, bana, bana...” diye. Kız der ki: “Durun, çiğneyeyim de öyle vereyim.” Sakızı atar ağzına, bir iki çiğnerken, düşer serilir olduğu yere.

U.M.45- Kuşlar, yine ötüşmeye başlamışlar. Onlar da sakız istiyormuş. Nardaniye Hanım kuşlara: “durun, biraz çiğneyeyim de öyle vereyim.” Diyerek sakızı ağzına atmış. Nardaniye, sakızı biraz çiğnedikten sonra yere düşmüş.

[Eksiltme] [Sadeleştirme]

Ö.M.46- Akşam olur, kardeşleri gelir bakarlar ki kız serili yattıyor. “Eyyvah, kardeşimiz ölmüş. Biz nasıl dayanalım bunun acısına? Nasıl gömelim topraklara?” diye ağlaşırlar.

U.M.46- Akşam olunca Nardaniye Hanım’ın kardeşleri eve gelmişler. Kız kardeşlerinin yerde sessiz bir şekilde yattığını görmüşler. “Kardeşimiz vefat etmiş. Biz bu acıya/ **üzücü duruma** nasıl dayanacağız? Onu nasıl toprağa **gömeceğiz?** (**yerin altına koyup üstünü toprakla örtmek**)

[Eksiltme] [Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.47- Bir altın tabut yaptırırlar. İçine kızı koyarlar. Artık nereye giderlerse, bu tabutu taşırlarmış.

U.M.47- Kırk Haramiler, kız kardeşleri için altın bir **tabut** yapmışlar. Tabutun içine kızı koymuşlar. Artık nereye giderlerse bu tabutu da oraya taşımaya başlamışlar.

[İfade korundu.]

Ö.M.48- Bir gün bunlara bir padişahın oğlu rastgelmiş... Der ki şehzade: “Sormak ayıp olmasın ya, ben size kaç kere rastladıysam hep bu tabutla gördüm. Bunu neden böyle taşırsınız?”

U.M.48- Kırk Haramiler, bir gün padişahın oğluyla karşılaşmışlar. Padişahın oğlu: “Ben sizinle ne zaman karşılaşsam hep bu **tabutu** gördüm. Bu **tabutu** neden sürekli yanınızda taşıyorsunuz?” diye sormuş.

[Eksiltme] [Sadeleştirme]

Ö.M.49- “Ah, sorma, derler Kırk Haramiler, biz kırk tane kardeşiz, bir tek bacımız vardı. O bacımız öldü. Kıyamıyoruz toprağa gömmeye. Böyle taşıyoruz.”

U.M.49- Kırk Haramiler: “Biz kırk tane erkek kardeşiz, bir tane **kız kardeşimiz** vardı. Fakat o kız kardeşimiz de **vefat etti**. Kız kardeşimizi toprağa gömmeye/ **toprağın altına koymaya kıyamıyoruz**. Bu sebepten **onu her gittiğimiz yere** taşıyoruz.

[Eksiltme] [Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.50- Bunun üzerine Şehzade der ki: “Bana verir misiniz bu tabutu?” “Veririz ama, gömersin.” Şehzade: “Namusumun üzerine söz veriyorum ki gömmem. Ölünceye kadar kendi odamda saklarım,” der.

U.M.50- Bunun üzerine, Şehzade/ **Padişahın oğlu**: “Bu tabutu bana verir misiniz?” diye sormuş. Kırk Haramiler: “Veririz ama onu gömersin” diye cevap vermişler. Şehzade/ **Padişahın oğlu**: “Size **söz veriyorum**, onu gömmeyeceğim. Ölünceye kadar kendi odamda saklayacağım.” demiş.

[Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.51- *Kırk Haramiler tabutu verirler. Şehzade alır bu emaneti, odasına koyar. Ama merak da eder.*

U.M.51- Kırk Haramiler tabutu Şehzadeye/ **Padişahın oğluna** vermişler. Şehzade/ **padişahın oğlu** bu **emaneti/tabutu** alıp odasına koymuş. Fakat **tabutun içini** de çok merak etmiş.

[Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.52- *Bir de açar bakar ki, ne görsün, dünya güzeli bir kız. Mum gibi sararmış, ama güzelliğinden zerre kaybetmemiş.*

U.M.52- Şehzade tabutu açıp bakmış. tabutun içinde dünyalar kadar güzel bir kız olduğunu görmüş. Kızın yüzü sapsarı olmuş fakat hala çok güzelmış. **Çünkü altın tabut, hasta bedeni korumuş.**

[Eksiltme] [Sadeleştirme] [Açıklama]

Ö.M.53- *Oğlan deli olur. Kızı kaldırır, köşeye oturtur. O günden sonra, kapıyı kilitler; kimseyi içeri koymazmış.*

U.M.53- Şehzade kızın güzelliğinden çok etkilenmiş. Kızı **tabutun içinden çıkarıp koltuğa** oturtmuş. O günden sonra kapısını kilitlemiş, hiç kimseyi içeri almamış.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.54- *Akşamüstü odasına güle güle girermiş, sabahleyin ağlaya ağlaya çıkarmış.*

U.M.54- Şehzade, akşamüstü odasına gülerek girermiş. Sabah olunca odadan ağlayarak çıkarmış.

[Sadeleştirme]

Ö.M.55- *Bir lalası varmış oğlanın, dikkat eder, bu oğlan gün günden sararıyor, yemiyor, içmiyor. Merak eder.*

U.M.55- Şehzade'nin **özel bir öğretmeni**/lalası varmış. Öğretmen, şehzadenin gün geçtikçe hastalandığını, bir şey yiyip içmediğini görmüş. Ne olduğunu merak etmiş.

[Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.56- *Çilingirden bir anahtar uydurur kapıya. Bir gün girer içeri, bakar ki ayın on dördü gibi bir kız, sapsarı, cansız yatıyor. Ama ölüye de benzemiyor, ihtiyar adam, tecrübeli ne olsa, anlar ki bu sağdır.*

U.M.56- Öğretmen bir gün, anahtarcıdan bir anahtar isteyip Şehzadenin odasının kapısını açmış. İçeri girince içeri de **ay kadar güzel** bir kız olduğunu görmüş. Kızın yüzü sapsarıymış, hareketsiz bir şekilde yatıyormuş. **Yaşlı öğretmen**, bu kızın ölüye benzemediğini fark etmiş. Kızın hala **yaşadığını** anlamış.

[Eksiltme] [Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.57-*Orasını eller, burasını eller. Bir de bakar avurdunda sert bir şey. Sokar parmağını, çıkarır, bir sakız. O saat kız: “Hapışuuuu, hapışuuuu...” diye aksırarak uyanır, gözlerini açar, bakar ki başucunda yabancı birisi...*

U.M.57- Yaşlı öğretmen, kızın **tabutunu** incelemeye başlamış. Kızın ağzında sert bir şey olduğunu fark etmiş. Kızın ağzını açıp içinden bir sakız çıkarmış. Kız, ağzından sakız çıkınca **öksürerek** uyanmış. Gözlerini açtığı zaman başucunda/ **hemen yanında** yabancı bir adam olduğunu görmüş.

[Açıklama] [Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.58- *“Aman, burası neresi? Kardeşlerim nerede? Kuşlarım nerede? ...” diye başlar ağlamaya...*

U.M.58- Kız: “Burası neresi? Kardeşlerim nerede? Kuşlarım nerede?” diye sorular sorup ağlamaya başlamış.

[Eksiltme] [Sadeleştirme]

Ö.M.59- *Hemen lala koşar Beyin oğluna: “Müjde, müjde, Şehzadem, der, senin hastan dirildi.”*

U.M.59- Öğretmen hemen padişahın oğlunun yanına giderek: “Şehzadem **müjde, müjde!** (**sevindiren bir haber**) Senin hastan iyileşti.” demiş.

[Genişletme]

Ö.M.60-Şehzade gelir bakar, sahiden de kız dirilmiş ağlıyor... Artık sevincinden çığına döner. Hemen Kırk Haramiler'e haber gönderir. Onlar da gelirler, sevinirler, bayram ederler.

U.M.60- Şehzade gelip bakmış. Gerçekten de kız iyileşmiş, ağlıyormuş. **Şehzade kızın iyileştiğini görünce çok mutlu olmuş.** Hemen Kırk Haramiler'e haber göndermiş. Onlar da gelmişler, **kız kardeşlerini görüp** çok sevinmişler.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.61-Sonra, Beyoğlu ile Nardaniye Hanım, kırk gün kırk gece düğün yapıp evlenirler.

U.M.61- Şehzade ile Nardaniye Hanım, kırk gün kırk gece düğün yaparak evlenmişler.

[Sadeleştirme]

Ö.M.62- Beyin oğlu kızın başından geçenleri dinler. Babasını getirtir. Adamcağız, kederinden bir kara top olmuş...

U.M.62- Şehzade, Nardaniye Hanım'ın **yaşadığı olayları** dinlemiş. Nardaniye 'nin babasını saraya getirtmiş. Zavallı adam, çok üzülmekten hasta olmuş.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.63- Beyoğlu sorar: “Derdin nedir, babacığım?” “Ah, der adam, derdimi nasıl anlatayım çaresiz der...” Kızını dağ başına bıraktığını anlatır.

U.M.63- Şehzade, adama: “Senin derdin/ **sıkıntın** nedir babacığım?” diye sormuş. Adam: “ben derdimi/ sıkıntımı nasıl anlatabilirim ki? Benim derdimin/ **sıkıntımın** bir çaresi/ **çözümü** yoktur.” diyerek kızını dağda nasıl yalnız bıraktığını anlatmaya başlamış.

[Genişletme] [Eksiltme]

Ö.M.64- “Niçin yaptın bu işi?” derler. O da: “Böyle böyle, kızım gezmeye gitmişti... Bir kaza gelmiş başına, namusuma yediremedim,” der.

U.M.64- Şehzade, adamı dinledikten sonra: “Niçin **kızını dağda yalnız bıraktın?**” diye sormuş. Adam da **kızının gezmeye gidip başına talihsiz bir kaza geldiğini ve kendisinin bu duruma çok üzüldüğünü** söylemiş.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.65- *Kızı çağırırlar. Baba kız birbirlerinin boynuna atılırlar. Kız başından geçenleri bir bir anlatır.*

U.M.65- Şehzade, Nardaniye Hanım'ı çağırmış. Baba ve kızı birbirlerine **sarılmışlar**. Kız yaşadığı her şeyi tek tek anlatmış.

[Açıklama]

Ö.M.66- *Hemen giderler, analığı getirirler Beyin önüne. Ona derler ki: “Kırk satır mı istersin, kırk katır mı?”*

U.M.66- Şehzadenin adamları hemen gidip Nardaniye Hanım'ın **üvey** annesini getirmişler. Yaptığı kötülüklerden dolayı ona ceza vereceklermiş. Kadına sormuşlar: “kırk **katır** mı istersin yoksa kırk **satır** mı (**kalin ve büyük bir bıçak**) istersin?”

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.67- *Kadın da: “Kırk satır düşman başına, der. Kırk katır verin de sılama gideyim.”*

O zaman, kadını kırk katırın kuyruğuna bağlarlar, kırkma bir kamçı vururlar. Üvey ana da yaptıklarının cezasını bulur...

U.M.67- Kadın da: “Kırk satır düşmanlarımın olsun. Bana kırk katır verin de yoluma gideyim.” diye cevap vermiş. **Üvey anneyi kırk katırın kuyruğuna bağlamışlar. Kırk katıra aynı anda kamçı vurmuşlar. Katırlar yola çıkıp gitmiş. Böylece üvey anne yaptığı kötülüklerin cezasını bulmuş.**

[Açıklama] [Eksiltme]

[Kırk katır kırk satır kültürel bir ceza yöntemi olduğundan metin içerisinde daha anlaşılır olması için açıklama yapılmıştır.]

Ö.M.68- *Onlar ermiş muradına, biz de erelim muradımıza...*

U.M.68- Masalın sonunda, Nardaniye Hanım ve Şehzade mutlu bir hayat sürmüşler.

[Açıklama] [Eksiltme]

Şekil 1. *Nardaniye Hanım Bayram Gezmesinde*

Şekil 2. *Nardaniye Hanım İçinde Yılan Olan Testiden Su İçerken*

Şekil 3. *Babası ve Nardaniye Bir Dağın Tepesinde*

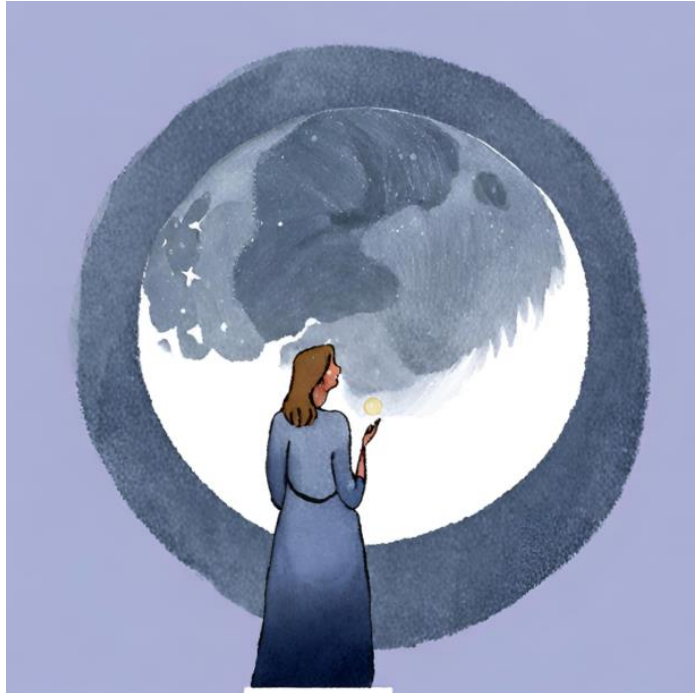
Şekil 4. *Nardaniye Hanım Derenin Kenarında Abdest Alırken*

Şekil 5. Kırk Haramiler Aralarında Tartışırken

Şekil 6. Üvey Anne Ayla Konuşurken

Şekil 7. Üvey Anne, Kiraz Satıcısı Kılığında

Tablo 3. Nardaniye Hanım Masalı Sözlükçe

SÖZLÜKÇE

Abdest: İslam dinine göre namaz kılmak, Kur'an okumak, Kâbe'yi tavaf etmek gibi ibadetleri yerine getirebilmek için niyet ederek el, ağız, burun, yüz, kol ve ayakları yıkamak; baş, kulaklar ve boynun iki yanını meshetmek yoluyla arınma.

Dolunay: Ay'ın tam bir daire olarak dolgun, parlak görüldüğü evre; ayın on dördü, bedir.

Ebe: Doğum işini yaptıran kadın; lavta.

Gömmek: Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek, Bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek; defnetmek. Bir cenazeyi kaldırmak.

İki gözü iki çeşme: Sürekli ağlar durumda.

Kafes: Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.

Katır: Atgillerden, kısırak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan, genellikle kısır olan melez hayvan.

Tablo 3. *Nardaniye Hanım Masalı Sözlükçe – Devamı*

Kırk Haramiler: Masallar ve halk hikayelerinde yer alan bir topluluktur. (Wikipedia, ET: 02.03.2024)
Kır: Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer; dağ bayır, sahra.
Kıskanmak: Sevgide veya kendisiyle ilişkili şeylerde bir başkasının ortaklığına, üstün durumda görünmesine dayanamamak.
Kıyamamak: Sevilen veya merhamet duyulan canlıya karşı yapılacak bir hareketten his yoğunluğu sebebiyle vazgeçmek. (Ekşi Sözlük, ET: 02.03.2024)
Kurtulmak: İstenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.
Müjde: Sevindiren haber; sava, muştı, erim.
Ninni: Bebeklerin uyumasına yardımcı olmak için söylenen türkü.
Öksürmek: Solunum yolları zarlarının rahatsızlığı sebebiyle akciğerlerdeki havayı birdenbire ve gürültülü bir sesle dışarı vermek.
Satır: Et kesmeye, kemik kırmaya yarayan ağır ve enli bir bıçak türü.
Sığınmak: Güvenmek, yardım istemek veya ummak.
Söz vermek: Bir işi yapacağını kesinlikle bildirmek.
Tabut: Ölünün içine konulduğu sandık biçiminde araç; sal (II), ölü salı, dört kollu, imamkayığı.
Testi: Toprak, cam, metal vb. maddelerden yapılan, geniş gövdeli, dar boğazlı, emzikli veya emziksiz su kabı.
Tuzak: Birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen; ağ, komplo.
Üstüne titremek: Bir şeye veya kimseye sevgi, özen göstermek.
Üvey: Yalnız yasaca akraba sayılan, aralarında kan bağı bulunmayan, öz olmayan.
Zehirli: Zehri olan; ağılı, toksik.

Not. Türk Dil Kurumu (TDK). <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.

4.1.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri

“Nardaniye Hanım” masalında metin değiştirim için kullanılan teknikler ve tekniklerin uygulandığı ilgili masal bölümleri şu şekildedir:

Genişletme:

Üvey kızı (gerçekte kendi çocuğu olmayan)

Kurtulmak (kızdan hoşlanmadığı için onu evden uzaklaştırmak istemiş)

Gezmeye/ dolaşmaya

Yalvarmış/ çok istemiş, ısrar etmiş

Kırlarda/ dağların yeşil alanlarında

Zehir gibi/ çok tuzlu

Testi/ topraktan bir su kabı

Doğumla ilgilenen kadınlar/ ebeler

Gücüne gitmiş (gönlü kırılmış, onuruna dokunmuş)

Ninni (uyumaya yardımcı olan bir türkü)

İçi delik bir çubuğun/ kamışın

Vızıldadıkça/ hareket edip ses çıkardıkça

Başucunda/ hemen yanında

Tuzak (zor bir duruma düşürmek için kurulan bir düzen, plan)

Allah'a sığınmak (Allah'a güvenmek, ondan yardım istemek)

Hava kararmaya/ akşam olmaya

Evlerine alırlar/ yardım ederler

Üstüne titremişler (çok fazla sevgi ve özen göstermişler)

Ay dolunay (tam bir daire ve parlak)

İki gözü iki çeşme (sürekli ağlarmış)

Yeni ay (ay C şeklinde)

Gömmek (yerin altına koyup üstünü toprakla örtmek)

Özel bir öğretmen/ lala

Müjde (sevindiren bir haber)

Dert/ sıkıntı

Çare/ çözüm

Katır (bir çeşit eşek)

Satır (kalın ve büyük bir bıçak)

Açıklama:

Adamcağız: zavallı adam

Kıymetli: çok değer verdiği

Kimi alayım: kiminle evleneyim?

Razı olmak: kabul etmek

Haberi yok: fark etmemek

Hali değişmek: sağlığı bozulmak

Dikmek: kaldırmak

Gebe kalmak: hamile kalmak

Pek namuslu: ahlak kurallarına uygun davranan

Dayanamamak: sabredememek

Kızcağız: zavallı kız

Ferahlamak: rahatlamak

Böyle böyle dağda bıraktı: Babamla gezmek için dağa gittik. Dağda bana ninni söyledi. Biraz babamın dizinde uyudum. Uyandığımda babam yoktu. Beni bırakıp gitmişti.

Müzakere: fikirlerini söylemek

İlle: ne olursa olsun

Bu iş: yaptığım bu kötülük

Dünyadan elini eteğini çekmek: hiçbir işle ilgilenmemek

Sen sağ ol: senin sağlığına bir şey olmasın

Bacı: kız kardeş

Şehzade: padişahın oğlu

Aksırmak: öksürmek

Başından geçenler: yaşadığı olaylar

Boynuna atılmak: sarılmak

Gülüp oynamak: eğlenmek

Kadın: üvey anne

Eksiltme:

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde...

Bir adamcağız varmış

Bunun bir tane on iki on üç yaşlarında kıymetli bir kızı varmış

Neyse, meğer, ah, yahu...

Yüzlemeye, dövüp sövmeye de kıyamazmış

Bir de bakar ki

Ah, bu benim halim ne olacak?

Lombur lombur edermiş

Ne edeceğini şaşırmış

Çağıl çağıl bir ses

Derenin içinden başka bir ses buna cevap vermiş

Kağış kağış dökülmüş

Dağ başında

Mahzun, düşüne düşüne bir yol tutturur gider

Kapıyı çalar, açarlar

Yüzüne bakmaya kıyılmaz

Dünyada üstüne toz kondurmazlarmış

Kız derler, dünya ahiret...

Birimiz alsak birimiz ister, birimiz alsak birimiz ister. Bize sığınmış namuslu bir kız, başka türlü edemeyiz.

Oturmakta olsun, biz gelelim analığa...

Ay doğmuş, ayın on beşi

İlle Nardaniye Hanım güzel

(kızın adı Nardaniye Hanım imiş...)

Eyvah der, kaltak ölmemiş.

Aman kocacığım...

O gün bugün kızının derdinden erimiş bitmiş

Dünyadan elini eteğini çekmiş

İçinden sevinir

Bir ferace giymiş

Yarım okka kiraz

Kirazlarını yiyecek...

Kuşlar başlar: cik, cik, cik, cik''

Kız bir de bakar ki

Kızcağız

Ah kuşlarım öldü

Analık

Bu yenecek bir şey değil ya

''cik, cik, cik, bana, bana''

Bir, iki çiğnerken

Serilir olduğu yere

Kız serili yatıyor, eyvah!

Sormak ayıp olmasın ya

Ah, sorma derler

Namusum üzerine söz veriyorum

Mum gibi sararmış

Zerre kaybetmemiş

Oğlan deli olur

Dikkat eder

Cansız yatıyor

Tecrübeli ne olsa

Orasını eller, burasını eller... avurdunda

O saat kız “Hapışuuu hapışuuu”... aksırarakdan...

Aman burası neresi?

Kız dirilmiş

Sevincinden çılgına döner

Bayram ederler

Adamcağız, kederinden kara bir top olmuş

Niçin yaptın bu işi?

Namusuma yediremedim

Kırkma bir kamçı vururlar

Onlar ermiş muradına, biz de erelim muradımıza...

Sadeleştirme:

Tüm metindeki cümle, kelime ve dilbilgisi yapıları hedef dil düzeyine göre daha anlaşılır hale getirildi.

Kolaylaştırma:

Abdest, dolunay, ebe, gömmek, iki gözü iki çeşme, kafes, katır, kır, kıskanmak, kıyamamak, kurtulmak, müjde, ninni, öksürmek, satır, sığınmak, söz vermek, tabut, testi, tuzak, üstüne titremek, üvey, zehirlemek gibi, çıkarıldığında metnin anlamını bozabilecek fakat düzey üstü olan kelimeler, uyarlanmış metnin sonunda sözlükçe bölümünde açıklandı. Metin içinde “anlamı bilinen sözcükler üzerinden bilinmeyen tahmin edilebilmesi” için mecaz anlamlı söz öbekleri, açıklayıcı ifadelerle birlikte verildi.

4.1.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri

Metin değiştirim sonrasında ortaya çıkan hedef metin, aşağıda belirlenen B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının gelişimine katkı sunacağı düşünölmektedir. Bu doğrultuda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkilendirilen masal bölümleri şu şekildedir:

B1.1- Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.

Eşi ölen bir kimsenin yeniden evlenmesi, abdest almak, doğum için ebelere gözükmek, yardım için Allah’a sığınmak, bir çocuğu- bebeği uyutmak için ebeveynin ninni söylemesi, bayramlarda kır gezilerine gitmek, annenin, üvey çocuğu kıskanması- ona kötölük etmesi, karnı büyüyen kızın hamile olduğunu düşünmek, ibadet öncesinde abdest adında suyla temizlik yapmak, ölü kişi yi tabuta koymak, gömmek

B1.2- Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

Abdest almak, ebelere göstermek, ölüyü gömmek, kıskanmak, kıyamamak, kurtulmak istemek, Allah’a sığınmak, müjde istemek, ninni söylemek, öksürmek, zehirlenmek, ölüyü tabuta koymak, suyu testiden içmek, üvey anne- üvey kız, hamile kalmak, sağlığı bozulmak, ahlak kurallarına uygun davranmak, kırk katır kırk satır cezası, kırlarda gezmek, arıların vızıldaması.

B1.4- Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

İki gözü iki çeşme ağlamak, söz vermek, tuzak kurmak, üstüne titremek, dünyadan elini eteğini çekmek, yalvarmak, gücüne gitmek,

B1.6- Sayısal ifadeleri ayırt eder.

Kırk Haramiler

Kırk tane kuş

Kırk katır kırk satır cezası vermek

Kırk gün kırk gece düğün yapmak

B1.9- Kişi ve varlıklarla ilgili ayırt edici özellikleri belirler.

Dünyalar kadar güzel (Nardaniye Hanım)

Kötü üvey anne

Kırk Haramiler

Zavallı, üzgün baba

B1.22- Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.

Kadın kocasına yalvarmış/ çok istemiş ısrar etmiş.

“Şurada bir abdest alayım, Allah’a sığınayım.” demiş.

“Lütfen bana yardım edin, bu gece sizin evinizde misafir olayım.” demiş.

“Biraz kiraz alayım, pencerenin önünde yiyeyim.” diye düşünmüş.

Padişahın oğlu: “Bu tabutu bana verir misiniz?” diye sormuş.

“Kırk katır mı istersin kırk satır mı istersin?”

B1.25- Kültürel bağlamlara (gelenekler, kutlama, davet, tebrik, teşekkür, festival, taziye, anma vb.) uygun kalıp ifadeleri ve anlamlarını belirler.

Kırk gün kırk gece düğün yapmak

B1. 31- Kabul/ret/onay veya öneri ifadelerini belirler.

Adam eşinin isteğini kabul etmiş.

Adam kızına tamam diyerek bu kadınla evlenmiş.

Sonuç olarak Nardaniye Hanım’ı kardeşleri olarak kabul etmeye karar vermişler.

Nardaniye Hanım, Kırk Haramiler’in teklifini kabul etmiş.

B1.41-Metinde geçen farklı kültürlere ilişkin bilgileri belirler.

Doğumla ilgilenen kadınlara ebe denmesi, toplumsal ahlak kurallarına uymayan genç kıza babası tarafından ceza verilmesi, çocuğu/ bebeği ninni söyleyerek uyutmak, ibadet öncesinde abdest adında bir temizlik yapmak, sıkıntılı durumlarda Allah’a sığınmak, ölen bir kimsenin tabuta konması, toprağın altına gömülmesi

B1.56- Metindeki genelleme/ şart/ varsayım veya olasılık bildiren ifadeleri ayırt eder.

Evleneceksen benim öğretmenimle evlen. Başka birini anne olarak istemem.

Ya sen ölseydin, o zaman ne olurdu?

4.1.3. Etkinlik Tasarıları

Aşağıdaki boşlukları, dinlediğiniz metne göre uygun kelimelerle dolduralım.

Şekil 8. Boşlukları Dolduralım

öksürerek-uyuyup- üzülmekten- vızıldadıkça- düşünerek
Nardaniye Hanım; “bütün bunlar üvey annemin bir tuzağı” diye..... Dağdan aşağı inmeye başlamış.
Arı, kamışın içinde kız, babası ninni söylüyor diye düşünmüş.
Nardaniye Hanım, uzun bir süre dinlendikten sonra uyanmış.
Kız, ağzından sakız çıkınca uyanmış.
Zavallı adam, çok hasta olmuş.

Hedef kazanımlar:

B1 Dinleme becerisi 4: Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

B1 Dinleme becerisi 45: Metinlerdeki anahtar kelimeleri belirler.

B1 Dinleme becerisi 54: Dinlediklerine ilişkin notlar alır.

B1 Dinleme becerisi 59: Dinleme amacını belirler.

B1 Dinleme becerisi 60: Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.

B1 Yazma becerisi 2. Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/ kalıp ifadeleri kullanır.

B1 Yazma becerisi 44. Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.

B1 Yazma becerisi 48. Bağlaşıklık unsurlarına dikkat eder. (YDTÖP,2019)

Okuduğunuz masal metnine göre aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

Şekil 9. Cevaplayalım

Nardaniye Hanım'ın babası, kızını niçin dağa götürüp yalnız bırakmış?

Nardaniye Hanım yalnız kalınca ne yapmış?

Nardaniye Hanım'ın üvey annesi, gece vakti aya ne sormuş?

Nardaniye Hanım'ın kuşları nasıl ölmüş?

Kırk Haramiler, kız kardeşlerini niçin toprağa gömmemişler?

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 36. Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler.

B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

B1 konuşma becerisi 21. Sebep-sonuç amaç-sonuç cümleleri kurar.

B1 yazma becerisi 2- Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/ kalıp ifadeleri kullanır.

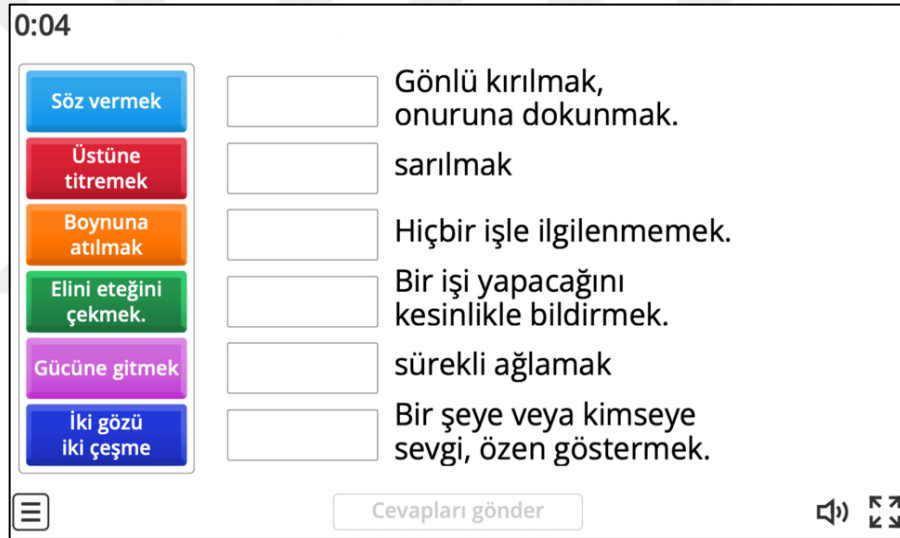
B1 yazma becerisi 64- Yazım kurallarına dikkat ederek yazar.” (YDTÖP,2019)

Eşleştirelim:

Aşağıdaki bağlantı adresinden Word Wall uygulamasındaki deyimleri metinden hareketle anlamlarıyla eşleştiriniz.

<https://wordwall.net/tr/resource/70636912>

Şekil 10. Wordwall Etkinlik Görseli

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 2. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

B1 okuma becerisi 4. Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.”

B1 okuma becerisi 11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar. (YDTÖP,2019)

Aşağıdaki cümleleri okuduğunuz masalın olay akışına göre sıralayınız.

Şekil 11. Sıralayalım

	Kırk Haramiler, Nardaniye Hanım'ı kardeşleri olarak kabul etmişler.
1	Nardaniye Hanım'ın üvey annesi ona içinde yılan olan bir su testisi getirmiş.
	Babası, Nardaniye Hanım'ı bir dağın tepesine götürmüştü.
	Nardaniye Hanım yılanı yuttuğu için karnı şişmeye başlamış.
	Üvey anne, bir sepet kiraz alıp zehirleyerek Nardaniye Hanım'ı ziyarete gitmiş.
	Padişahın oğlu, Kırk Haramiler'den tabutu istemiş.
	Üvey anneye “kırk katır mı? Kırk satır mı?” diye sormuşlar.
	Nardaniye Hanım, zehirli kirazları kuşlara yedirdiği için kuşlar ölmüş.
	Nardaniye Hanım'ın ağzından zehirli sakız çıkınca uyanmış.
	Nardaniye Hanım ve padişahın oğlu evlenmiş.

Hedef kazanımlar:

B1 okuma becerisi 35. Metinlerde olay ve bilgileri zamansal ve mantıksal olarak sıralar.

B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

4.2. Hızır Masalı

Ö.M.1- *Biri varmış, biri yokmuş... Bir Padişah varmış. Bu Padişah bir gün tellallar bağırttırmış: “Kim bana Hızır'ı bulup getirirse ona ne isterse vereceğim” diye. Hızır'ı kim bulabilir? Hiç kimseden ses çıkmamış.*

U.M.1- Bir varmış, bir yokmuş. Bir padişah varmış. Bu Padişah bir gün **tellalları meydanlara göndererek**: “Kim bana **zor zamanlarda yardıma koşan/ Hızır'ı**, bulup getirirse ona istediği her şeyi vereceğim.” diye bağırttırmış. **Hızır, insanın aramakla bulabileceği bir kişi değilmiş. O ancak zor zamanlarda yardıma koşarmış.** Bu sebepten kimseden **ses çıkmamış.**

[Açıklama] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.2- *Bir fakir adam varmış. Bir sürü oğlu uşağı varmış bunun. Karısına demiş ki: “Karı, nasıl olsa hepimiz nerdeyse açlıktan öleceğiz. İyisi mi, ben gideyim Padişaha:*

‘Hızır’ı bulacağım’, diyeyim. Kırk gün müsaade isteyeyim. Padişah’tan oğlumuz, uşağıma ölünceye dek yetecek yiyecek alayım. Kırk gün sonra Padişah beni astırır, ama siz de rahat edersiniz.”

U.M.2- Fakir bir adam varmış. Bu adamın çok fazla çocuğu varmış. Fakir adam bir gün karısına: “Hanım, **az kaldı** hepimiz açlıktan öleceğiz. En iyisi ben Padişah’a gideyim. “**Hızır’ı** bulacağım.” diyeyim. Kırk gün **müsaade/ izin** isteyeyim. Padişah’tan çocuklarımıza **ömürleri boyunca yetecek kadar** yiyecek alayım. Kırk gün sonra Padişah beni cezalandırır, fakat siz de **rahat bir yaşama sahip olursunuz.”** demiş.

[Eksiltme] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.3- Kadın kocasını çok severmiş. “Etme, eyleme” dediyse de kulağına laf koyamaz. Adamcağız gider Padişaha: “Padişahım, ben Hızır’ı bulacağım. Yalnız bana kırk gün müsaade. Bu kırk günde de benim nafakamı temin edin,” der. Padişah kilere emreder: “Bu ne isterse verin,” diye.

U.M.3- Kadın kocasını çok severmiş. Kocasına: “Etme, **eyleme!**” dediyse de adam, karısını dinlememiş. Adam bir gün padişaha gidip: “Padişahım, ben Hızır’ı bulacağım. Fakat bana kırk gün izin verin. Bu kırk günde benim **nafakamı/ ailemin ihtiyaçlarını** verin.” demiş. Padişah da sarayın **yiyecek içeceklerinin saklandığı/ kilerdeki** çalışanlara: “Bu adam ne isterse verin.” diye emretmiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.4- Bu adam kırk günde, oğluna, uşağına ölünceye dek yetecek erzak, iâşe alır, taşır evine. Kırk birinci gün olur. Padişah buna yaverini yollar. Yaver alır adamı, gelir Padişahın huzuruna...

U.M.4- Fakir adam kırk gün boyunca **çocuklarına ömürlerinin sonuna kadar** yetecek kadar **yiyecek ve içecek** alarak evine taşımış. Kırk birinci gün gelmiş. Padişah, fakir adamın yanına **yaverini/ yardımcısını** göndermiş. Yardımcı, adamı alıp Padişah’ın **huzuruna/ makamına** getirmiş.

[Açıklama] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.5- Padişah sorar: “Hani, Hızır’ı buldun mu?” “Bulamadım, Padişahım. Bulacağım da yoktu ya, ben onu zaruret dolayısıyla söyledimdi.”

U.M.5- Padişah, fakir adama sormuş: “Hızır’ı buldun mu? Hızır nerede?” fakir adam da padişaha: “Bulamadım Padişahım, ben onu zaten bulamazdım, **zor durumda kaldığım** için öyle söylemişim.” diye cevap vermiş.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.6- *Padişah bunun üzerine oradaki üç vezirinden birine sorar: “Padişah huzurunda yalan söyleyen bu adama ne yapmalı?” O da: “Padişahım, bunun etini parça parça edip kasap dükkânlarında çengellere asmalı,” der.*

U.M.6- Padişah bu sözlerden sonra oradaki **yüksek makamlarda görev yapan üç vezirinden** birine: “Padişahın **huzurunda, makamında** yalan söyleyen bu adama ne yapmalı?” diye sormuş. Vezir de Padişah’a: “Bu adamı parça parça edip kasap dükkânlarındaki **sivri uçlu demirlere/** çengellere asmalı.” diye cevap vermiş.

[Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.7- *O sırada fakirin yanında peyda olan bir çocuk: “Küllî şey’in ilâ aslıhi” der. Padişah ikinci vezirine sorar:*

U.M.7- O sırada fakir adamın yanında **aniden** bir çocuk **ortaya çıkmış**. Çocuk: “**Her şey gerçekte olduğu gibidir.**” demiş. Padişah aynı soruyu yüksek makamlarda görev yapan, ikinci vezirine sormuş: ‘Padişah’ın **huzurunda/ makamında** yalan söyleyen bu adama ne yapmalı?’”

[Açıklama] [Genişletme] [Sadeleştirme]

[Dil öğretiminde hedef dil dışında dil kullanımı uygun olmadığı için bu Arapça söz önce tercüme ettirildi. Tercümeler üzerinden B1 düzeyine uygun kelimelerle daha anlaşılır hale getirildi.]

Ö.M.8- *O da: “Efendim, bunun derisini yüzmeli. içine saman doldurmalı... Elâleme ibret olsun. Bir daha kimse Padişah hu zurunda yalan söyleyemesin,” der. Çocuk yine: “Küllî şey’in ilâ aslıhi” der.*

Ö.M.8- İkinci vezir de: “Efendim, bu adamın derisini yüzmeli, içine saman doldurarak **işkence etmeli**. Çünkü **herkes bu kötü olaydan ders almalı**. Bir daha kimse padişahın **huzurunda/ makamında** yalan söyleyemesin.” diye cevap vermiş. Aniden ortaya çıkan çocuk yine: “**Her şey gerçekte olduğu gibidir.**” demiş.

[Açıklama] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.9- Padişah üçüncü vezirine sorar. O: “Efendim, bu fakir adam. Zaruret yüzünden işlemiş. Sizin şanınıza yakışan bunu affetmektir,” der.

Ö.M.9- Padişah üçüncü vezirine de aynı soruyu sormuş. Üçüncü vezir de: “Efendim, bu adam fakir biri. **Zor durumda kaldığı** için size yalan söylemiş. Size, bu adamı affetmek **yakışır.**” diye cevap vermiş.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-10 Çocuk da: “Küllî şey’in ilâ aslıhi” der. Padişah bu sefer çocuğa: “Sen kimsin? Ben üç vezirime bu meseleyi danıştım. Onlardan sonra sen üç defasına da: ‘Küllî şey’in ilâ aslıhi,’ dedin. Bunun manası nedir?” der.

Ö.M.-10 Aniden ortaya çıkan çocuk yine aynı şeyi söylemiş: “**Her şey gerçekte olduğu gibidir.**” Padişah bu defa çocuğa: “Sen kimsin? Ben üç vezirime de bu sorunu **danıştım/ fikirlerini istedim.** Onların cevaplarından sonra sen üç defa da “**Her şey gerçekte olduğu gibidir.**” dedin. Bu sözün anlamı nedir?” diye sormuş.

[Sadeleştirme] [Genişletme]

Ö.M.11- Çocuk da: “Padişahım. Birinci vezirinizin babası kasaptı. Sözlerinde de aslını, cibilliyetini gösterdi, ikinci vezirinizin babası yastıkçı, derici idi. O da aslını gösterdi. Üçüncü veziriniz ise vezir oğlu vezirdir. O da aslını gösterdi. Ben de bu fakir adamı utandırmamak için buraya geldim. Vezir istersen işte vezir; Hızır istersen işte Hızır” der ve kapıdan çıkar gider. Meğer Hızır çocuk kıyafetine girip oraya gelmiş.

U.M.11- Çocuk, Padişaha: “Padişahım, birinci vezirinizin babası kasaptı. **Birinci vezirin ceza vermeniz için söylediği sözler** kendi gerçeğini gösterdi. İkinci vezirinizin babası, yastıkçı, dericiydi. O da **babasının mesleğinden öğrendiklerini, ceza vermeniz için tavsiye etti,** kendi gerçeğini gösterdi. Üçüncü vezirinizin babası da vezirdi. O da tıpkı **babasından öğrendiklerini söyledi,** kendi gerçeğini gösterdi. Ben de bu fakir adamı utandırmamak için buraya geldim. Vezir istersen işte vezir, Hızır istersen işte Hızır.” diye cevap vermiş. Kapıdan çıkıp gitmiş. Aslında **bu bir çocuk değilmiş.** Hızır, çocuk **görüntüsüne** girip oraya gelmiş.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.12- Padişah hemen arkasından yaverlerini yollar. Bakarlar, Hızır kaybolmuş. Hemen Padişah birinci, ikinci vezirlerinin boynunu vurdurur. Üçüncü veziri

kendine Baş Vezir yapar. Fakir adama da altın, hediye verir. Adamcağz da güvene sevine evine gelir. Onlar ermiş muradına...

U.M.12- Padişah, hemen Hızır'ın arkasından **yaverlerini/ yardımcılarını göndermiş**. Adamlar bakmışlar, Hızır'ı görememişler. Hızır, ortadan kaybolmuş. Padişah birinci ve ikinci vezirini cezalandırmış. Üçüncü veziri de kendisine Başvezir yapmış. Fakir adama ise altın ve hediyeler vermiş. Fakir adam mutlu olarak evine dönmüş.

[Genişletme] [Eksiltme] [Sadeleştirme]

Şekil 12. *Tellallar Meydanda Bağırırken*

Şekil 13. Fakir Adam Eşiyle Konuşurken

Şekil 14. Padişah Çocukla Konuşurken

Tablo 4. Hızır Masalı Sözlükçe

SÖZLÜKÇE
Çengel: Bir yere takılmaya, geçirilmeye yarayan eğri ve ucu sivri demir.
Danışmak: Bir iş için bilgi veya yol sormak, görüş almak; istişare etmek, müracaat etmek, meşveret etmek.
Eylemek: Bir kişiden veya bir şeyden yoksun bırakmak.
Hızır: Birinin en sıkışık zamanında, beklemediği biri, yardımına yetişmek" anlamındaki Hızır gibi (imdadına veya yardımına) yetişmek deyiminde geçen bir söz.
Huzur: Önemli bir kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o kişinin önü; kat, makam.
Müsaade: İzin.
Nafaka: Geçinmek için gerekli olan şeylerin bütünü; geçimlik.
Ses çıkmamak: Haber gelmemek.
Tellal: Herhangi bir şeyi, olayı veya bir şeyin satılacağını halka duyurmak için çarşıda, pazarda yüksek sesle bağırarak kimse; çağırmaç.
Vezir: Osmanlılarda devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa ünvanını taşıyan kimse; hidiv.
Yakışmak: Uygun olmak, iyi karşılanmak, münasip olmak: iyi gitmek, yaraşmak, uygun gelmek.
Yaver: Yardımcı.

Not. Türk Dil Kurumu (TDK). <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.

4.2.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri

“Hızır” masalında metin değiştirim için kullanılan teknikler ve tekniklerin uygulandığı ilgili masal bölümleri şu şekildedir:

Genişletme:

Zor zamanlarda yardıma koşan/ *Hızır*

Müsaade/ izin

Nafaka/ ailenin ihtiyaçları

Yiyecek içeceklerin saklandığı yer/ *kiler*

Yaver/ yardımcı

Huzur/ makam

Yüksek makamlarda görev yapan/ *vezir*

Sivri uçlu demir, *çengel*

Danışmak/ fikir istemek

Açıklama:

Hızır'ı kim bulabilir ki?: Hızır, insanın aramakla bulabileceği bir kişi değilmiş. O ancak zor zamanlarda yardıma koşarmış.

Rahat etmek: rahat bir yaşama sahip olmak

Neredeyse: az kalsın

Ölünceye dek: ömür boyu yetecek kadar

Erzak, iaşe: yiyecek, içecek

Zaruret dolayısıyla: zorda durumda kaldığı için

Peyda olma: aniden ortaya çıkma

El aleme ibret olsun: herkes bu kötü olaydan ders alsın

Kılık: görüntü

Yollamak: göndermek

Külli şey'in ilâ aslıhi: Her şey gerçekte olduğu gibidir

Eksiltme:

Anlamı karmaşık hale getiren, eksilteli bırakılan ifadeler çıkarıldı.

(bir sürü oğlu uşağı varmış)

(güvene sevine evine gelir.)

(onlar ermiş muradına...)

Soru cümlesindeki seslenme ifadesi çıkarıldı.

(Hani, Hızır'ı buldun mu?)

Sadeleştirme:

Tüm metindeki cümle, kelime ve dilbilgisi yapıları hedef dil düzeyine göre daha anlaşılır hale getirildi.

Kolaylaştırma:

Tellal, Hızır, ses çıkarmamak, müsaade, eylemek, nafaka, kiler, huzur, vezir, yakışmak, danışmak gibi, çıkarıldığında metnin anlamını bozabilecek fakat düzey üstü olan kelimeler uyarlanmış metnin sonunda sözlükçe bölümünde açıklandı. Metin içinde “anlamı bilinen sözcükler üzerinden bilinmeyen tahmin edilebilmesi” için mecaz anlamlı söz öbekleri, açıklayıcı ifadelerle birlikte verildi.

4.2.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri

Metin değiştirim sonrasında ortaya çıkan hedef metin, aşağıda belirlenen B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının gelişimine katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkilendirilen masal bölümleri şu şekildedir:

B1.1- Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.

Meydanlarda tellal bağtırtmak

Yiyecek ve içeceklerin kilerde saklanması

Yalan söyleyen kişinin cezalandırılması

Zorda kalanların yardımına Hızır'ın koşması

B1.2- Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

“Kim bana zor zamanlarda yardıma koşan Hızır'ı, bulup getirirse ona ne isterse vereceğim.”

Kadın kocasını çok severmiş. Kocasına: “Etme, eyleme!” dediyse de kocasına dinletememiş.

“Bulamadım padişahım, ben onu zaten bulamazdım, zorda kaldığım için öyle söylemişim.” diye cevap vermiş.

O sırada fakir adamın yanında aniden bir çocuk ortaya çıkmış. Çocuk: ‘Her şey gerçekte olduğu gibidir.’

B1.4- Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

Yardıma koşmak

Zorda kalmak

B1.6- Sayısal ifadeleri ayırt eder.

Kırk gün izin istemek

Üç vezire üç defa soru sormak

B1.41-Metinde geçen farklı kültürlere ilişkin bilgileri belirler.

Hızır’ın zor zamanlarda yardıma koşması.

Meydanlarda halka bilgi vermek için tellalların bağırması.

Yiyecek ve içeceklerin kiler adında ayrı bir bölümde saklanması.

B1.56- Metindeki genelleme/ şart/ varsayım veya olasılık bildiren ifadeleri ayırt eder.

Padişah: “Kim bana zor zamanlarda yardıma koşan Hızır’ı, bulup getirirse ona ne isterse vereceğim.”

Fakir adam: “Padişahım, ben Hızır’ı bulacağım. Fakat bana kırk gün izin verin. Bu kırk günde benim nafakamı, ailemin ihtiyaçlarını temin edin.” demiş.

4.2.3. Etkinlik Tasarıları

Şekil 15. Cevaplayalım

1. Fakir adam padişaha niçin yalan söylemiş?

2. Fakir adam Hızır’ı bulamayınca padişah ne yapmış?

3. Üçüncü vezir padişahı niçin affetmesini istemiş?

4. Hızır: “Her şey gerçekte olduğu gibidir.” Sözüyle ne anlatmak istemiş?

5. Siz padişahın yerinde olsaydınız ne yapardınız?

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

B1 okuma becerisi 53. Sebep-sonuç/amaç-sonuç ilişkilerini belirler.

B1 konuşma becerisi 21. Sebep-sonuç amaç-sonuç cümleleri kurar.” (YDTÖP, 2019)

Şekil 16. Yazalım

Sizin kültürünüzde de “zor durumlarda yardıma koşan” biri var mı? Siz bu tür inanışlar hakkında ne düşünüyorsunuz? Yazınız.

Hedef kazanımlar:

“B1 yazma becerisi 2- Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/ kalıp ifadeleri kullanır.

B1 yazma becerisi 15-Karşılaştırmaya dayalı metinler yazar.

B1 yazma becerisi 27- Yorum ve değerlendirmeler içeren metinler yazar.

B1 yazma becerisi 44-Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.

B1 yazma becerisi 64- Yazım kurallarına dikkat ederek yazar.” (YDTÖP, 2019)

Sıralayalım, Konuşalım:

Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Okuduğunuz metinden hareketle oluş sırasını yazınız.

Resimlere bakarak masalı sınıfta anlatınız.

Şekil 17. Masal Anlatma Görselleri

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 20. Görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletileri belirler.

B1 okuma becerisi 35. Metinlerde olay ve bilgileri zamansal ve/veya mantıksal olarak sıralar.

B1 konuşma becerisi 9. Görsellerle oluşturulmuş basit bir öyküleyici metni anlatır.

B1 konuşma becerisi 10. Bir olayı/ durumu/ işi oluş sırası ve mantık akışına göre anlatır.

B1 konuşma becerisi 11. Görsel öğelerle verilen bilgileri anlatır.” (YDTÖP, 2019)

Aşağıdaki cümleleri dinlediğiniz metinden hareketle doğru (D) yanlış için (Y) işaretleyiniz.

Şekil 18. İşaretleyelim

	Doğru	Yanlış
Fakir adam Hızır'ı bulup padişaha getirmiştir.		
Padişah vezirlerini ödüllendirmiştir.		
Hızır her zaman her olayda ortaya çıkmaz.		
Padişah Hızır'ın sözünü çok beğenip fakir adamı affetmiştir.		

Hedef kazanımlar:

B1 Dinleme becerisi 42: Dinledikleri/izledikleri ilgili çıkarımlarda bulunur.

B1 Dinleme becerisi 59: Dinleme amacını belirler.

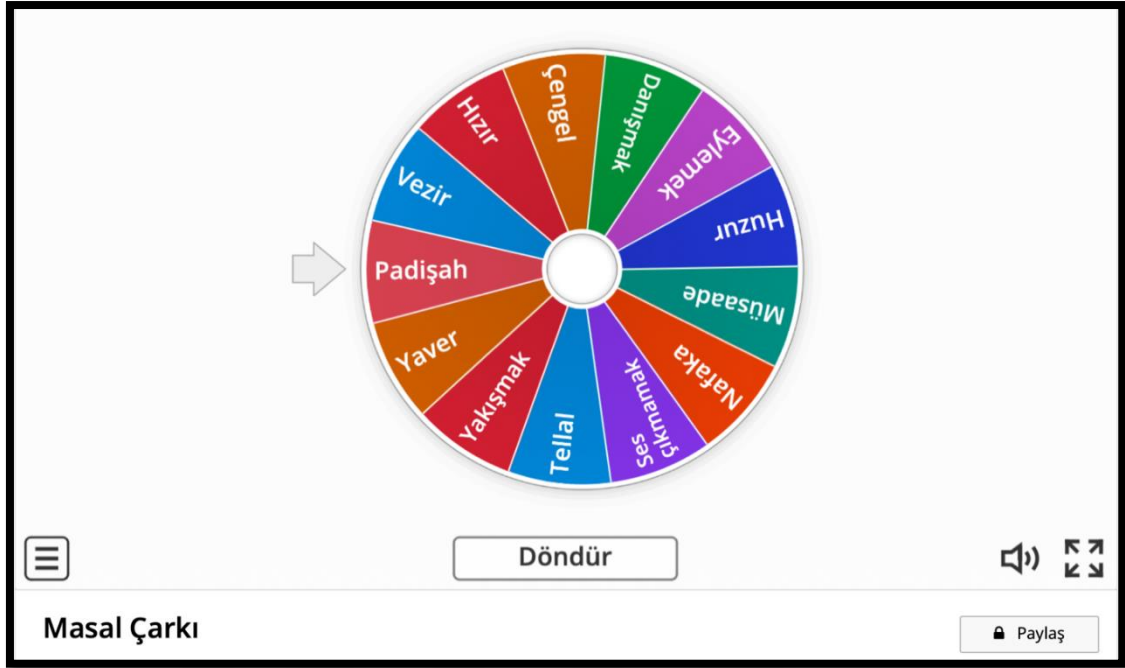
B1 Dinleme becerisi 60: Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır. '' (YDTÖP, 2019)

Doğru-yanlış etkinliği.

Metindeki yeni öğrendiğiniz kelimelerin anlamlarını araştırınız. <https://wordwall.net/tr/resource/68711371/masal-çarkı> adresinden “masal çarkı” etkinliği açınız. Arkadaşlarınızla çarkı çevirerek gelen kelimeleri cümle içinde kullanınız.

Örneğin, kelime: Vezir “Padişah’ın üç veziri varmış.”

Şekil 19. Wordwall Etkinlik Görseli 2

Hedef kazanımlar:

“B1 konuşma becerisi 1. Kelimeleri doğru telaffuz eder.

B1 konuşma becerisi 4. Konuşmalarında bağlama uygun mecazlı ifadeleri kullanır.

B1 konuşma becerisi 21. Sebep-sonuç amaç-sonuç cümleleri kurar.

B1 konuşma becerisi 33. Etkileşime dayalı etkinlik veya oyunlara, ilgili söz varlığını kullanarak katılır.

B1 okuma becerisi 11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.” (YDTÖP, 2019)

[Yenilikçi öğretim araçlarından Wordwall ile işitsel ve görsel desteklemeler kullanılarak kelime öğretiminin eğlenceli hale getirilmesi amaçlanmıştır.]

4.3. Odun Yarıcı Masalı

Oduncu Masalı

Ö.M.-1 *Vaktin birinde bir odun yarıcı, bir de bunun karısı varmış. Bu odun yarıcı gündüzleri dağa gidip odun keser, akşamüzerleri de kestiği odunları götürüp satarmış. Eline geçen paralarla bakkaldan yiyecek bir şeyler alıp evine getirir, karısı da bunları pişirir, yerler içerlermiş. Sonra da çalar, oynar, şarkı söyler, neşe içinde vakitlerini geçirirlermiş.*

U.M.-1 Vaktin birinde bir **oduncu** ile karısı varmış. Bu oduncu, sabah olunca dağa gidip odun keser, **akşamüstü** de kestiği odunları götürüp satarmış. Kazandığı paralarla çarşıdan yiyecek bir şeyler alıp evine getirir, karısı da bu yiyecekleri pişirmiş. Yemeklerini yiyip içtikten sonra da **müzik aleti çalar, dans edip** şarkı söyleyerek neşe içinde vakitlerini geçirirlermiş.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-2 *Ertesi gün odun yarıcı yine dağa gidip odun keser, akşamüstü bunları sattıktan sonra eline geçen para ile evine yiyecek içecek alıp döner, her zamanki gibi yer, içer, çalar, oynar, gülermiş.*

U.M.-2 Ertesi gün oduncu yine dağa gidip odun keser, **akşamüstü** bunları sattıktan sonra kazandığı para ile evine yiyecek, içecek alıp dönermiş. Her zamanki gibi yiyip içerler, müzik aleti çalıp dans ederler ve gülerlermiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-3 *onlar günlerini hep böyle geçinedursunlar, günlerden bir gün padişah geceleri mum yakılmasını yasak eder. Bu yasağa herkes uyar, hiç kimse geceleyin mum yakmaz. Ne var ki, bu odun yarıcı yine her zamanki gibi yiyip içmekten, çalıp oynamaktan geri kalmaz.*

U.M.-3 Oduncu ve karısının günleri hep böyle geçip gidermiş. Günlerden bir gün Padişah, geceleri **mum** yakılmasını yasaklamış. Bu yasağa herkes uymuş, hiç kimse geceleri mum yakmamış. Fakat oduncu ve karısı her zamanki gibi yiyip içmekten, müzik aleti çalıp dans etmekten **geri kalmamışlar (eğlencelerine ara vermemiş, devam etmişler).**

[Sadeleştirme] [Genişletme]

Ö.M.-4 *Bir gece padişah çıkıp mahalleleri, evleri dolaşmaya başlar. Geze geze bir de bu odun yarıcının evine gelip bakar ki, evin içerisinde bir gürültü, bir patırtı, çalgı çağanak deme gitsin!*

U.M.4- Bir gece Padişah, dışarı çıkıp mahalleleri ve evleri **dolaşmaya/ gezmeye** başlamış. Geze geze oduncunun evine gelmiş. Bir de bakmış ki evin içerisinde **müzikli ve neşeli bir gürültü var!**

[Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.-5 *Padişah bir süre pencerenin aralığından onların bu hallerini seyrederek, bundan pek hoşlanır, sonra da odun yarıcının evini unutmamak için evin kapısına bir nişan koyarak gider.*

U.M.-5 Padişah bir süre pencerenin aralığından onların bu hallerini seyretmiş. Bu durumdan pek hoşlanmış ve oduncunun evini unutmamak için evin kapısına bir **işaret** koyup oradan gitmiş.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-6 *Ertesi gün adamlarına, odun yarıcının evine bir at ile bir kat urba götürmelerini, oduncuyu da alıp yanına getirmelerini söyler. Adamlar at ile urbayı alır, odun yarıcının evine gelirler, kapıyı çalıp oduncuyu sorarlar.*

U.M.-6 Padişah, ertesi gün adamlarına oduncunun evine bir at ve bir **kıyafet** götürmelerini, oduncuyu da alıp yanına getirmelerini söylemiş. Padişahın adamları at ile kıyafeti alıp oduncunun evine gitmişler. Kapıyı çalıp **“oduncu nerede?” diye sormuşlar.**

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-7 *Oduncunun karısı da kocasının evde olmadığını, odun kesmek için dağa gittiğini söyler bu adamlara. Onlar da gidip odun yarıcını dağda bulurlar, alıp getirirler. Padişahın gönderdiği urbaları giydirip onu ata bindirir, doğru padişahın yanına götürürler.*

U.M.-7 Oduncunun karısı, padişahın adamlarına kocasının evde olmadığını, odun kesmek için dağa gittiğini söylemiş. Padişahın adamları da dağa gidip oduncuyu orada bulmuşlar. Oduncuya padişahın gönderdiği **kıyafetleri** giydirip ata bindirmişler. Sonra da Padişahın yanına götürmüşler.

[Sadeleştirme] [Eksik öğeler giderildi]

Ö.M.-8 *Yolda giderlerken oduncuyu gören dilenciler ondan sadaka isterler. Odun yarıcı da atın üstünde, elini cebine sokar, bir de bakar ki cebinde beş para yok. Dört bir yanını sarmış olan dilencilere ‘dönüşte, dönüşte ’diyerek yoluna devam eder.*

U.M.-8 Yolda giderken oduncuyu gören **dilenciler**, ondan **sadaka/ biraz para** istemişler. Atın üstündeki oduncu da elini cebine sokmuş bir de bakmış ki cebinde beş kuruş yok. Çevresini **sarmış** olan dilencilere: “dönüşte veririm, dönüşte veririm.” diyerek yoluna devam etmiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme] [Eksik öğeler giderildi]

Ö.M.-9 *Gide gide en sonunda padişahın yanına varır. Padişah da ona ne işle uğraştığını sorar. Odun yarıcı da gündüzleri odun kestiğini, akşamleyin onları sattığını, eline geçen parayla da evine yem yemiş alıp karısıyla birlikte yiyip içip oynadıklarını söyler.*

U.M.-9 Oduncu, gide gide en sonunda padişahın yanına ulaşmış. Padişah da oduncuya **ne iş yaptığı** sormuş. Oduncu da gündüzleri odun kestiğini, akşamüstü onları sattığını söylemiş. Kazandığı parayla da evine yiyecek ve içecek alıp karısıyla birlikte yiyip içip dans ettiklerini anlatmış.

[Sadeleştirme] [Açıklama]

Ö.M.-10 *Padişah bu odun yarıcıya kapıcıbaşı unvanı ile bir de güzel kılıç verir. Odun yarıcı atına binip evine dönerken yolda dilenciler yine üşüşerek ondan para isterler. Odun yarıcı elini cebine sokar, bir bakar ki yine para yok. Sağını solunu sarmış dilencilere, sizde de yok, bende de yok, sizde de yok, bende yok’ diye diye evine kadar gelir.*

U.M.-10 Padişah, bu oduncuya (**Osmanlı’da kapıları korumakla görevli olan kişilere verilen bir unvan**) “**Kapıcıbaşı**” unvanı ile güzel bir **kılıç** vermiş. Oduncu atına binip evine dönerken yolda yine **dilencilerle** karşılaşmış. Dilenciler, oduncudan yine para istemişler. Oduncu elini cebine sokmuş ve yine para yokmuş. Sağını solunu **sarmış** olan dilencilere: “sizde de yok, bende de yok. Sizde de yok, bende de yok.” diye diye evine kadar gelmiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.-11 *Kadın kapıyı açar, odun yarıcıcıyı içeri alır. Oturup konuşmaya başlarlar. Adam o gün başından geçenleri karısına bir bir anlatır. Demeye kalmaz akşam karanlığı basar, karınları acıkır.*

U.M.-11 Oduncunun karısı kapıyı açmış, oduncuyu içeri almış. Oturup konuşmaya başlamışlar. Adam, **o gün yaşadığı her şeyi** karısına **tek tek** anlatmış. Onlar konuşurken akşam olmuş ve karınları acıkmış.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-12 *Adam karısına ‘şimdi ne yapacağız?’ der. Sanki bu iyi mi oldu, para yok pul yok, ne yiyip ne içeceğiz?’*

U.M.-12 Oduncu, karısına: “Şimdi ne yapacağız? Böyle daha iyi mi oldu? Para yok **pul** yok, ne yiyip ne içeceğiz?” diye sormuş.

[Eksiltme] [Sadeleştirme]

Ö.M.-13 *Kadın da ‘padişahın sana verdiği şu koca kılıcı bakkala götür de yerine yiyecek bir şeyler al bari,’ diye adama akıl verir.*

U.M.-13 Karısı da: “Padişahın sana verdiği **şu büyük, çelikten silahı/ kılıcı bakkala** götür sat, yerine de yiyecek bir şeyler al.” diye oduncuya **akıl vermiş**.

[Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.-14 *Adam kılıcı alıp doğru bakkala gider, biraz yem yemek alır, evine gelir. Karısıyla oturup bir güzel yer içerler, yine her zamanki gibi oynarlar, eğlenirler, hiçbir şey düşünmezler.*

U.M.-14 Adam kılıcı alıp **doğruca bakkala** gitmiş, biraz yiyecek içecek alıp evine gelmiş. Karısıyla oturup bir güzel yiyip içmişler. Yine her zamanki gibi dans edip eğlenmişler, hiçbir şey düşünmemişler.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-15 *Bu odun yarıcıcıyı arkasından izlemiş olan padişahın adamlarından biri bunların yaptıklarını gider padişaha haber verir.*

U.M.-15 Padişahın adamlarından biri, oduncuyu takip etmiş ve yaptıklarını gidip padişaha haber vermiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-16 *Bu arada odun yarıcı da bakkala bıraktığı kılıcın yerine tahtadan bir kılıç yapıp kınına sokmaktan geri kalmaz.*

U.M.-16 Bu sırada oduncu, **çarşıya** bıraktığı kılıcın yerine tahtadan bir kılıç yapıp **kabına** geri koymuş.

[Açıklama]

Ö.M.-17 *Meğerse o zamanlar, bir kimseye bahçıvanbaşı, kapıcıbaşı gibi yeni bir rütbe verince, bu kimseye mutlaka bir suçlunun başını kesme görevini de yüklerlermiş.*

U.M.-17 Oduncunun bilmediği bir durum varmış. O zamanlarda bir kişiye bir unvan verilirse bu kişiye mutlaka **bir suçluyu cezalandırma görevini** de verirlermiş.

[Açıklama] [Eksiltme]

Ö.M.-18 *Padişah habercinin söylediklerini işitir işitmez hemen adamlarını bir meydana toplar, birini gönderip odun yarıcını da çağırır.*

U.M.-18 Haberci, Padişaha gördüklerini anlatmış. Padişah hemen adamlarından birini gönderip oduncuyu yanına çağırmış.

[Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.-19 *Adam haberi alır almaz giyinir, atına biner, doğru sarayın yolunu tutar. Saraya varınca, oradaki meydana birçok insanın toplanmış olduğunu görür.*

U.M.-19 Oduncu padişahın kendisini çağırdığını öğrenmiş. Giyinip atına binmiş ve saraya doğru yola çıkmış. Saraya gittikten sonra birçok insanın meydana toplandığını görmüş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-20 *Padişah birini gönderip bir suçluyu getirtir, oduncuyu da, ‘şu adamın başını kes bakalım!’ diye emir verir. Odun yarıcı bakar ki kılıcı tahta, nasıl etsin de bu işin içinden çıksın? Elini kılıcının kabzasına atıp, ‘tanrım, şu adamın günahı yoksa, tuttuğum kılıç tahta olsun, eğer varsa, başını bir vuruşta kessin.’ Diyerek kılıcı çeker.*

U.M.-20 Padişah bir adamını gönderip bir suçluyu getirtmiş. Oduncuya da: “Şu adama kılıcınla ceza ver bakalım!” diye emir vermiş. Oduncu tahta kılıç ile bu işin içinden nasıl çıkacağını düşünmüş. Oduncu elini kılıcın kabına koyup: “Allah’ım, şu adamın suçu yoksa tuttuğum kılıç tahta olsun. Eğer suçu varsa bu kılıç suçlunun **başını tek harekette kessin.**” Diyerek **kılıcı kabından çıkarmış.**

[Sadeleştirme] [Açıklama]

Ö.M.-21 *Orada toplanmış olanlar bir de bakarlar ki kılıç kılıç değil de bir tahta parçası. Herkes şaşırır kalır.*

U.M.-21. Orada toplanmış olanlar bir de bakmışlar ki kılıç, kılıç değil de bir tahta parçası! Herkes **şaşırp kalmış (çok şaşırmışlar, ne olduğunu anlayamamışlar).**

[Genişletme]

Ö.M.-22 *Padişah bu odun yarıcıya vermiş olduğu kılıcın nerede bulunduğunu, adamın bunu yiyecek almak için bakkala verdiğini bildiği halde, onun bu davranışından pek hoşlandığından hiç sesini çıkarmaz, bir şey bilmemezlikten gelir, ona bir konak bağışlar, bol bol para verir.*

U.M.22 Padişah, oduncuya verdiği kılıcın nerede olduğunu bildiği için oduncunun kılıcı yiyecek almak için çarşıya götürdüğünü anlamış. Fakat onun bu davranışından çok hoşlandığından **hiçbir şey söylememiş**. Padişah olanları **bilmiyor gibi yapmış**, oduncuya **büyük bir ev** hediye etmiş ve bol bol para vermiş.

[Sadeleştirme] [Açıklama]

Ö.M.-23 *Böylece odun yarıcı ile karısı ömürlerini rahatlık içinde, güle oynaya geçirirler.*

Onlar erdi muradına, biz de erelim...

U.M.-23 Böylece oduncu ile karısı **hayatlarını**, rahatlık içinde **mutlu bir şekilde** geçirmişler. “Onlar erdi muradına, biz de erelim muradımıza.”

[Açıklama] [Masal giriş tekerlemeleri ve masal sonundaki temenniler özgün metnin biçim özelliği olduğundan uyarlanmış metinde korundu.]

Şekil 20. Oduncu ve Karısı Yiyip İçip Eğlenirken

Şekil 21. Padişah Sokaklarda Gezerken

Şekil 22. Oduncu tahta kılıcı kabından çıkarmış

Tablo 5. Odun Yarıcı Masalı Sözlükçe

SÖZLÜKÇE
Akıl vermek: Akıl öğretmek.
Akşamüstü: Gündüzün akşama yakın bir zamanında; akşamüzeri, akşama doğru.
Dilenci: Geçimini dilenerek sağlayan kimse; geda.
Doğruca: Hiçbir yöne sapmadan, dolaylı olmayarak, dolaşmayarak.
Dolaşmak: Gezinmek, denetlemek amacıyla bir yeri gezmek.
Geri kalmamak: Yapmaktan kaçınmamak, devamsızlık etmemek.
Kapıcıbaşı: Saray kapı bekçilerinin reisine veya "baş muhafıza verilen unvanın ismi.
Kılıç: Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah; tığ.
Mum: Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindirik biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı; şem.
Para pul: Para, para niteliğinde olan şey.
Sadaka: Karşılık beklemeden ihtiyaç sahiplerine, fakirlere verilen para, mal vb.

Tablo 5. Odun Yarıcı Masalı Sözlükçe -Devamı**Sarmak:** Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak.**Şaşırp kalmak:** Çok şaşırmak, büyük bir şaşkınlığa düşmek.

Not. Türk Dil Kurumu (TDK). <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.

4.3.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri

“Oduncu” masalında metin değiştirim için kullanılan teknikler ve tekniklerin uygulandığı ilgili masal bölümleri şu şekildedir:

Genişletme:

Geri kalmamışlar (eğlencelerine ara vermeyip, devam etmişler.)

Dolaşmak/ gezmek

Oduncuyu sormuşlar: oduncu nerede diye sormuşlar.

Sadaka/ biraz para

(Osmanlı’da kapıları korumakla görevli olan kişilere verilen bir unvan) *kapıcıbaşı*

Büyük çelikten silah/ *kılıç*

Şaşırp kalmak (çok şaşırmak, ne olduğunu anlayamamak)

Açıklama:

Odun yarıcı: oduncu

Çalar, oynar: müzik aleti çalıp, dans eder.

Çalgı, çağanak: müzikli, neşeli bir gürültü.

Nişan: işaret

Bir kat urba: kıyafet

Bir işle uğraşmak: bir iş yapmak

Başından geçenler: o gün yaşadığı her şey

Kılıcın kını: kılıcın kabı

Baş kesme görevi: bir suçluyu cezalandırma görevi

Bir vuruşta: tek harekette

Kılıç çekmek: kılıcı kabından çıkarmak

Ses çıkarmamak: hiçbir şey söylememek

Bilmezlikten gelmek: bilmiyor gibi yapmak

Konak: büyük bir ev

Güle oynaya hayat geçirmek: mutlu bir şekilde yaşamak

Eksiltme:

Gürültü, patırtı

“Bir şeyler al bari.”

“Meğerse, o zamanlarda” (düzey üstü)

İşitir işitmez (yan cümle)

Sadeleştirme:

Tüm metindeki cümle, kelime ve dilbilgisi yapıları hedef dil düzeyine göre daha anlaşılır hale getirildi.

Kolaylaştırma:

Akşamüstü, mum, geri kalmamak, dolaşmak, dilenci, sarmak, sadaka, kapıcıbaşı, unvan, kılıç, para-pul, akıl vermek, doğruca, şaşırıp kalmak gibi, çıkarıldığında metnin anlamını bozabilecek fakat düzey üstü olan kelimeler uyarlanmış metnin sonunda sözlükçe bölümünde açıklandı. Metin içinde “anlamı bilinen sözcükler üzerinden bilinmeyen tahmin edilebilmesi” için mecaz anlamlı söz öbekleri, açıklayıcı ifadelerle birlikte verildi.

4.3.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri

Metin değiştirim sonrasında ortaya çıkan hedef metin, aşağıda belirlenen B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının gelişimine katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda Türkçenin Yabancı Dil Olarak ğretimi Programında yer alan B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkilendirilen masal bölümleri şu şekildedir:

B1.1- Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.

Para kazanmak

Yiyip içmek

Müzik aleti çalıp dans etmek

Odun kesmek

Dilencilerin para istemesi

B1.2- Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

Akşamüstü

Etrafını sarmak

Dilencilik

Sadaka vermek

şaşırıp kalmak

Akıl vermek

Mum yakmak

Para-pul

B1.4- Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

Aklı vermek

Geri kalmamak

şaşırıp kalmak

B1.22- Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.

“Yolda giderken oduncuyu gören dilenciler, ondan sadaka, biraz para istemişler.”

B1.41-Metinde geçen farklı kültürlere ilişkin bilgileri belirler.

Osmanlıda kapıları korumakla ilgili görevli olan kimselere unvan verilmesi

Dilencilere sadaka adında para verilmesi

Suçluların Padişah emri ile cezalandırılması

Padişahın toplumsal yasaklar koyabilmesi

4.3.3. Etkinlik Tasarıları

Şekil 23. Kelime Dünyası

<i>akıl vermek- dilenci- şaşırıp kalmak- dolanmak</i>
Yeni öğrendiğiniz kelimelerle ve kelime gruplarıyla birer cümle yazınız.

Hedef kazanımlar:

“B1 yazma becerisi 2- Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/ kalıp ifadeleri kullanır.

B1 yazma becerisi 27- Yorum ve değerlendirmeler içeren metinler yazar.

B1 yazma becerisi 44-Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.

B1 yazma becerisi 64- Yazım kurallarına dikkat ederek yazar.” (YDTÖP, 2019)

Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Sizce bu resimlerle masalın sonundaki “Onlar erdi muradına, bizde erelim muradımıza.” ifadesinin benzer yanları var mı? Siz bu sözden ne anladınız? Yazınız.

Şekil 24. Yazma Etkinliği Görseli

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 20. Görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletileri belirler.

B1 yazma becerisi 2- Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/ kalıp ifadeleri kullanır.

B1 yazma becerisi 15-Karşılaştırmaya dayalı metinler yazar.

B1 yazma becerisi 27- Yorum ve değerlendirmeler içeren metinler yazar.

B1 yazma becerisi 44-Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.

B1 yazma becerisi 64- Yazım kurallarına dikkat ederek yazar.” (YDTÖP, 2019)

Aşağıdaki cümleleri dinlediğiniz metinden hareketle doğru (D) yanlış için (Y) işaretleyiniz.

Şekil 25. İşaretleyelim

	Doğru	Yanlış
Oduncu akıllı biri adamdır.		
padişah oduncu ve karısını cezalandırmış.		
Padişah akşamları ateş yakmayı yasaklamış.		
Padişah oduncuya sadece kılıç hediye etmiş.		
Padişah oduncu ve karısının mutlu ve keyifli hallerini beğenmiş.		

Hedef kazanımlar:

B1 Dinleme becerisi 42: Dinledikleri/izledikleri ilgili çıkarımlarda bulunur.

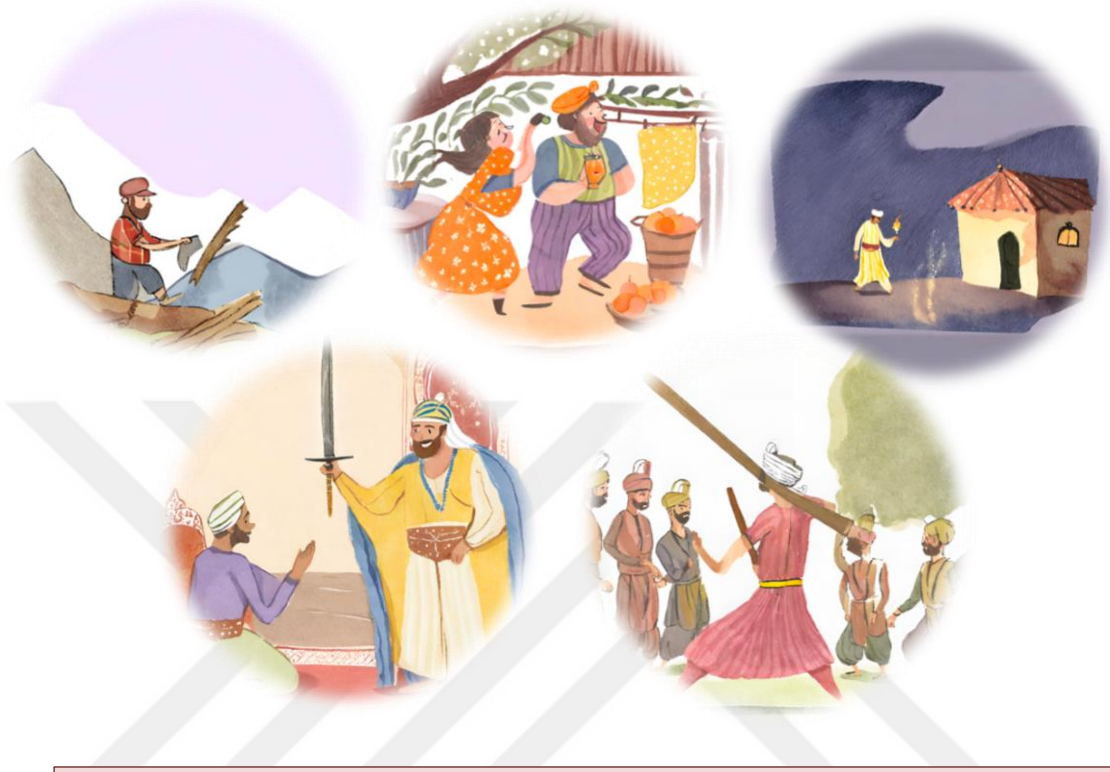
B1 Dinleme becerisi 59: Dinleme amacını belirler.

B1 Dinleme becerisi 60: Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.” (YDTÖP, 2019)

Doğru-yanlış etkinliği.

Okuduğunuz “Odun Yarıcı Masalı” na ait görselleri inceleyiniz. Siz de bir masal yazınız. Yazdığınız masal için <https://www.canva.com/design/edit> adresinden “metinden görsele” adlı bölümde masal cümlelerinizi yazarak resimler oluşturunuz. Oluşturduğunuz resimlerle masalınızı sınıfta anlatınız.

Şekil 26. *Yazma Etkinliği Görseli*

Benim Masalım

.....

.....

.....

.....

.....

Hedef kazanımlar

“B1 okuma becerisi 11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.

B1 okuma becerisi 20. Görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletileri belirler.B1 okuma becerisi 35. Metinlerde olay ve bilgileri zamansal ve/veya mantıksal olarak sıralar.

B1 yazma becerisi 2- Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/ kalıp ifadeleri kullanır.

B1 yazma becerisi 15-Karşılaştırmaya dayalı metinler yazar.

B1 yazma becerisi 27- Yorum ve değerlendirmeler içeren metinler yazar.

B1 yazma becerisi 44-Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.

B1 yazma becerisi 64- Yazım kurallarına dikkat ederek yazar.

B1 konuşma becerisi 9. Görsellerle oluşturulmuş basit bir öyküleyici metni anlatır.

B1 konuşma becerisi 15. İlgi alanına giren bir konuda (gelenek, ülke, hobi vb.) görsellerle desteklenmiş sunum yapar.” (YDTÖP, 2019)

4.4. Oduncu ile Kurdun Masalı

Oduncu ile Kurt Masalı

Ö.M.1- *Hey harani harani, yedim kırk kazan borani, sesleyin söyleyeceğim yalanı... Aferin desin ağalar... Dinleyin hikâyeti, güzeller elinden şikâyeti, çirkinler elinden dâd ile feryadı, dinleyenin ağzına şekerin tadı, dinlemeyenin aklına gelsin kambur kadı... Belgrad'da sarrafin Mahmut, Adakale'de altı parmak Bekir ile cavlak Hasan karşına çıksın...*

U.M.1- **Hey harani harani, yedim kırk kazan borani, dinleyin söyleyeceğim yalanı... Aferin desin ağalar... Dinleyin hikâyeyi, güzeller elinden şikâyeti, çirkinler elinden dâd ile feryadı, dinleyenin ağzına şekerin tadı, dinlemeyenin aklına gelsin kambur kadı... Belgrad'da sarrafin Mahmut, Adakale'de altı parmak Bekir ile Cavlak Hasan karşına çıksın...**

[Dil öğretiminde tekerlemeler telaffuz için oldukça önemlidir. Bu bakımdan özgün metindeki masal tekerlemeleri de telaffuzu destekleyeceğinden uyarlanmış metinde aynı şekilde korunmuştur. Tekerlemeler, uyarlanmış metin sonundaki etkinliklerle pekiştirilmiş, masal anlatıcılarının tekerleme kullanımına dikkat çekilmiştir.]

Ö.M.2- *Bir varmış bir yokmuş, evvel zamanda bir oduncu varmış. Bu adamcağız her gün ormana gidip odun keser, kestiği odunları satarak geçinirmiş.*

U.M.2- Bir varmış, bir yokmuş. **Çok eski zamanlarda** bir oduncu varmış. Oduncu, her gün ormana gidip odun kesermiş. Kestiği odunları satarak **geçinirmiş**.

[Açıklama]

Ö.M.3- *Bu oduncu bir gün yine ormanda odun keserken bakar ki karşıdan bir koyun sürüsü geliyor. Kendi kendine, ‘‘Bakayım, galiba bunların sahibi yok. Bari bir tanesi tutup da eve götüreyim.’’ diye düşünürken koyunlardan birinin sürüden ayrılıp gide gide ilerdeki bir kuyunun içine düştüğünü görür.*

U.M.3- Oduncu bir gün yine ormanda odun keserken karşıdan bir koyun **sürüsünün** geldiğini görmüş. Kendi kendine: ‘‘Sanırım bu koyunların sahibi yok. Bir tanesini tutup da eve götüreyim.’’ diye düşünmüş. Oduncu bunları düşünürken bir koyunun sürüden ayrılıp gide gide ilerdeki bir **su kuyusuna** düştüğünü görmüş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.4- *Koyunu kurtarmak için koşa koşa kuyunun başına gelip içine bakar. Bir de ne görsün? Koyun, kuyuda oturan kör bir kurdun yanında durmuyor mu?*

U.M.4- Oduncu, koyunu **kurtartmak** için koşa koşa **su kuyusunun** yanına gelip içine bakmış. Koyun, kuyunun içinde oturan **gözleri görmeyen/ kör** bir kurdun yanında duruyormuş.

[Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.5- *Oduncu, ‘‘Sen şu işe bak! Bu kör kurdun kısmeti ayağına gelsin de, ben her gün ormanda odun kesmek için canımı çıkarayım, hiç böyle şey olur mu? Elbet benim de kısmetim ayağıma gelir.’’ diyerek elinden baltayı atar, evine gider.*

Ö.M.5- Oduncu: ‘‘Sen şu işe bak! Bu gözleri görmeyen, kör kurdun **kısmeti** bile **ayağına geliyor**. Benim de her gün ormanda odun kesmek için **canım çıksın**. Hiç böyle şey olur mu? elbet bir gün benim **kısmetim de ayağıma gelir**.’’ diye düşünmüş. **Odun kestiği** baltasını elinden atıp eve gelmiş.

[Sadeleştirme] [Genişletme]

Ö.M.6- *Karısı oduncunun boş elle geldiğini görünce, ‘‘Yiyecek bir şey getirmedi, odunları satmadın?’’ diye oduncuya sorar. Oduncu da, ‘‘Hanım, sen ne söylüyorsun?’’*

Oturduğu yerde kör kurdun kısmeti ayağına geldi. Onun kısmetini ayağına yollayan benim de kısmetimi ayağıma yollasın. Şimdiden sonra değil odun kesmek için ormana gitmek, şuradan şuraya ayağımı bile atmam.” diye cevap vererek oturur.

U.M.6- Oduncunun karısı, eşinin elleri boş geldiğini görmüş ve oduncuya: “Niçin yiyecek bir şey getirmedi? Odunları satmadın mı?” diye sormuş. Oduncu da: “Hanım, sen ne söylüyorsun? **Gözleri görmeyen/ kör** kurdun, oturduğu yerde **kısmeti ayağına geldi**. Onun kısmetini ayağına yollayan Allah, benim de kısmetimi ayağıma yollasın. Bu saatten sonra odun kesmek için ormana gitmeyeceğim.” diye cevap vermiş.

[Eksiltme] [Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.7-Bunlar kısmetleri ayaklarına gelecek diye beklerler; bir gün geçer, iki gün geçer, ama ne gelen olur ne de giden.

U.M.7- Oduncu ile karısı kısmetleri ayaklarına gelecek diye beklemişler. Bir gün geçmiş, iki gün geçmiş ama ne gelen olmuş ne de giden olmuş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.8- Üçüncü günün gecesi oduncu rüyasında bir derviş görür. Bu derviş ona, “Beklediğin kısmet falan tarlada gömülü bir çömlek altındır. Git onu çıkar, kısmetine kavuş” deyince

U.M.8- Üçüncü günün gecesi, oduncu rüyasında **hoşgörülü bir adam/ derviş** görmüş. Bu derviş oduncuya: “Beklediğin kısmet, **topraktan bir kabın/ çömleğin** içindeki altınlardır. Şuradaki tarlada, toprağın altında saklıdır. Git onu çıkar, kısmetini al.” demiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.9- Oduncu uyanıp gördüğü rüyayı karısına anlatır. Kadın sevinerek “Aman, çabuk git de çıkar” derse de oduncu, “Gitmem, o benim ayağıma gelsin” deyip tekrar yatar.

U.M.9- Oduncu uyanıp gördüğü rüyayı karısına anlatmış. Kadın sevinerek: “Çabuk git, altınları toprağın altından çıkar.” demiş. Oduncu da karısına: “Hayır, gitmem. **Altınlar** benim ayağıma gelsin.” demiş ve tekrar yatmış.

[Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.10- *Bunların komşuları olan kadın, oduncunun gördüğü rüyayı karısına anlattığını işitip hemen kendi kocasını uyandırır, oduncunun ağzından duyduklarını bir bir ona söyler.*

U.M.10- **Oduncu ve karısının komşusu olan bir kadın**, oduncunun gördüğü rüyayı karısına anlatırken dinleyip eve koşmuş. Hemen kendi kocasını uyandırmış. Komşu kadın, kocasına oduncudan duyduklarını tek tek anlatmış.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.11- *Adam hiç vakit kaybetmeden kazmayı küreği kaptığı gibi soluğu tarlada alır. Kazmayı küreği bir iki salladıktan sonra çömleği bulup çıkarır. Sevinir, içinde ne olduğuna bakmadan çömleği kucaklayıp evine getirir.*

U.M.11- Komşu kadının kocası hiç vakit kaybetmeden (**toprağı açma, çıkarma işine yarayan aletleri**) **kazma** ve **küreği** almış. **Derviş'in** söylediği tarlaya gitmiş. Kazma ve kürekle bir iki hareket yaptıktan sonra **toprak kabı/ çömleği** bulup çıkarmış. Çok sevinmiş. İçinde ne olduğuna bakmadan çömleği alıp eve getirmiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.12- *Karı koca sevinçlerinden güle oynaya çömleğin ağzını açarlar, bir de bakarlar ki içi yılanla dolu. Sevinçleri kursaklarında kalır, ne yapacaklarını şaşırıp çömleği kaptıkları gibi oduncunun evinin bacasından içeri atarlar.*

U.M.12- Komşu kadın ve kocası mutluluktan güle oynaya **toprak kabın,/ çömleğin** ağzını açmışlar. Kabın içinde yılanlar olduğunu görmüşler. **Mutlulukları uzun sürmemiş**. Ne yapacaklarını şaşırmışlar. **Toprak kabı/ çömleği** alarak oduncunun **ateş yaktığı yerin bacasından** içeri atmışlar.

[Sadeleştirme] [Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.13- *Çömlek ocağın içine küt diye düşünce, kadın yerinden sıçrayıp, Kalk, ocağın içine bir şey düştü. Bakalım nedir?’’ diyerek oduncuyu uyandırır ama oduncu hiç oralı olmaz, Kalkmam, Ne ise ayağıma gelsin, deyip yerinden bile kıpırdamaz.*

U.M.13- **Toprak kap/ çömlek, bacadan (ateş yakılan yere) ocağa** düşmüş. Oduncunun karısı **düşme sesinden korkmuş**, oturduğu **yerden sıçramış**. Oduncuya: “Kalk ve gel, **ocağın** içine bir şey düştü. Bakalım neymiş?” diye seslenerek oduncuyu uyandırmış. Oduncu, karısının söyledikleriyle **hiç ilgilenmemiş**: “Hayır, kalkmam. **Ocağa** düşen şey ne ise ayağıma gelsin.” demiş ve **yatağından kalkmamış**.

[Genişletme] [Açımlama] [Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.14- Kadın sabredemez, mumu yakar, dışarı çıkar. Bir de ne görsün, ocağın içi altınla dolmamış mı? Hemen oduncunun yanına koşup, Kalk adam kalk! Evin içi altınla dolmuş, sen hala yatıyorsun diye oduncuyu kaldırmaya çalışırsa da, adam yine, “Yok, kalkmam. Kurdun kısmeti ayağına geldi, benim de kısmetim ayağıma gelsin” diyerek yerinden kıpırdamaz.

U.M.14- Oduncunun karısı sabredememiş. **Mumu** yakmış ve dışarı çıkmış. Ocağın içine bakmış ve altınlarla doluğunu görmüş. Hemen oduncunun yanına koşup: “Kalk adam kalk! Ocağın içi altınlarla dolmuş. Sen hala yatıyorsun!” diye oduncuyu yataktan kaldırmaya çalışmış. Fakat oduncu yine: “Hayır, kalkmam. Kurdun **kısmeti ayağına geldi**. Benim de **kısmetim ayağıma gelsin**.” diyerek yatağından kalkmamış.

[Sadeleştirme]

Ö.M.15- Kadın ne yapsın? Adamın bir kere tutalağı tutmuş. Bakar ki olacak gibi değıl, gider ocaktan bir avuç altın alır, getirip oduncuya gösterir.

U.M.15- Oduncunun karısı ne yapacağını bilememiş. Adamın bir kere **inadı tutmuş**. Kadın bu işin böyle olmayacağını anlamış. Gitmiş ocağın içinden bir avuç altın almış. Altınları getirip kocasına göstermiş.

[Sadeleştirme] [Tutalağı/ tutanağı tutmak, “Ara sıra görülen aşırı sinirliliğıyle çılginca işler yapmak, huysuzluğu depreşmek, huysuzluk etmek.” Anlamında bir söz grubu olduğından yaygın kullanımı olmadığı için “inat etmek, inadı tutmak” ifadesi kullanıldı.]

Ö.M.16- Oduncu o zaman, Hah, şimdi kalkarım, diyerek yerinden fırlar, kollarını sıvayıp karısı ile birlikte ocaktan altınları toplamaya başlar.

U.M.16- Oduncu altınları görmüş ve: “işte şimdi kalkarım.” diyerek **yerinden hızlıca kalkmış**. Karısı ile ocağın içinden altınları toplamaya başlamışlar.

[Açımlama] [Eksiltme]

Ö.M.17- Bunlar topladıkları altınları bir sandığa yerleştirirler. Gerektiğı zaman da bu altınları birer ikişer harcayarak ömürlerinin sonuna kadar hiç sıkıntı çekmeden rahatlık içinde yaşarlar.

U.M.17- Oduncu ve karısı topladıkları altınları bir **sandığa** yerleştirmişler. Gerekli olan zamanlarda bu altınları birer ikişer harcamışlar. Hayatlarının sonuna kadar, hiç zorluk çekmeden rahatlık içinde yaşamışlar.

[Sadeleştirme]

Şekil 27. *Oduncu Odun Keserken Koyun Sürüsü Görür*

Şekil 28. *Koyun, Kuyuda Oturan Kör Kurdun Yanına Düşer*

Şekil 29. *Oduncu, Kısmetinin Ayağına Gelmesini Beklemeye Başlar*

Şekil 30. *Oduncu Rüyasında Derviş Görür*

Şekil 31. *Derviş Bir Çömlek Altının Yerini Söyler*

Şekil 32. *Bacadan Aşağı Altınlar Düşer*

Tablo 6. Oduncu ile Kurdun Masalı Sözlükçe

SÖZLÜKÇE
Ayağına gelmek: Emek çekilmeden elde edilmek.
Baca: Dumanı ocaktan çekip havaya vermeye yarayan yol.
Canı çıkmak: Çok yorulmak veya çok zorluk çekmek.
Çömlek: Toprak tencere.
Derviş: Alçak gönüllü ve her şeyi hoş gören kimse.
Geçinmek: Yaşamak için gerekeni sağlamak.
İnadı tutmak: Çok direnmek.
Kazma: Toprağı kazıp kaldırma, düzeltme vb. işlerde kullanılan ağaç saplı demir araç.
Kurtarmak: Kurtulmasını sağlamak, Bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak.
Kürek: Toprak, kömür vb.ni bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir bölümü, buna bağlı uzun bir sapı bulunan araç.
Kismet: Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu; nasip, behre.
Mum: Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindir biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı; şem.
Ocak: Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer; ocaklık.
Sandık: İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası.
Sürü: Birlikte yaşayan hayvan topluluğu.
Yerden sıçramak: Bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birdenbire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak.

Not. Türk Dil Kurumu (TDK). <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.

4.4.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri

“Oduncu ile Kurt” masalında metin değiştirim için kullanılan teknikler ve tekniklerin uygulandığı ilgili masal bölümleri şu şekildedir:

Genişletme:

Kuyu: su kuyusu

Gözleri görmeyen/ *kör*

Odun kestiği/ *baltasını*

Hoşgörülü bir adam/ *Derviş*

Topraktan bir kap/ *çömlek*

(Toprağı açma, çıkarma işine yarayan aletler) *kazma ve kürek*

Ateş yakılan yerin duman çıkan yerinden/ *bacasından*

Açıklama:

Evvel zamanda: çok eski zamanlarda

Bunların komşuları: Oduncu ve karısının komşuları

Sevinci kursağında kalmak: mutluluğu uzun sürmemek

Oralı olmamak: hiç ilgilenmemek

Kıpırdamamak: yerinden kalkmamak

Tutalağı tutmak: inadı tutmak, inat etmek

Yerinden fırlamak: yerinden hızlıca kalkmak

Eksiltme:

Yerinden fırlamak

Aman, çabuk git.

Hah, şimdi kalkarım.

Değil odun kesmek için, şuradan şuraya adımımı bile atmam. /Bu saatten sonra bir daha gitmem.

(Cümle içindeki seslenme ifadeleri ve düzey üstü kelime grupları çıkarıldı.)

Sadeleştirme:

Tüm metindeki cümle, kelime ve dilbilgisi yapıları hedef dil düzeyine göre daha anlaşılır hale getirildi.

Kolaylaştırma:

İnadı tutmak, geçinmek, sürü, kör, kısmet, ayağına gelmek, canı çıkmak, derviş, çömlek, kör, mum, kazma, kürek, sandık, baca, ocak, yerden sıçramak gibi, çıkarıldığında metnin anlamını bozabilecek fakat düzey üstü olan kelimeler uyarlanmış metnin sonunda sözlükçe bölümünde açıklandı. Metin içinde “anlamı bilinen sözcükler üzerinden bilinmeyen tahmin edilebilmesi” için mecaz anlamlı söz öbekleri, açıklayıcı ifadelerle birlikte verildi.

4.4.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri

Metin değiştirim sonrasında ortaya çıkan hedef metin, aşağıda belirlenen B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının gelişimine katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu

doğrultuda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkilendirilen masal bölümleri şu şekildedir:

B1.1- Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.

Kazma, kürek, çömlek, odun, balta, altın, ocak, baca, sandık, su kuyusu, koyun sürüsü

B1.2- Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

Çömlek, kazma, kürek, ocak, baca, geçinmek, kör, mum, kurtarmak, canı çıkmak, ayağına gelmek, sıçramak, derviş

B1.4- Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

Canı çıkmak, ayağına gelmek, inadı tutmak

B1.22- Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.

Gözleri görmeyen kör kurdun, oturduğu yerde **kısmeti ayağına geldi**. Onun kısmetini ayağına yollayan Allah, benim de kısmetimi ayağıma yollasın. Bu saatten sonra odun kesmek için ormana gitmeyeceğim.” diye cevap vermiş.

Kadın sevinerek: “Çabuk git, altınları toprağın altından çıkar.” demiş.

B1. 31- Kabul/ret/onay veya öneri ifadelerini belirler.

Oduncu da karısına: “Hayır, gitmem. **Altınlar** benim ayağıma gelsin.” demiş ve tekrar yatmış.

B1.41-Metinde geçen farklı kültürlere ilişkin bilgileri belirler.

Rüyaya *Dervişin* gelip yardım etmesi, rüyalarda gerçekten haberler vermesi.

4.4.3. Etkinlik Tasarıları

Aşağıdaki bilgiler dinlediğiniz metinde varsa “var” yoksa “yok” kutucuğunu işaretleyiniz.

Şekil 33. İşaretleyelim

	Var	Yok
Oduncunun artık niçin çalışmak istemediği		
Derviş’in oduncuya ne söylediği		
Oduncunun komşusunun ne iş yaptığı		
Altınların nerede saklı olduğu		
Kurdun gözlerinin niçin kör olduğu		

Hedef kazanımlar:

“B1 Dinleme becerisi 42: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur.

B1 Dinleme becerisi 59: Dinleme amacını belirler.

B1 Dinleme becerisi 60: Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.” (YDTÖP, 2019)

Var-yok çalışması

Dinleyelim, Seslendirelim:

Okudunuz masalın giriş tekerlemesini inceleyiniz. Aşağıdaki bağlantı adresinden learningapps uygulamasındaki masal tekerlemelerini sınıfta dinleyiniz. Arkadaşlarınızla birlikte seslendiriniz.

<https://learningapps.org/34211371>

Şekil 34. Learning Apps Etkinlik Görseli

Hedef kazanımlar:

‘‘B1 konuşma becerisi 1. Kelimeleri doğru telaffuz eder.

B1 konuşma becerisi 2. Vurgu, tonlama ve duraklara dikkat ederek konuşur.

B1 konuşma becerisi 40. Yeni öğrendiği kelime ve kalıpları doğru telaffuz eder.

B1 okuma becerisi 11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.

B1 okuma becerisi 51. Metinleri vurgu, tonlama, durak özelliklerine uygun biçimde okur.

B1 Dinleme becerisi 10: Sesli ve/veya görüntülü yönergeleri takip eder.

B1 dinleme becerisi 27. Türkçenin telaffuz özelliklerini fark eder.

B1 dinleme becerisi 59. Dinleme amacını belirler.

B1 dinleme becerisi 31. Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır. '' (YDTÖP, 2019)

[Web araçlarından *Learningapps* ile dil öğrenenlerin dinleme ve seslendirme yaparak telaffuzu geliştirmeleri hedeflenmiştir.]

Okuduğunuz metinde geçen mecaz ifadeleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

Şekil 35. Eşleştirilim

Canı çıkmak	
Ayağına gelmek	Çok yorulmak veya çok zorluk çekmek.
İnadı tutmak	Çok direnmek
Yerinden sıçramak	Birdenbire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak.
	Emek çekilmeden elde edilmek.

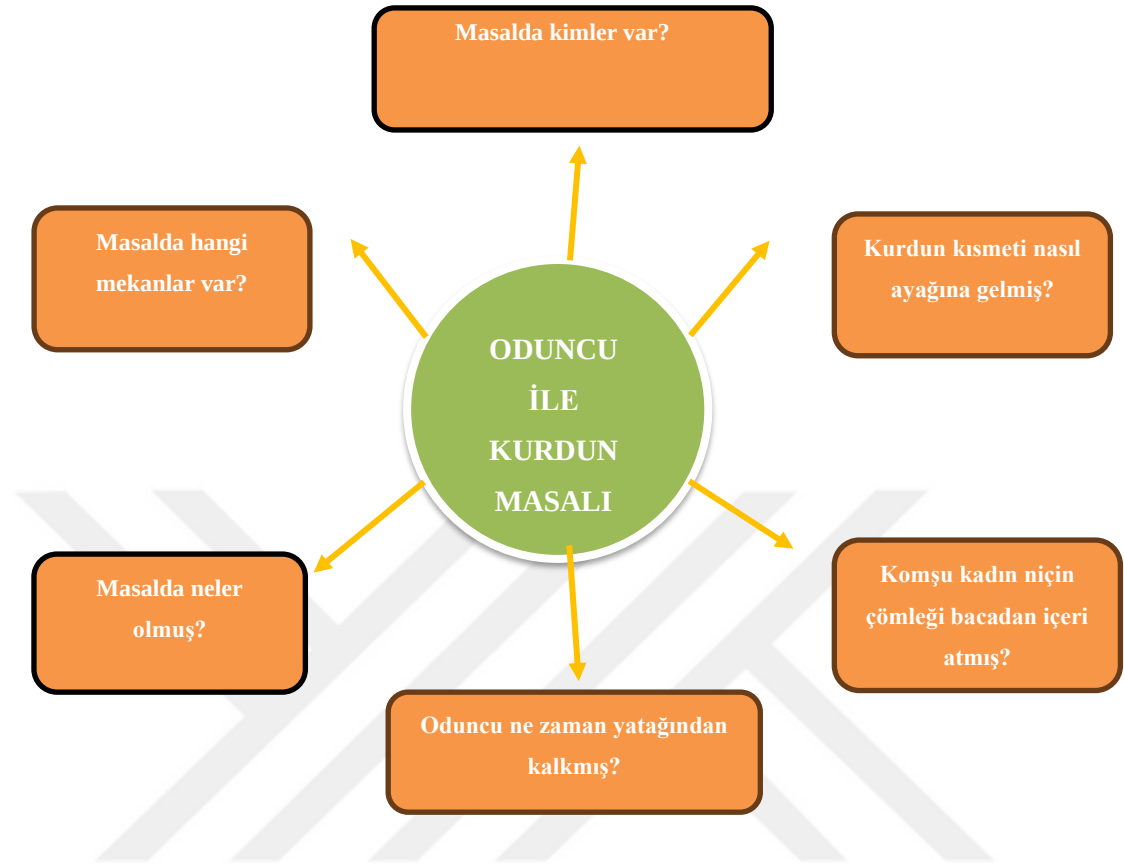
Hedef kazanımlar:

''B1 okuma becerisi 2. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

B1 okuma becerisi 4. Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer. '' (YDTÖP, 2019)

Şekil 36. Cevaplayalım

Hedef kazanımlar:

“B1okuma becerisi 36. Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler.

B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

B1 konuşma becerisi 21. Sebep-sonuç amaç-sonuç cümleleri kurar.

B1 yazma becerisi 2- Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/ kalıp ifadeleri kullanır.

B1 yazma becerisi 44-Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.

B1 yazma becerisi 64- Yazım kurallarına dikkat ederek yazar.”

B1 okuma becerisi 53. Sebep-sonuç amaç-sonuç ilişkilerini belirler. (YDTÖP, 2019)

4.5. Kırk Yalan Masalı

Ö.M.1-*Vakti zamanında bir padişahın üç oğlu varmış. Bu padişah sağlığında çocuklarına vasiyet ederek, bunların büyüğüne, Sarı tüylü, mavi gözlü adamla konuşma'' deyip bir sandık altınla bir de at verir. Ortancasına, Köse ile görüşme, diyerek bir yular verir. Küçüğüne de Cüce ile dostluk kurma, diyerek bir çift üzengi verir.*

U.M.1- **Eski zamanlarda**, bir padişahın üç oğlu varmış. Bu padişah **hayattayken** çocuklarına **vasiyet etmiş**. Padişah, en büyük oğluna: “Sarı saçlı, mavi gözlü adamla konuşma.” deyip bir **sandık** altın ile bir at vermiş. Padişah, ikinci oğluna: “**Sakalsız** adamla görüşme.” diyerek **hayvanlar içi kullanılan bir ip olan/ yular** vermiş. Padişah en küçük oğluna da: “**Boyu çok kısa/ cüce** adam ile arkadaş olma.” diyerek bir çift **üzengi** vermiş.

[Açıklama] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.2- *Aradan bir zaman geçtikten sonra da eceli gelip ölür. Şehzadeler kendi başlarına kalırlar.*

U.M.2- Aradan biraz zaman geçtikten sonra Padişah **vefat etmiş**. **Padişahın erkek çocukları/ şehzadeler**, yalnız kalmışlar.

[Sadeleştirme] [Açıklama] [Eksiltme] [Genişletme]

Ö.M.3- *Günün birinde sarı tüylü, mavi gözlü bir adam saraya gelip büyük şehzadeye, Ah şehzadem, sen beni ne çabuk unuttun? Baban sağken her zaman bana para verirdi, ben de onun sayesinde geçinirdim. Baban öldü, sen kaldın. Benim böyle parasız pulsuz gezmem senin şanına yakışır mı?’’ der.*

U.M.3- Bir gün, sarı saçlı, mavi gözlü bir adam **saraya** gelmiş. **Padişahın en büyük oğlu olan Şehzadeye**: “Şehzadem, sen beni ne çabuk unuttun? Baban hayattayken her zaman bana para veriyordu. Ben de onun sayesinde **geçimimi sağlıyordum**. Baban öldü, **sen yaşıyorsun**. Benim böyle parasız bir şekilde yaşamam, senin **şanına** yakışır mı?’’ diye sormuş.

[Açıklama] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.4- *Şehzade de bakar ki bu soytarının biri, babasının vasiyetini unutup bunu yedirir, içirir, sarayına yerleştirir.*

U.M.4- **Padişahın en büyük oğlu olan şehzade** bakmış ki bu **soytarı** bir adam (**söz ve davranışlarıyla güldüren, eğlendiren kimse**). Babasının sözlerini, vasiyetini unutup adamı yedirmiş, içirmiş. Sarayda yaşaması için onu saraya yerleştirmiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.5- *Ertesi gün olunca, bu sefer de ortanca şehzadeye bir köse gelir, Aman şehzadem, aç kaldım, ocağına düştüm,. diyerek, babasının vasiyetini hiçe sayan şehzadeyi kandırır, o da saraya yerleşir.*

U.M.5- Ertesi gün, bu defa **padişahın ikinci oğlu olan şehzadenin** yanına sakalsız bir adam gelmiş. Sakalsız adam, ikinci şehzadeye: “Şehzadem, aç kaldım, **ocağına düştüm (zor durumda kaldım)**” demiş. Şehzade **babasının sözlerini, vasiyetini unutmuş**. Sakalsız adamı da saraya yerleştirmişler.

[Sadeleştirme] [Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.6- *Üçüncü gün küçük şehzade çarşıda gezinirken bir cüceye rast gelir. Cüce şehzadeyi görünce, “Aman şehzadem, bana merhamet et, zira aç kaldım, hiçbir iş yapmaya gücüm yetmez” diye yalvarmaya başlar.*

U.M.6- Üçüncü gün, **padişahın en küçük oğlu/shahzade** çarşıda gezerken **çok kısa boylu olan bir adamla/ cüceyle karşılaşmış**. Kısa boylu adam şehzadeyi görmüş ve: “Şehzadem, bana yardım et. Aç kaldım, **bir işte çalışmaya da gücüm yetmiyor.**” diye **yalvarmaya** başlamış.

[Genişletme] [Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.7- *Cücenin hali şehzadeye pek dokunur, ona saraya gitmesini söyler. Bakan Cüce de saraya varıp, sarı tüylü, mavi gözlü adamla kösenin yanına yerleşir.*

U.M.7- En küçük şehzade, cücenin haline çok üzülmüş. Şehzade, cüceye saraya gitmesini söylemiş. Cüce, saraya gidip sarı saçlı, mavi gözlü adam ile sakalsız adamın yanına yerleşmiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.8- *Üçü birlikte yerler, birlikte içerler, birbirleriyle arkadaş olurlar, her gün şehzadelere türlü türlü soytarılıklar yaparak onları eğlendirirler.*

U.M.8-Saraya yerleşen bu üç adam, birlikte yiyip, içip arkadaş olmuşlar. Her gün şehzadeler için çeşit çeşit şakalar yapıp onları **güldürmüş, eğlendirmişler**.

[Açıklama]

Ö.M.9- *Şehzadeler bu üç adamın yaptığı soytarlıklardan öyle hoşlanırlar ki, bunları yere göğe koymaz, gece gündüz yedirip içirir, kendileri de hiçbir işe bakmaz olurlar.*

U.M.9-Şehzadeler bu üç adamın yaptığı **şakaları** çok sevmişler. Onları **yere göğe sığdıramayıp** gece gündüz yedirip içirmişler. Kendileri de hiçbir işle **ilgilenmemeye** başlamışlar.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.10- *Hazıra dağ dayanmadığı için, bu üç adam böyle har vurup harman savurarak kısa zamanda büyük şehzadenin bir sandık altınını tüketirler.*

U.M.10-**Hazıra dağlar dayanmaz.** Bu üç adam, **har vurup harman savurarak** (**gereksiz yere, bol bol harcayıp bitirerek**) kısa sürede büyük şehzadenin bir sandık altınını harcayıp bitirmişler.

[Sadeleştirme] [Genişletme]

Ö.M.11- *Şehzade parasız kalınca ne yapsın? İster istemez atını pazara çıkarıp satmaya kalkar.*

U.M.11- Büyük şehzade parasız kalmış. Ne yapacağını bilememiş. İstemeyerek atını pazara götürüp satmak istemiş.

[Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.12- *Tam pazara giderken sarı tüylü adam yanına gelip, “Şehzadem, nereye gidiyorsun?” diye sorar. Şehzade de “Nereye gideceğim? Bir sandık altını yedik bitirdik, kaldık parasız. Elimize birkaç altın geçirebilmek için atı satmaya gidiyorum,” diye cevap verir.*

U.M.12-Şehzade pazara gidecekken sarı saçlı adam yanına gelip: “Şehzadem, nereye gidiyorsun?” diye sormuş. Şehzade de: “Nereye gideceğim? Bir **sandık** altını harcadık bitirdik, parasız kaldık. **Biraz altın kazanmak için** atımı satmaya gidiyorum.” diye cevap vermiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.13- *Sarı tüylü adam, “Şehzadem, bu atı satıp da ne yapacaksın? Onu satacağına bana kırk tane yalan söylersin ben de sana yirmi bin kuruş veririm” der.*

U.M.13- Sarı saçlı adam, Şehzadeye: “Şehzadem bu atı satıp da ne yapacaksın? Atı satacağına bana kırk tane yalan söylersin ben de sana yirmi beş kuruş veririm.” demiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.14- Şehzadenin, ‘Ben yalan söylemeyi becermem, bana böyle bir şey öğretmediler’ demesi üzerine sarı tüylü adam atı kaptığı gibi kaçar gider, Şehzade de onun arkasından bakakalır. Ne yapsın? Oradan tekrar dönüp saraya gelir. Gelir ama, sarayda da ne yiyecek var, ne içecek.

U.M.14- Şehzade, sarı saçlı adama: “Ben yalan söyleyemem. Bana yalan söylemeyi öğretmediler.” demiş. Sarı saçlı adam da cevabı duyunca atı almış ve kaçıp gitmiş. Şehzade, adamın arkasından bakmış, ne yapacağını bilememiş. Tekrar dönüp saray gelmiş. Gelmiş ama sarayda ne yiyecek ne içecek varmış.

[Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.15- Bu sefer ortanca şehzade babasının verdiği yuları sırtına vurup pazarın yolunu tutar.

U.M.15- Bu defa da ikinci Şehzade, babasının verdiği hayvanlar içi kullanılan bir ip olan yuları almış, pazara doğru yola çıkmış.

[Sadeleştirme] [Genişletme]

Ö.M.16- Yolda giderken önüne köse çıkar. O da sarı tüylünün dediği gibi, ‘Söyle bana kırk yalan, sana yirmi bin kuruş vereyim’ der.

U.M.16- Şehzade, yolda giderken sakalsız adam karşısına çıkmış. O da aynı sarı saçlı adamın dediği gibi: “Bana kırk tane yalan söyle, sana yirmi beş kuruş vereyim.” demiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.17- Şehzade ona yalan bilmediğini söyler, köse de şehzadenin elinden yuları kaptığı gibi kaçar gider. Şehzadenin ağzı açık kalır; o da ağabeyi gibi boş elle döner saraya.

U.M.17-Şehzade, sakalsız adama yalan bilmediğini söylemiş. Sakalsız adam da Şehzadenin elinden yuları almış ve kaçıp gitmiş. Şehzade çok şaşırılmış. O da ağabeyi gibi elleri boş bir şekilde saraya geri dönmüş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.18- *Bu defa iş küçük şehzadeye kalır. O da babasının verdiği üzeniği alıp pazara gider.*

U.M.18- Bu defa da işi halletmek, en küçük Şehzadeye kalmış. O da babasının verdiği **üzengiği** alıp pazara gitmiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.19- *Yolda cüceye rast gelir. Cüce bunu görünce, “Aman şehzadem, nereye gidiyorsun?” diye sorar. Şehzade olup bitenleri cüceye anlatınca, cüce, “Şehzadem, söyle bana kırk yalan, sana hem yirmi bin kuruş vereyim, hem atı, hem yuları, hem de üzeniği” der.*

U.M.19-Küçük Şehzade, yolda **kısa boylu/ cüceyle** karşılaşmış. **Cüce**, Şehzadeyi görmüş ve: “Şehzadem, nereye gidiyorsun?” diye sormuş. Küçük Şehzade de **yaşanan olayları cüceye** anlatmış. Cüce, Şehzadeye: “Şehzadem, bana kırk tane yalan söyleyin. Size hem yirmi beş kuruş vereyim hem de atı, **yuları** ve **üzengiği** vereyim.” demiş.

[Eksiltme] [Sadeleştirme] [Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.20- *Şehzade, “Canım, ne bileyim ben yalan nasıl söylenir? Bak, benim başımdan neler geçtiğini sana hikâye edeyim.*

U.M.20- Şehzade, **cüceye**: “Yalan nasıl söylenir ben ne bileyim? Ben sana başımdan neler geçti onu anlatayım.” diye cevap vermiş.

[Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.21- *Dün saraydan çıktım, yolda giderken bir adam çıktı karşıma, dedi ki: ‘Şehzadem, müjde isterim, anan dünyaya geldi!’ Ben de düşündüm taşındım, hiç böyle şey olur mu diye inanmadım, ama belki şahidir diyerek hemen elimi koltuğuma götürdüm, bir cevahir çıktı, o adama verdim gitti.*

U.M.21- Şehzade anlatmaya başlamış: “Dün saraydan çıktım, yolda giderken karşıma bir adam çıktı. Adam bana dedi ki “Şehzadem **müjdemo isterim**, anneniz **doğdu/ dünyaya geldi**. Ben de hiç böyle şey olur mu? diye düşündüm, inanmadım. Fakat gerçek olabilir diye düşünerek hemen elimi cebime uzattım, **değerli bir taş** çıktı. Adama verdim.

[Sadeleştirme] [Eksiltme] [Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.22- *Biraz daha yürüdüm, yine bir adam çıktı karşıma, ‘Oo şehzadem, müjde, isterim,’ dedi, ben de, ‘Ne var?’ diye sorunca, ‘Baban doğdu!’ diye haber verdi. Yine*

düşündüm, inanmadım ama şahidir diyerek tekrar elimi öbür koltuğuma soktum, bir cevahir çıktı, da bu adama verdim gitti.

U.M.22- Biraz daha yürüdüm. Yine bir adam karşıma çıktı. “Şehzadem, müjdemî isterim.” dedi. Ben de: “Ne var, **ne oldu?**” diye sordum. Adam bana: “Babanız doğdu/ **dünyaya geldi.**” diye cevap verdi. Yine düşündüm, inanmadım. Fakat gerçek olabilir diye elimi diğer cebime uzattım, bir **değerli taş** daha çıktı. O taşı da bu adam verdim.

[Sadeleştirme] [Eksiltme] [Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.23- “Az gittim uz gittim, dere tepe düz gittim, sonunda bir pazara vardım, baktım ki bir bozacı bir çuval darı almış, bana dedi ki: ‘Al bu darı çuvalını da götür dükkâna.’ Baktım çuval ağır, götüremeyeceğim, param da yok bir araba tutayım, yine saldım elimi koltuğuma, bir horoz çıktı.

U.M.23- Az gittim, uz gittim, dere tepe düz gittim. Sonunda bir pazara ulaştım. Baktım ki bir **Bozacı (buğdaydan ekşi bir içecek hazırlayıp satan kişi)** bir **çuval** buğday almış. Bozacı, bana: “al bu buğday çuvalını dükkâna götür.” Dedi. Baktım ki **çuval** ağır, götüremeyeceğim. Param da yok ki bir araba tutayım. Yine elimi cebime götürdüm bu defa bir horoz çıktı.

[Sadeleştirme] [Eksiltme] [Açıklama]

Ö.M.24- Bozacının darısını horozun sırtına yükledim. Horozla birlikte geldik bozacının dükkânına. Baktım ki çuvaldan horozun sırtı yara olmuş. Biraz şeftali yaprağı ile kireç karıştırdım, horozun sırtına sürdüm.

U.M.25- **Bozacının buğdayını**, horozun üstüne koydum. Horozla birlikte bozacının dükkanına geldik. Horoz buğdayı sırtıyla taşıdığı için sırtı **yara** olmuş. Biraz şeftali yaprağı ile **kireci** karıştırdım. Horozun sırtına **sürdüm**.

[Açıklama] [Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.25- O gece ben de dükkânda yattım. “Sabahleyin kalktım, bir de baktım ki horozun sırtında bostan yetişmiş. Çıkardım bıçağımı, kestim bir karpuz. Derken, bıçağım karpuzun içine düştü.

U.M.25- O gece ben de fırıncının dükkanında yattım. Sabah kalktım, horozun sırtında **bir sebze bahçesi/** bostan **yetiştigini** gördüm. Bıçağımı çıkardım, bir karpuz keserken bıçağım karpuzun içine düştü.

[Eksiltme] [Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.26- *Ben de bıçağı aramak için girdim karpuzun içine, baktım ki üç tane kazan duruyor. Birinin kenarı kırık, birinin ortası delik, birinin dibi yok.*

U.M.26- Bıçağımlı aramak için ben de karpuzun içine girdim. Karpuzun içinde üç tane tencere var. bir tencerenin kenarı kırık, bir tencerenin ortası delik, bir tencerenin de altı yok.

[Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.27- ‘*Kestim horozu, kenarı kırık kazanda haşladım, ortası delik kazanda pişirdim, dibi yok kazanda da yedim*’ deyincede

U.M.27- şehzade, ‘‘Horozu kestim, kenarı kırık tencerede haşladım. Ortası delik tencerede pişirdim. Altı olmayan tencerede de yedim.’’ diye hikayesini bitirmiş.

[Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.28- *Cüce bundan daha baskın bir yalancı olamayacağını kabul edip, hem atı, hem yuları, hem üzeniği, hem de yirmi bin kuruşu şehzadeye verir.*

U.M.28- Cüce, bundan daha iyi bir yalancı olamayacağını kabul edip, hem atı, yuları, **üzengiği** hem de yirmi beş kuruşu şehzadeye vermiş.

[Sadeleştirme]

şekil 37. *Padişah Üç Oğluna Vasiyet Verirken*

Şekil 38. Üzengi, Yular ve At

Şekil 39. Üç Adam, Şehzadeleri Güldürüp Eğlendirirken

Tablo 7. Kırk Yalan Masalı Sözlükçe

SÖZLÜKÇE
Bozacı: Arpa, darı, mısır, buğday vb. tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca, tatlı veya mayhoş içecek. Yapan ve satan kimse.
Cüce: Boyu, normalden çok daha kısa olan kimse.
Çuval: Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba.
Dünyaya gelmek: İnsan, doğmak.
Geçimini sağlamak: Geçinmek için gereken her türlü şeyi kendi olanaklarıyla elde etmek.
Gücü yetmemek: Eldeki imkânlarla altından kalkamamak, üstesinden gelememek.
Har vurup harman savurmak: Gereksiz yere, hesapsızca harcayarak tüketmek, bol bol harcayıp bitirmek.
Hazıra dağlar dayanmaz: Sürekli harcama, en büyük birikimleri bile eritir" anlamında kullanılan bir söz.
Kireç: Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçı taşı gibi birçok taşın özünü oluşturan kalsiyum oksit.
Müjde istemek: İyi, sevindiren haber. Bu haberi getirene verilen armağan.
Ocağına düşmek: İstemediği hâlde birinin yardımına muhtaç kalmak.
Saray: Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.
Soytarı: Söz ve davranışlarıyla halkı güldürüp eğlendiren kimse.
Sürmek: Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka olarak yaymak, dökmek, serpmek.
Şan: Ün, şöhret.
Şehzade: Padişahların ve oğullarının erkek çocuklarına verilen unvan.
Üzengi: Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
Yalvarmak: Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.
Yara: Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik; ceriha.
Yere göğe sığdıramamak: Nasıl ağırlayacağını, nasıl memnun edeceğini bilmemek, çok önem vermek.
Yetişmek: Gelişip büyümek.
Yular: Bir yere bağlamak veya çekerek götürmek için hayvanın başlığına veya tasmasına bağlanan ip.

Not. Türk Dil Kurumu (TDK). <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.

4.5.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri

“Kırk Yalan Masalı”nda metin değiştirim için kullanılan teknikler ve tekniklerin uygulandığı ilgili masal bölümleri şu şekildedir:

Genişletme:

Hayvanlar için kullanılan bir ip/ *yular*

Boyu çok kısa adam/ *cüce*

Padişahın erkek çocukları/ *şehzadeler*

Padişahın en büyük oğlu olan *şehzade*

Ocağına düşmek (zor durumda kalmak)

Güldürüp, *eğlendirmişler*

Har vurup harman savurmak (gereksiz yere, bol bol harcayıp bitirmek)

Doğdu/ dünyaya geldi

Sebze bahçesi/ *bostan*

Bozacı (buğdaydan ekşi bir içecek hazırlayıp satan kişi)

Soytarı (söz ve davranışlarıyla güldüren, eğlendiren)

Açıklama:

Vakti zamanında: eski zamanlarda

Sağlığında: hayattayken

Köse: sakalsız

Ölür: vefat eder

Sen kaldın: sen yaşıyorsun, hayattasın

Babasının vasiyetini hiçe saymak: babasının sözlerini, vasiyetini unutmak

Rast gelmek: karşılaşmak

Soytarılık yapmak: şakalar yapmak

İşe bakmaz olmak: hiçbir işe ilgilenmemek

Elimize birkaç altın geçirebilmek için: biraz altın kazanmak için

Olup bitenler: yaşanan olaylar

Cevahir: değerli bir taş

Eksiltme:

Cümle içinde anlamı karmaşık hale getiren kelime ve kelime grupları, düzey üstü kelime ve kelime gurupları, yan cümle halinde bulunan gereksiz ifadeler ve seslenme ifadeleri çıkarıldı.

Eceli gelip ölür/vefat eder.

Soytarı

Ortanca şehzade...

Aman şehzadem bana yardım et...

Şehzade parasız kalınca/kalmış ne yapsın?

Ben yalan söylemeyi beceremem/ söyleyemem.

Arkasından bakakalır...

Şehzadenin ağızı açık kalır...

Elimi koltuğuma götürdüm/ cebime uzattım

Ooo şehzadem müjdem i isterim...

Baktım ki...

Yirmi bin kuruş

Canım, nasıl yalan söylenir ne bileyim?

Sadeleştirme:

Tüm metindeki cümle, kelime ve dilbilgisi yapıları hedef dil düzeyine göre daha anlaşılır hale getirildi.

Kolaylaştırma:

Vasiyet etmek, sandık, çuval, yular, cüce, üzengi, saray, geçim sağlamak, şan, ocağına düşmek, yalvarmak, yere göğe sığdıramamak, hazıra dağ dayanmaz, müjdem i

isterim, yetişmek, yara, kireç, sürmek gibi, çıkarıldığında metnin anlamını bozabilecek fakat düzey üstü olan kelimeler, uyarlanmış metnin sonunda sözlükçe bölümünde açıklandı. Metin içinde “anlamı bilinen sözcükler üzerinden bilinmeyen tahmin edilebilmesi” için mecaz anlamlı söz öbekleri, açıklayıcı ifadelerle birlikte verildi.

4.5.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri

Metin değiştirim sonrasında ortaya çıkan hedef metin, aşağıda belirlenen B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının gelişimine katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkilendirilen masal bölümleri şu şekildedir:

B1.1- Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.

Vasiyet etmek, yedirmek-içirmek, geçim sağlamak, para kazanmak, sandık, çuval, fırıncı, kireç

B1.2- Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

Üzengi, yular, cüce, saray, şan, yalvarmak, yetişmek

B1.4- Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

Müjde istemek, hazıra dağ dayanmaz, yere göğe sığdıramamak, ocağına düşmek

B1.9- Kişi ve varlıklarla ilgili ayırt edici özellikleri belirler.

Mavi gözlü, sarı saçlı adam, sakalsız adam, çok kısa boylu/ cüce adam.

B1.10- Karmaşık betimleyici ifadeleri belirler.

Şehzade anlatmaya başlamış: “Dün saraydan çıktım, yolda giderken karşıma bir adam çıktı. Adam bana dedi ki “Şehzadem **müjdem** isterim, anneniz **doğdu/ dünyaya geldi**. Ben de hiç böyle şey olur mu? diye düşündüm, inanmadım. Fakat gerçek olabilir diye düşünerek hemen elimi cebime uzattım, **değerli bir taş** çıktı. Adama verdim. Biraz daha yürüdüm. Yine bir adam karşıma çıktı. “Şehzadem, müjdem isterim.” dedi. Ben de: “Ne var, **ne oldu?**” diye sordum. Adam bana: “Babanız doğdu/ **dünyaya geldi**.” diye cevap verdi. Yine düşündüm, inanmadım. Fakat gerçek olabilir diye elimi diğer cebime uzattım, bir **değerli taş** daha çıktı. O taşı da bu adam verdim...”

B1.22- Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.

“Şehzadem, aç kaldım, ocağına düştüm (zor durumda kaldım)” demiş.

“Şehzadem, bana yardım et. Aç kaldım, bir işte çalışmaya da gücüm yetmiyor.” diye yalvarmaya başlamış.

“Bana kırk tane yalan söyle, sana yirmi beş kuruş vereyim.” demiş.

B1.41- Metinde geçen farklı kültürlere ilişkin bilgileri belirler.

Padişahın vefat etmeden önce oğullarına vasiyet yazması/bırakması.

4.5.3. Etkinlik Tasarıları

Şekil 40. İşaretleyelim

Aşağıdaki cümleleri metinden hareketle doğru (D) yanlış için (Y) işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
Padişahın üçten fazla çocuğu vardır.		
Şehzadeler, babalarına verdikleri sözü tutmuşlardır.		
Padişah küçük şehzadeden, cüce adamla arkadaş olmamasını istemiştir.		
Sarı saçlı mavi gözlü adam, büyük Şehzade'den kırk tane yalan söylemesini istemiş.		
Padişahın ikinci oğlu, sakalsız adamdan yirmi beş kuruş almış.		

Hedef kazanımlar:

“B1 Dinleme becerisi 42: Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili çıkarımlarda bulunur.

B1 Dinleme becerisi 59: Dinleme amacını belirler.

B1 Dinleme becerisi 60: Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.” (YDTÖP, 2019)

Okuduğunuz metinde geçen mecaz ifadeleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

Şekil 41. Eşleştirilim

Müjde istemek

Yere göğe

sığdıramamak

Ocağına düşmek

Hazıra dağ dayanmaz

Nasıl ağırlayacağını, nasıl memnun edeceğini bilmemek, çok önem vermek.

İstemediği hâlde birinin yardımına muhtaç kalmak.

İyi, sevindiren haber. Bu haberi getirene verilen armağan.

Sürekli harcama, en büyük birikimleri bile eritir.

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 2. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

B1 okuma becerisi 4. Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer. ‘’ (YDTÖP, 2019)

Şekil 42. Yazalım

Masallarda, gerçek hayatta mümkün olmayan pek çok olay ve şahıs olur. Bu tür unsurlara “olağanüstü” diyoruz. Okuduğunuz “Kırk Yalan” masalındaki olağanüstü olayları ve durumları yazınız.

“B1 yazma becerisi 2- Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/ kalıp ifadeleri kullanır.

B1 yazma becerisi 27- Yorum ve değerlendirmeler içeren metinler yazar.

B1 yazma becerisi 44-Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.

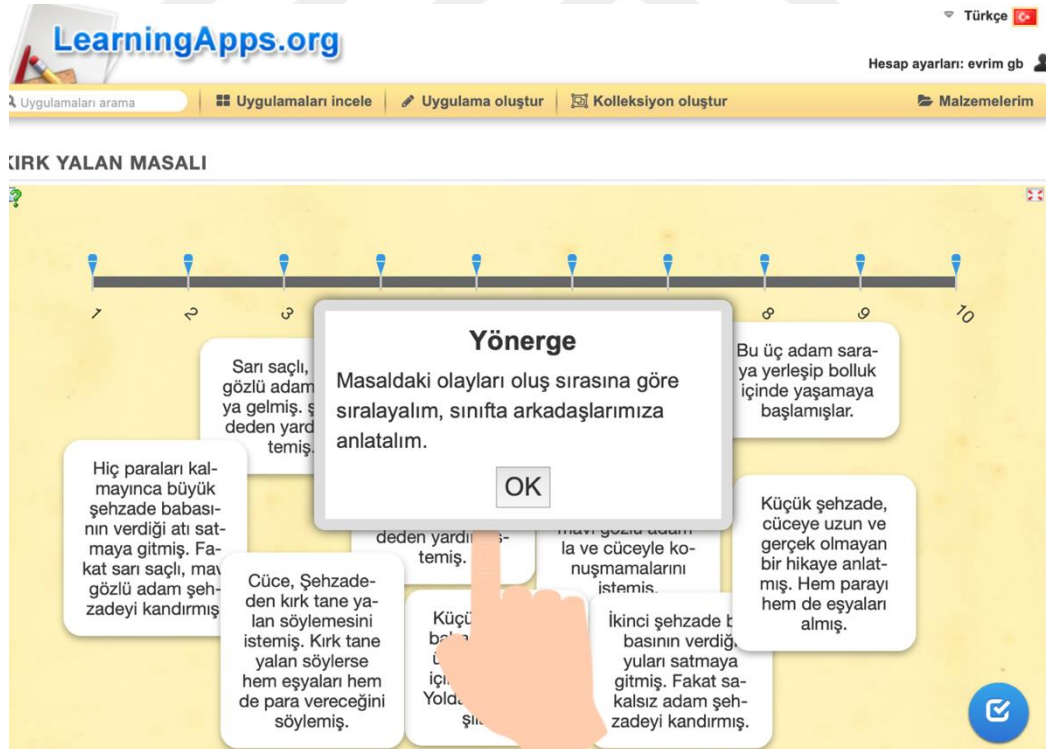
B1 yazma becerisi 64- Yazım kurallarına dikkat ederek yazar.” (YDTÖP, 2019)

Sıralayalım, anlatalım:

Okuduğunuz masal ile ilgili etkinliği yapmak için aşağıdaki bağlantı adresini kullanın. Learningapps uygulamasından masalın olay akışını sıralayın. Etkinliği tamamladıktan sonra sınıfta arkadaşlarınıza anlatalım.

<https://learningapps.org/34751933>

Şekil 43. Learning Apps Etkinlik Görseli

Hedef kazanımlar:

‘‘B1 okuma becerisi 2. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

B1 okuma becerisi 4. Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

B1 okuma becerisi 36. Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler.

B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

B1 okuma becerisi 11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.

B1 konuşma becerisi 10. Bir olayı/ durumu/ işi oluş sırası ve mantık akışına göre anlatır.

B1 konuşma becerisi 21. Sebep-sonuç amaç-sonuç cümleleri kurar.’’ (YDTÖP, 2019)

4.6. Ayağına Diken Batan Karga Masalı

Ö.M.-1 *Bir varmış, bir yokmuş. Bir karga varmış. Bir gün ayağına bir diken batmış. Bu diken almış, bir kocakarıya götürmüş.*

U.M.-1 Bir varmış, bir yokmuş. Bir karga varmış. Bu karganın ayağına bir gün ayağına bir **diken** batmış. Karga, diken alıp **yaşlı bir teyzeye** götürmüş.

[Açıklama]

Ö.M.-2 *“Nine, demiş şu dikenimi saklar mısın?” Nine almış diken, ocağın üst başına koymuş. Bir gün beklemiş, iki gün beklemiş karga gelmemiş.*

U.M.-2 Karga, yaşlı teyzeye: “Teyze, dikenimi saklar mısın?” diye sormuş. Yaşlı teyze diken alıp ocağın üstüne koymuş. Yaşlı teyze bir gün beklemiş, iki gün beklemiş; karga gelmemiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-3 *Bir akşam, kandilini yakıyormuş, kandilin fitili kaçmış. Diken almış, fitili çıkarayım diye, diken yanıvermiş. Tam o sırada, “fırrt...” demiş, karga da gelmiş*

U.M.-3 Yaşlı teyze bir akşam **kandilini/ yani yağ lambasını** yakmak istemiş. Yaşlı teyze, **kandilin ipini** karganın dikeniyile çıkarmak istemiş fakat diken yanmış. Tam o sırada karga gelmiş.

[Genişletme] [Açıklama] [Sadeleştirme] [Eksiltme]

Ö.M.-4 “*Nine demiş, dikenimi verir misin?*” “*Ah oğlum, kandilin fitilini çıkarıyordum, yanıverdi dikenin.*”

U.M.-4 Karga, yaşlı teyzeye: “teyze, dikenimi geri verir misin?” diye sormuş. Yaşlı teyze de: ‘Ah oğlum, kandilin ipini çıkarıyordum, dikenin yandı.’ diye cevap vermiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-5 *Yoo ... Ben dikenimi isterim.” Oturmuş, pencerenin başına karga saatlerce:*

“Ya diken, ya kandili

Ya diken, ya kandili...” diye bağırmış durmuş.

U.M.-5 Karga: “Yok, ben dikenimi isterim.” diyerek pencerenin başına oturmuş ve saatlerce:

“Ya dikenimi verirsin ya kandili verirsin,

Ya dikenimi verirsin ya kandili verirsin!” diye bağırp durmuş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-6 *Artık kocakarının da canına tak demiş. “Al kandili,” demiş. Karga almış kandili götürmüş.*

U.M.-6 Artık yaşlı teyzenin de **canına tak etmiş (yaşlı teyze, kargaya katlanamayacak duruma gelmiş, ona artık sabredememiş)** ve kargaya: “Al kandili” demiş. Karga kandili almış ve gitmiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.-7 *Oradan başka bir kocakanya gitmiş. “Nine, demiş, şu kandilimi saklar mısın?” “Peki, oğlum.”*

U.M.-7 Karga oradan çıkıp başka bir **yaşlı teyzeye** gitmiş. Bu yaşlı teyzeye de: “Nine şu kandilimi saklar mısın?” diye sormuş. Yaşlı teyze de kargaya: “Peki oğlum.” diye cevap vermiş.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-8 *Nine gece inek sağmaya gidiyormuş. “Şu karganın kandilini alayım da ineği onun ışığında sağayım,” demiş.*

U.M.-8 **Yaşlı teyze** gece inek sağmaya gidiyormuş. “Şu karganın kandilini alayım da ineği kandilin ışığında sağayım.” diye düşünmüş.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-9 *Varmış, ineğin arkasına koymuş kandili, ineği sağmaya başlamış. İnek bir tekme vurmuş, kandili kırmış.*

U.M.-9 Yaşlı teyze ahıra gitmiş, **kandilini/yağ lambasını** ineğin arkasına koymuş. İneği sağmaya başlamış. İnek ayağıyla kandile bir **tekme** vurmuş, kandili kırmış.

[Genişletme]

Ö.M.-10 *Aradan çok geçmemiş, gelmiş karga: “Nine, hani benim kandilim?”*

U.M.-10 Çok vakit geçmemiş, karga geri gelmiş. “Teyze benim kandilim nerede?” diye sormuş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-11 *“Oğlum, inek sağmaya senin kandilini götürmüştüm. Bir tekme vurdu inek, kandil kırıldı.”*

U.M.-11 Yaşlı teyze cevap vermiş: “Oğlum senin kandilini inek sağlamak için ahıra götürmüştüm. İnek kandile bir tekme vurdu, kandil kırıldı.”

[Cümle korunmuştur]

Ö.M.-12 *Karga tutturmuş, “Ben kandilimi isterim...” diye. Nine ne dediyse söz anlatamamış.*

U.M.-12 Karga: “Ben kandilimi isterim.” diye ısrar etmiş. Yaşlı teyze ne dediyse de kargaya **söz anlatamamış** (**yaşlı teyze çok konuşmuş fakat kargaya sözünü dinletememiş**).

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.-13 “*Ya kandili ya ineği Ya kandili, ya ineği. diye bağırması da bağırması.*

U.M.-13 Karga: “Ya kandilimi verirsin ya ineği verirsin! Ya kandilimi verirsin ya da ineği verirsin!” diye **tekrar tekrar** bağırması..

[Sadeleştirme] (Açıklama)

Ö.M.-14. *Ninenin kafası şişmiş, kargadan başka türlü kurtulmanın çaresi olmayınca, vermiş ineği.*

U.M.-14 Yaşlı teyzenin **kafası şişmiş** (**karga çok konuştuğu için yaşlı teyzenin başı ağrımış**), kargadan başka türlü kurtulmanın çaresini bulamayınca ineği vermiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.-15 *Karga ineği götürmüş başka bir kocakarıya:*

“Nine, sakla şu ineğimi. Ben sonra gelir alırım.” demiş.

U.M.-15 Karga ineği başka bir **yaşlı teyze**ye götürmüş. “Teyze şu ineğimi sakla. Ben sonra gelir alırım.” demiş.

[Açıklama]

Ö.M.-16 *O nine de bir gün beklemiş, üç gün beklemiş, karga yok...Oğlunu evlendirecekmış. “Şu karganın ineğini keseyim de misafirleri ağırlayayım,” demiş.*

U.M.-16 O **yaşlı teyze** de kargayı bir gün beklemiş, iki gün beklemiş, karga gelmemiş. Yaşlı teyze oğlunu evlendirecekmış. “Şu karganın ineğini keseyim de misafirlerime **ikram edeyim.**” diye düşünmüş.

[Açıklama]

Ö.M.-17 *Kesmiş ineği, mis gibi yemekler yapmış, misafirlere yedirmiş. İnek yenmiş, bitmiş. Domuz karga da sanki bunu bekliyormuş. “Fırrrt. diye çıkmış gelmiş düğün yerine.*

U.M.-17 Yaşlı teyze ineği kesmiş lezzetli yemekler yapmış, misafirlerine yedirmiş. Yemekler yenmiş, bitmiş. Karga da sanki bu anı bekliyor gibi aniden düğün yerine gelmiş.

[Eksiltme]

Ö.M.-18 “*Nine, demiş, ineğimi almaya geldim.*” “*Aman oğlum, sen gelmeyince, karga ineği ne yapacak dedim. Düğünüm vardı, kestim senin ineğini.*”

U.M.-18 Karga, yaşlı teyze: “Teyze ineğimi almaya geldim.” demiş. Yaşlı teyze de: “Aman oğlum, sen gelmeyince “Bu karga ineği ne yapacak?” diye düşündüm. **Oğlumun düğünü** vardı, senin ineğini kestik, **misafirlerle birlikte** yedik.” demiş.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-19 “*Yo... Ben ineğimi isterim,*” diye tutturmuş karga. Kocakarı aldırış etmemiş, ama karga da tünemiş pencerenin kenarına: “*Ya ineği, ya gelini. Ya ineği, ya gelini...*” diye bağırması da bağırması, durup dinlenmeden, saatlerce.

U.M.-19 Karga: “Hayır, ben ineğimi isterim.” diye **ısrar etmiş**. Yaşlı teyze çok **önemsememiş** fakat karga pencerenin kenarına geçmiş: “Ya ineğimi verirsin ya gelini verirsin! Ya ineğimi verirsin ya gelini verirsin!” diye durup dinlenmeden saatlerce bağırması.

[Açıklama] [Sadeleştirme]

Ö.M.-20 *Kocakarı da, düğün halkı da bıkip usanmışlar. Vermişler gelini, kurtulmuşlar.*

U.M.-20 **Yaşlı teyze** de düğüne gelen misafirler de kargadan **bıkip usanmışlar** (**karga isteğini çok fazla tekrarladığı için sıkılmışlar, onu artık dinlemek istememişler**). Gelini kargaya vermişler. Kargadan kurtulmuşlar.

[Açıklama] [Genişletme]

Ö.M.-21 *Gelini almış karga, gidiyormuş. Dağda bir çobana rast gelmiş. Kaval çalıyormuş çoban.*

U.M.-21 Karga gelini almış gidiyormuş. Dağda **kaval/ bir çeşit flüt** çalan bir **çobanla karşılaşmış**.

[Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.-22 *Karga demiş ki: “Çoban kardeş. O düdüğü bana ver de bu gelini sana vereyim.” Bakmış çoban, telli pullu bir gelin. Almış gelini, düdüğü vermiş kargaya.*

U.M.-22 Karga: “Çoban kardeş, o flütü bana ver, ben de sana bu gelini vereyim.” demiş. Çoban bakmış, **telli pullu** bir gelin. Gelini almış flütü kargaya vermiş.

[Cümle korunmuştur]

Ö.M.-23 *Karga almış düdüğü, başlamış öttürmeye... Bir öttürür, bir türküsünü söylermiş:*

U.M.-23 Karga kavalı almış, **çalmaya** başlamış. bir çalıp bir türküsünü söylemiş:

[Açıklama]

Ö.M.-24

Dikeni verdim, kandili aldım.

Kandili verdim, ineği aldım.

İneği verdim, gelini aldım.

Gelini verdim, düdüğü aldım. Düttürü, düttürü, düttürü, düttürü..."

U.M.-24

“Dikenimi verdim, kandili aldım.

Kandilimi verdim, ineği aldım.

İneğimi verdim, gelini aldım.

Gelinimi verdim, kavalı aldım. Düttürü, düttürü, düttürü, düttürü..."

[Cümle korunmuştur]

Şekil 44. *Ayağına Diken Batan Karga*

Şekil 45. Dikenini Nineye Veren Karga

Tablo 8. Ayağına Diken Batan Karga Masalı Sözlükçe

SÖZLÜKÇE
Diken: Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri.
Canına tak etmek: Dayanamaz duruma gelmek, sabrı kalmamak.
Çoban: Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse.
Kafası şişmek: Zihni yorulmak, gürültü veya gevezelik sonucu rahatsız olmak.
Kandil: İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı; yağ kandili
Kaval: Genellikle kamıştan yapılan, daha çok çobanların çaldığı, yumuşak sesli, üflemeli bir çalgı.
Söz anlatamamak: Laf dinletmemek.
Tekme: Ayakla vuruş; tepik, tepme.
Telli pullu: Zevksiz bir biçimde süslenmiş (şey veya kimse)

Not. Türk Dil Kurumu (TDK). <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.

4.6.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri

“Ayağına Diken Batan Karga” masalında metin değiştirim için kullanılan teknikler ve tekniklerin uygulandığı ilgili masal bölümleri şu şekildedir:

Genişletme:

Kandil/ yağ lambası

Canına tak etmiş (Yaşlı teyze, kargaya katlanamayacak duruma gelmiş, ona artık sabredememiş).

Söz anlatamamış (Yaşlı teyze çok konuşmuş fakat kargaya sözünü dinletememiş).

Kafası şişmiş (Karga çok konuştuğu için yaşlı teyzenin başı ağrımış).

Bıkıp usanmışlar (karga isteğini çok fazla tekrarladığı için sıkılmışlar, onu artık dinlemek istememişler).

Kaval/ bir çeşit flüt

Açıklama:

Kocakarı, nine: yaşlı bir teyze

Fitil: kandilin ipi

Bağırması da bağırması: tekrar tekrar bağırması

Aldırış etmemiş: önemsememiş

Tutturmuş: ısrar etmiş

Öttürmek: çalmak

Rast gelmiş: karşılaşmış

Eksiltme:

Yansıma sesler çıkarıldı. (fırrrt!)

Hakaret amaçlı kullanılan kelime çıkarıldı. (domuz karga)

Anlamı zorlaştıran kelime çıkarıldı. (ocağın üst başı)

Sadeleştirme:

Tüm metindeki cümle, kelime ve dilbilgisi yapıları hedef dil düzeyine göre daha anlaşılır hale getirildi.

Kolaylaştırma:

Diken, kandil, tekme, çoban, telli pullu, canına tak etmek, söz anlatamamak, kafası şişmek, bıkip usanmak gibi, çıkarıldığında metnin anlamını bozabilecek fakat düzey üstü olan kelimeler uyarlanmış metnin sonunda sözlükçe bölümünde açıklandı. Metin içinde “anlamı bilinen sözcükler üzerinden bilinmeyen tahmin edilebilmesi” için mecaz anlamlı söz öbekleri, açıklayıcı ifadelerle birlikte verildi.

4.6.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri

Metin değiştirim sonrasında ortaya çıkan hedef metin, aşağıda belirlenen B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının gelişimine katkı sunacaktır. Bu doğrultuda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkilendirilen masal bölümleri şu şekildedir:

B1.1- Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.

U.M.-3 Yaşlı teyze bir akşam kandilini yakamamış, kandilin ipini karganın dikeniyile çıkarmak istemiş. Tam o sırada karga gelmiş.

U.M.-11 Yaşlı Teyze cevap vermiş: “Oğlum senin kandilini inek sağmak için götürmüştüm. İnek kandile bir tekme vurdu, kandil kırıldı.

B1.2- Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.

U.M.-12 Karga ısrar etmiş. “Ben kandilimi isterim...” Yaşlı teyze ne dediyse de söz anlatamamış.

B1.4- Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

U.M.-6 Artık yaşlı teyzenin de canına tak etmiş ve “Al kandili” demiş. Karga kandili almış, götürmüş.

B1.22- Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.

U.M.-5 Karga: “Yok, ben dikenimi isterim.” diyerek pencerenin başına oturmuş saatlerce:

“Ya dikenini verirsin ya kandili verirsin.

Ya dikenini verirsin ya kandili verirsin.” diye bağırıp durmuş.

B1. 42.- Metinde geçen farklı kültürlere ilişkin bilgileri belirler.

U.M.-16 O yaşlı teyze de bir gün beklemiş, iki gün beklemiş, karga yok... Nine oğlunu evlendirecekmiş. “Şu karganın ineğini keseyim de misafirlerime ikram edeyim.” diye düşünmüş.

4.6.3. Etkinlik Tasarıları

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

Şekil 46. Cevaplayalım

-Karga yaşlı teyzeye verdiği dikenini nereden bulmuş?

-Karga ineğini alamayınca ne yapmış?

-Karga gelini ne için çobana vermiş?

Devam Ettirelim:

Aşağıdaki bağlantı yoluyla Storyboard that uygulamasında yer alan ‘Ayağına Diken Batan Karga’ adlı çalışmayı metinden hareketle tamamlayınız. Tamamladıktan sonra sınıfta anlatınız.

<https://www.storyboardthat.com/my-account2>

Şekil 47. Storyboardthat Etkinlik Görseli

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 35. Metinlerde olay ve bilgileri zamansal ve/veya mantıksal olarak sıralar.

B1 okuma becerisi 11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.

B1 konuşma becerisi 9. Görsellerle oluşturulmuş basit bir öyküleyici metni anlatır.” (YDTÖP, 2019)

“Metinden hareketle tamamlama ve anlatma” etkinliği.

Aşağıdaki cümleleri dinlediğiniz metinden hareketle doğru (D) yanlış için (Y) işaretleyiniz.

Şekil 48. İşaretleyelim

	Doğru	Yanlış
Karga dikenini yaşlı teyzeden almış.		
Karga ineği nineye hediye etmiş.		
Karga dikenini alamayınca kandili istemiş.		
Yaşlı teyze, ineğe karşılık olarak gelini kargaya vermiş.		

Hedef kazanımlar:

“B1 Dinleme becerisi 42: Dinledikleri/izledikleri ilgili çıkarımlarda bulunur.

B1 Dinleme becerisi 59: Dinleme amacını belirler.

B1 Dinleme becerisi 60: Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.” (YDTÖP, 2019)

Doğru-yanlış etkinliği.

Aşağıdaki görselleri inceleyelim. Neler olmuş? Yazalım, sıralayalım.

Şekil 49. Yazalım, Sıralayalım

1:	2:	3:
4:	5:	6:

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 20. Görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletileri belirler.

B1 konuşma becerisi 10. Bir olayı/ durumu/ işi oluş sırası ve mantık akışına göre anlatır.

B1 konuşma becerisi 11. Görsel öğelerle verilen bilgileri anlatır.

B1 yazma becerisi 17. Görsellerle oluşturulmuş öyküleyici bir metni kendi cümleleriyle yazar.

B1 yazma becerisi 21. Bir olay veya durumu anlatan görselleri betimler” (YDTÖP, 2019)

“Görsellerle oluşturulmuş metni tamamlama” etkinliği.

4.7. Koca Nine ile Tilki Masalı

“Yaşlı Kadın ile Tilki Masalı”

Ö.M.-1 *Bir varmış, bir yokmuş. Bir koca nine varmış. Bu ninenin bir tek ineği varmış. Bu inekten sağdığı sütü satar, geçinirmiş nine.*

U.M.-1 Bir varmış, bir yokmuş. Yaşlı bir kadın varmış. Bu kadının sadece bir ineği varmış. Bu inekten sağdığı sütü satıp **geçimini sağlarmış.**

[Açıklama]

Ö.M.-2 *Bir gün koca nine sütünü sağmış, külekle avlunun ortasına koymuş, işine gitmiş. Az sonra döndüğünde bakmış ki süt yok, külek boşalmış.*

U.M.-2 Yaşlı kadın, bir gün sütünü sağmış, **külekle/ tahta bir kovayla avlunun** ortasına koymuş ve **diğer işlerini halletmeye** gitmiş. Az sonra geri dönmüş, bakmış ki süt yok. Tahta kova boşmuş.

[Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.-3 *Bir böyle, beş böyle, bunun sebebini bir türlü anlayamamış. Bir sabah sütü sağdıktan sonra küleği gene avlunun ortasında bırakıp bir köşeye gizlenmiş, beklemeye başlamış.*

U.M.-3 Birkaç defa böyle olmuş. Yaşlı kadın, bu durumun sebebini bir türlü anlayamamış. Bir sabah inekten sütü sağdıktan sonra tahta kovayı **avlunun** ortasında bırakıp bir köşeye gizlenmiş. Beklemeye başlamış.

[Cümle korunmuştur]

Ö.M.-4 *Bakmış ki bir tilki külekle yanaştı, sütü içiyor. Hemen satır kapmış nine, tilkinin kuyruğuna indirmiş, koparmış tilkinin kuyruğuna.*

U.M.-4 Yaşlı kadın, bir tilkinin kovaya yaklaşıp sütü içmeye başladığını görmüş. Yaşlı kadın, hemen eline **ağır bir bıçak olan/ satırı** almış, tilkinin kuyruğuna **doğru** **uzanmış** ve tilkinin **kuyruğunu kesmiş.**

[Genişletme] [Açıklama]

Ö.M.-5 *Tilki, Koca Nine'ye yalvarmış: “Nine, kuyruğumu veeer.” Nine de: “Yooook, vermem. Kâfir, sen benim sütlerimi nasıl içersin?” demiş. Tilki gene: “Nine,*

nine kuyruğumu ver,” diye yalvarınca, nine: “Git sütümü getir, sana kuyruğunu vereyim,” demiş.

U.M.-5 Tilki yaşlı kadına **yalvarmış**: “yaşlı teyze lütfen kuyruğumu geri ver!” yaşlı kadın da tilkiye: “Yok, vermem. Sen benim sütlerimi nasıl içersin? diye cevap vermiş. Tilki yaşlı kadına tekrar: “Teyze, teyze kuyruğumu geri ver!” diye **yalvarmış**. Yaşlı kadın da tilkiye: “Git sütümü getir, sana kuyruğunu geri vereyim.” demiş.

[Sadeleştirme]

Ö.M.-6. Tilki koyuna gitmiş: “Koyun kardeş, bana süt ver. Nineye vereyim, kuyruğumu alayım,” diye yalvarmış. Koyun da demiş ki: “Sen git bana ot getir, ben de sana süt vereyim.”

U.M.-6 Tilki koyuna gitmiş. “Koyun kardeş, bana süt ver. Ben de sütü yaşlı teyzeye vereyim, kuyruğumu geri alayım.” diye yalvarmış. Koyun, tilkiye: “Sen git bana ot getir. Ben de sana süt vereyim.” diye cevap vermiş.

[Cümle korunmuştur]

Ö.M.-7 Tilki çayıra gitmiş: “Çayır, çayır, bana ot ver. Koyuna vereyim, koyun bana süt versin. Nineye vereyim, nine bana kuyruğumu ver sin.” Çayır demiş ki: “Git bana kızları al getir, üstümde oynasınlar. Ben de sana ot vereyim.”

U.M.-7 Tilki **çayıra/ otların bol olduğu yere** gitmiş ve: “Çayır, çayır! Bana ot ver. Ben de otları koyuna vereyim. Koyun da bana süt versin. Sütü nineye vereyim. Yaşlı teyze de bana kuyruğumu geri versin.” Demiş. Çayır, tilkiye: “Git, bana kızları al getir. Üzerimde **oynasınlar, dans etsinler**. Ben de sana ot vereyim.” diye cevap vermiş.

[Genişletme] [Sadeleştirme]

Ö.M.-8 Tilki kızlara gitmiş: “Kızlar, kızlar. Gelin çayırdan oynayın, çayır bana ot versin. Otu koyuna vereyim, koyun bana süt versin. Sütü nineye vereyim, nine bana kuyruğumu versin.”

U.M.-8 Tilki kızlara gitmiş ve: “Kızlar, kızlar! Gelin, **çayırdan oynayın/ dans edin**. Çayır da bana ot versin. Ben otu koyuna vereyim. Koyun da bana süt versin. Ben sütü yaşlı kadına vereyim. Yaşlı teyze de bana kuyruğumu geri versin.” diye söylemiş.

[Genişletme]

Ö.M.-9 Kızlar demiş ki: “Git bize inci getir, oynayalım.” Tilki kuyumcuya gitmiş: “Kuyumcu kardeş, kuyumcu kardeş. Bana inci ver, kızlara vereyim. Kızlar çayırda oynasınlar, çayır bana ot versin. Otu koyuna vereyim, koyun bana süt versin. Sütü nineye vereyim, nine bana kuyruğumu versin.”

U.M.-9 Kızlar tilkiye: “Git, bize **inci/ değerli taş** getir. Biz de çayırda **oynayalım/ dans edelim.**” diye cevap vermişler. Tilki **kuyumcuya/ değerli taşlar satılan** dükkâna gitmiş. Tilki kuyumcuya: “Kuyumcu kardeş, kuyumcu kardeş! Bana inci, değerli taş ver. Ben de inciye kızlara vereyim. Kızlar çayırda oynasınlar, dans etsinler. Çayır da bana ot versin. Ben de bu otları koyuna vereyim. Koyun bana süt versin. Ben de sütü yaşlı teyzeye vereyim. Nine de kuyruğumu bana geri versin.” diye söylemiş.

[Genişletme]

Ö.M.-10 Kuyumcu demiş ki: “Git bana yumurta getir, sana inci vereyim.” Tilki tavuklara gitmiş: “Pullu pullu tavuklar. Bana yumurta verin, kuyumcuya vereyim. Kuyumcu bana inci versin, kızlara vereyim. Kızlar çayırda oynasın, çayır bana ot versin. Koyuna vereyim, koyun bana süt versin. Nineye vereyim, nine bana kuyruğumu versin.”

U.M.-10 Kuyumcu, tilkiye: “Git, bana yumurta getir. Ben de sana inci vereyim.” diye cevap vermiş. Tilki tavuklara gitmiş: “**Pullu pullu** tavuklar! Lütfen bana yumurta verin. Ben de yumurtayı kuyumcuya vereyim. Kuyumcu bana inci versin. Ben de inciye kızlara vereyim. Kızlar çayırda oynasın, dans etsin. Çayır da bana ot versin. Ben otları koyuna vereyim. Koyun da bana süt versin. Ben sütü nineye vereyim. Yaşlı teyze de bana kuyruğumu geri versin.” diye söylemiş.

[Cümle korunmuştur]

Ö.M.-11 Tavuklar demişler ki: “Git bize mısır getir, sana yumurta verelim.” Tilki gitmiş mısır tarlasına: “Tarla, tarla. Bana mısır ver, tavuklara vereyim. Tavuklar bana yumurta versin, kuyumcuya vereyim. Kuyumcu bana inci versin, kızlara vereyim. Kızlar çayırda oynasın. Çayır bana ot versin, koyun na vereyim. Koyun bana süt versin, nineye vereyim, nine bana kuyruğumu versin.”

U.M.-11 Tavuklar tilkiye şöyle cevap vermişler: “Git, bize mısır getir. Biz de sana yumurta verelim.” Tilki tarlaya gitmiş ve: “Tarla, tarla! Bana mısır ver. Ben de mısırı tavuklara vereyim. Tavuklar bana yumurta versin. Ben de yumurtayı kuyumcuya vereyim. Kuyumcu bana inci versin. Ben de inciye kızlara vereyim. Kızlar çayırda

oynasınlar. Çayır da bana ot versin. Ben otları koyuna vereyim. Koyun da bana süt versin. Ben sütü yaşlı teyzeye vereyim. Nine de bana kuyruğumu geri versin.” demiş.

[Cümle korunmuştur]

Ö.M.-12 Tarla demiş ki: “Git bana su getir, sana mısır vereyim.” Tilki gitmiş dereye:

“Dere, dere. Bana su ver, tarlaya vereyim. Tarla bana mısır versin, tavuklara vereyim. Tavuklar bana yumurta versin, kuyumcuya vereyim. Kuyumcu inci versin, kızlara vereyim. Kızlar çayırda oynasın. Çayır ot versin, koyuna vereyim. Koyun bana süt versin, nineye vereyim. Nineden kuyruğumu alayım.”

U.M.-12 Tarla tilkiye şöyle cevap vermiş: “Git bana su getir. Ben de sana mısır vereyim. Tilki **dereye** gitmiş ve: “dere, dere! Lütfen bana su ver. Ben de suyu tarlaya vereyim. Tarla bana mısır versin. Ben de mısırı tavuklara vereyim. Tavuklar bana yumurta versin. Ben de yumurtayı kuyumcuya vereyim. Kuyumcu bana inci versin. Ben de inciye kızlara vereyim. Kızlar çayırda oynasın, dans etsin. Çayır da bana ot versin. Ben otları koyuna vereyim. Koyun da bana süt versin. Ben sütü yaşlı teyzeye vereyim. Yaşlı teyzeden de kuyruğumu geri alayım.” demiş.

[Cümle korunmuştur]

Ö.M.-13 Tilki dereden suyu almış, tarlaya vermiş. Tarladan mısırı almış, tavuklara vermiş. Tavuklardan yumurta almış, kuyumcuya vermiş. Kuyumcudan inci almış, kızlara vermiş. Kızlar çayırda oynamışlar. Çayırdan otu almış, koyuna vermiş. Koyundan sütü almış, nineye vermiş. Nineden kuyruğunu almış, çıkmış, gitmiş.

U.M.-13 Tilki dereden suyu almış. Suyu tarlaya vermiş. Tarladan mısırı almış. Mısırı tavuklara vermiş. Tavuklardan da yumurta almış. Yumurtayı kuyumcuya vermiş. Kuyumcudan inci almış, kızlara vermiş. Kızlar çayırda oynamışlar, dans etmişler. Çayırdan da otu almış, koyuna vermiş. Tilki koyundan sütü almış. Sütü de yaşlı teyzeye vermiş. Yaşlı kadından kuyruğunu geri almış ve çıkıp gitmiş.

[Cümle korunmuştur]

Şekil 50. K lekten Süt İçen Tilki

Şekil 51. Dereden Su Alan Tilki

Şekil 52. Tilkinin Kuyruğunu Kesen Nine

Şekil 53. Ot İstemek İçin Çayıra Giden Tilki

Tablo 9. *Koca Nine ile Tilki Masalı Sözlükçe*

SÖZLÜKÇE
Avlu: Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan; hayat.
Çayır: Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer.
Dere: Çaydan küçük, yazın kuruyan veya suyu azalan küçük akarsu.
İnci: İstiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi.
Kuyumcu: Değerli metal ve taşlardan bilezik, küpe vb. süs eşyası yapan veya satan kimse; mücevherci, cevahirici.
Külek: Bal, yağ, yoğurt vb. şeyler koymaya yarar tahta kova.
Ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.
Pul: Balıkların, sürüngenlerin ve bazı kuşlarla memelilerin vücudunu kaplayan boynuzsu, sert levhacık. (pullu: sıfat)
Satır: Et kesmeye, kemik kırmaya yarayan ağır ve enli bir bıçak türü.
Yalvarmak: Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

Not. Türk Dil Kurumu (TDK). <https://sozluk.gov.tr> adresinden alınmıştır.

4.7.1. Metinde Uygulanan Uyarlama Teknikleri

“Koca Nine ile Tilki” masalında metin değiştirim için kullanılan teknikler ve tekniklerin uygulandığı ilgili masal bölümleri şu şekildedir:

Genişletme:

Külek/ tahta bir kova

Ağır bir bıçak olan/ satır

Çayır/otların bol olduğu yer

Oynamak/ dans etmek

İnci/ değerli taş

Kuyumcu/ değerli taşlar satan kişi, satılan dükkân

Açıklama:

Geçinmek: geçimini sağlamak

İşine gitmiş: diğer işlerini halletmeye gitmiş

Kuyruğunu koparmış: kuyruğunu kesmiş

Eksiltme:

Hakaret amaçlı kullanılan kelime çıkarıldı. (kafir)

Sadeleştirme:

Tüm metindeki cümle, kelime ve dilbilgisi yapıları hedef dil düzeyine göre daha anlaşılır hale getirildi.

Kolaylaştırma:

Külek, avlu, ot, satır, yalvarmak, çayır, inci, pul, dere gibi, çıkarıldığında metnin anlamını bozabilecek fakat düzey üstü olan kelimeler uyarlanmış metnin sonunda sözlükçe bölümünde açıklandı. Metin içinde “anlamı bilinen sözcükler üzerinden bilinmeyen tahmin edilebilmesi” için mecaz anlamlı söz öbekleri, açıklayıcı ifadelerle birlikte verildi.

4.7.2. Uyarlanmış Metindeki Kazanım Tespitleri

Metin değiştirim sonrasında ortaya çıkan hedef metin, aşağıda belirlenen B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının gelişimine katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkilendirilen masal bölümleri şu şekildedir:

B1.1- Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır:

Süt sağmak

Geçimini sağlamak

Avlunun ortası

Sütü küleğe koymak

B1. 2- Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır:

U.M.-2 Yaşlı kadın bir gün sütünü sağmış, külekle yani tahta bir kovayla avlunun ortasına koymuş ve diğer işlerini gitmiş. Az sonra geri dönmüş, bakmış ki süt yok. Tahta kova boşmuş.

U.M.-4 Yaşlı kadın, bir tilkinin kovaya yaklaşp sütü içmeye başladığını görmüş. Yaşlı Kadın hemen eline ağır bir bıçak olan satırı almış, tilkinin kuyruğuna doğru uzanmış ve tilkinin kuyruğun kesmiş.

U.M.-5 Tilki yaşlı kadına yalvarmış: “Yaşlı teyze lütfen kuyruğumu geri ver!” yaşlı kadın da tilkiye: “Yok, vermem. Sen benim sütlerimi nasıl içersin? diye cevap vermiş. Tilki yaşlı kadına tekrar: “teyze , teyze kuyruğumu geri ver!” diye yalvarmış. Yaşlı kadın da tilkiye: “Git sütümü getir, sana kuyruğunu geri vereyim.” demiş.

U.M.-7 Tilki çayıra, otların bol olduğu yere gitmiş ve: “Çayır, çayır! Bana ot ver. Ben de otları koyuna vereyim. Koyun da bana süt versin. Sütü yaşlı teyzeye vereyim. Yaşlı teyze de bana kuyruğumu geri versin.” Demiş. Çayır, tilkiye: “Git, bana kızları al getir. Üzerimde oynasınlar, dans etsinler. Ben de sana ot vereyim.” diye cevap vermiş.

B1. 56- Metindeki şart bildiren ifadeleri ayırt eder:

Yaşlı kadın tilkiye: “Git sütümü getir, sana kuyruğunu geri vereyim.” demiş.

Koyun, tilkiye: “Sen git bana ot getir. Ben de sana süt vereyim.” diye cevap vermiş.

Çayır, tilkiye: “Git, bana kızları al getir. Üzerimde oynasınlar, dans etsinler. Ben de sana ot vereyim.” diye cevap vermiş.

Kızlar tilkiye: “Git, bize inci, değerli taş getir. Biz de çayırda oynayalım, dans edelim.” diye cevap vermişler.

Kuyumcu, tilkiye: “Git, bana yumurta getir. Ben de sana inci vereyim.” diye cevap vermiş.

Tavuklar tilkiye şöyle cevap vermişler: “Git, bize mısır getir. Biz de sana yumurta verelim.”

4.7.3. Etkinlik Tasarıları

Şekil 54. Cevaplayalım

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.
1. Yaşlı kadın niçin tilkinin kuyruğunu kesti?
2. Yaşlı kadın tilkiden ne istedi?
3. Tilki kuyruğunu geri almak için neler yaptı?
4. Tilki inciye nereden aldı?
5. Tilki tavuklara ne verdi?

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

B1 okuma becerisi 53. Sebep-sonuç/amaç-sonuç ilişkilerini belirler.

B1 konuşma becerisi 21. Sebep-sonuç amaç-sonuç cümleleri kurar.” (YDTÖP, 2019)

Soru-cevap etkinliği.

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 20. Görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletileri belirler.

B1 konuşma becerisi 10. Bir olayı/ durumu/ işi oluş sırası ve mantık akışına göre anlatır.

B1 konuşma becerisi 11. Görsel öğelerle verilen bilgileri anlatır.

B1 yazma becerisi 17. Görsellerle oluşturulmuş öyküleyici bir metni kendi cümleleriyle yazar.

B1 yazma becerisi 21. Bir olay veya durumu anlatan görselleri betimler.”
(YDTÖP, 2019)

“Görsellerle oluşturulmuş metni tamamlama” etkinliği.

Aşağıdaki cümleleri dinlediğiniz metinden hareketle doğru için (D) yanlış için (Y) işaretleyiniz.

Şekil 56. İşaretleyelim Etkinliği

	Doğru	Yanlış
Yaşlı kadın tilkiyi sevmediği için kuyruğunu kesmiş.		
Tilki kuyruğunu geri almak için koyundan süt istemişler.		
Koyun tilkiden bir sepet elma istemişler.		
Kızlar çayırda oynamak, dans etmek için inci istemişler.		
Yaşlı kadın sütü alınca tilkiye kuyruğunu geri vermiş.		

Hedef kazanımlar:

“B1 Dinleme becerisi 42: Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili çıkarımlarda bulunur.

B1 Dinleme becerisi 59: Dinleme amacını belirler.

B1 Dinleme becerisi 60: Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.” (YDTÖP, 2019)

Aşağıdaki cümleleri şart kipi (-irse -ırsa) ile tekrar yazalım.

Şekil 57. Yeniden Yazalım Etkinliği

Yaşlı kadın, tilkiye: “Git sütümü getir, sana kuyruğunu geri vereyim.” demiş.

Yaşlı Kadın, tilkiye: “Bana süt getirirsen** sana kuyruğunu geri veririm.” demiş.**

Koyun, tilkiye: “Sen git bana ot getir. Ben de sana süt vereyim.” diye cevap vermiş.

Çayır, tilkiye: “Git, bana kızları al getir. Üzerimde oynasınlar, dans etsinler. Ben de sana ot vereyim.” Diye cevap vermiş.

Kızlar tilkiye: “Git, bize inci, değerli taş getir. Biz de çayırda oynayalım, dans edelim.” diye cevap vermişler.

Kuyumcu, tilkiye: “Git, bana yumurta getir. Ben de sana inci vereyim.” diye cevap vermiş.

Tavuklar tilkiye şöyle cevap vermişler: “Git, bize mısır getir. Biz de sana yumurta verelim.”

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 56- Metindeki şart bildiren ifadeleri ayırt eder.

B1 okuma becerisi 60- Türkçenin yapısal özelliklerinin anlamaya etkisini belirler.

B1 yazma becerisi 2-Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/kalıp ifadeleri kullanır.

B1 yazma becerisi 45-Aynı kavram alanına giren kelimeleri kullanarak metinler yazar.

B1 yazma becerisi 47- Belli cümle kalıpları veya ifadeleri farklı şekillerde yeniden yazar.

B1 yazma becerisi 65- Yazma amacını belirler.’’ (YDTÖP, 2019)

Yazalım, Konuşalım:

Aşağıdaki bağlantı adresiyle prezi uygulamasını açınız. Uygulamadaki ‘Yaşlı Kadın ile Tilki’’ adlı çalışmada masal karakterlerinin özelliklerini yazarak sınıfta anlatınız.

<https://prezi.com/i/view/jhNVi12RXl0sR8WHaKFY/>

Şekil 58. Prezi Etkinlik Görseli

Hedef kazanımlar:

“B1 okuma becerisi 41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

B1 okuma becerisi 11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.

B1 yazma becerisi 2-Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/kalıp ifadeleri kullanır.

B1 yazma becerisi 45-Aynı kavram alanına giren kelimeleri kullanarak metinler yazar.

B1 yazma becerisi 65- Yazma amacını belirler.

B1 konuşma becerisi 11. Görsel öğelerle verilen bilgileri anlatır.

B1 konuşma becerisi 33. Etkileşime dayalı etkinlik veya oyunlara, ilgili söz varlığını kullanarak katılır.’’ (YDTÖP, 2019)

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı çeşitli faktörlerin etkisiyle genişlemekte, dil öğrenme ve öğretme faaliyetlerini de arttırmaktadır. Öğretim faaliyetlerinin artmasıyla birlikte program, kaynak kitap ve öğretim materyalleri geliştirme gibi konular gündeme gelmektedir. Belli ilkeler ve amaçlar doğrultusunda öğretim programları, ders kitapları ve yardımcı materyaller gibi dil öğretiminde kullanılacak öğretim araçları hazırlanmaktadır.

Dil öğretiminde kullanılacak kaynakların ve materyallerin dört temel dil becerisi olarak adlandırılan; okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin tamamının da edinimini ve gelişimini destekleyici nitelikte olması gerekmektedir. Uyarlanmış metinler için oluşturulan etkinlikler de bu doğrultuda hazırlanmıştır. Nitekim YDTÖP’de dinleme/izleme, sözlü etkileşim ve üretim, okuma ve yazma becerileri için dil seviyelerine göre sınıflandırılmış kazanımların ayrı listeler halinde verildiği görülse de temel dil becerilerinin “birbirini destekleyecek biçimde, sarmal bir yapıda” kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır (YDTÖP, 2019).

Dil öğretiminde kullanılan materyallerden biri de metinlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan metinler, dil öğretim amacıyla hazırlanabilen kurgu metinler olabildiği gibi kültürel öğelerin barındığı özgün metinler de olabilmektedir. Güneş (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan metinlerin, “edebi metinler, üretilmiş metinler, özgün ve özel metinler” olarak üç başlıkta sıralandığını belirtmektedir. Dil öğretim amacıyla metin seçiminde ya da metin oluşturma da dil düzeyinin kazanımlarına ve dil yapılarına uygunluk, metin içerisinde kültürel öğeleri

barındırma gibi hususlara dikkat edilmektedir. Alpar (2013), yabancı dil öğretiminde kültürel kavramları anlama düzeyine ulaşılabildiğinde farklı kültürlerin ve bu kültürlerin insanların dünya görüşlerinin, tepkilerinin ve hareketlerinin kolaylıkla fark edilebilir ve anlaşılabilir olacağını söylemektedir. Toplumların ortak ürünleri olan kültürün yansıması mahiyetinde olan sözlü ve yazılı edebi ürünler dil öğretimi için zengin kaynaklar olabilmektedir.

Masallar, sözlü kültürün içindeki en zengin anlatı türlerinden biridir. Masalların; iyi ve kötü, güzel ve çirkin, güçlü ve zayıf gibi zıtlıklar üzerine kurgulanması; bu zıtlıkların birçoğunda da iyi, ahlaklı ve dürüst, adil olanın galip gelmesi kültürü oluşturan toplumun benimsediği değerleri de göstermektedir. Masallarda mekân, zaman ve şahıslar gerçeküstü olabildiği gibi, toplumda var olan, öne çıkan karakterlerden ve mekanlardan da oluşabilmektedir. Nitekim yöresel özellikleriyle kendine has masalların var olduğu bilinmektedir (Günay, 1975, Seyidoğlu, 1985, Sakaoğlu, 1999, Önal, 2011).

Masallar dolaylı olarak nasihatler verir, bu nasihatler hemen hemen her yaş düzeyine hitap edebilmektedir. Masadaki mesaj verme özelliğini, eğitsel işlev güdülerek dil öğretiminde de kullanmak mümkündür. Masalın içinde dilin zengin kelime hazinesi, söz grupları, mecaz ifadeler ve dil yapıları vardır. Bu zenginliği dil öğretiminin hedeflerine göre düzenleyerek kullanmak, dil düzeyine uygun ve donanımlı bir öğretim aracı haline getirmektedir.

Masal gibi anonim edebi metinler, dil öğretim amacı güdülerek oluşturulmadığı için bütün dil düzeyleri için her zaman özgün halleriyle kullanmak mümkün olmamaktadır. Bu sebepten metin uyarlama ile dil düzeyine uygun hedef metin haline getirilmeleri gerekmektedir.

Alanyazın incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan metin uyarlama çalışmalarının son dönemde ivme kazandığı görülmektedir. Metin uyarlama çalışmalarının en fazla A1-A2 düzeyi için yapıldığı ve çoğunlukla öykü/ hikâye türünde metin uyarlama yapıldığı görülmektedir. Bazı uyarlama çalışmaları temel, orta ve ileri düzey için yapılırken bazı çalışmalarda aynı metnin birden fazla seviye için uyarlandığı görülmektedir Kutlu (2015), Mazlum (2014), Yayan (2019), H. Gürler (2017), M. Kaya (2018), N. Kaya (2019), S. Gürler (2017), Yaşar (2019), Aytan vd.(2018), Aktan (2019), Özdin (2020), Eroğlu (2015), İpek (2018), Demirel (2018), Özmen (2019), Ghaffarı (2020).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi amacıyla yapılan uyarlama çalışmalarının bazılarında özgün ve uyarlanmış metin birlikte verilmiş, bazılarında ise sadece uyarlanmış metin verilmiştir. Çoğu çalışmada kullanılan uyarlama teknikleri ve değişim yapılan söz ve sözcük gruplarına dikkat çekilmezken sayılı çalışmada etkinlik ve sözlük ve görsel kullanılmıştır. Bazı uyarlama çalışmalarında ön test ve son test grupları, öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurma gibi ölçütler de kullanılmıştır.

Anonim eser olarak uyarlanan metin çalışmasının oldukça az olduğu görülmekle birlikte, YTÖ’ de masal kullanımı ve metin uyarlama bağlamında yapılan Eroğlu (2015), Kaya (2016,) Polat (2023), Özdin (2020), Bayraktar Özen, (2022)Özcan ve Batur (2021) Kaplan ve Doğru (2022) Vardar (2023) çalışmalarının; metin uyarlama, masalların dil öğretiminde kültür aktarımı işleviyle kullanılabilirliği, Türk masallarının Türkçe öğretimindeki yeri gibi temel başlıklarda yapıldığı görülmektedir. Kaya (2016) çalışmasında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde söz varlığı ve kültürel öğelerin aktarımı bakımından masal metinlerinden yararlanılması gerektiğini ifade etmiştir.

Kaya (2016), özgün metinleri kültürel öğeler açısından inceleyip ileri düzeyde özgün metin haliyle kullanılabilir olduğunu vurgularken bu çalışmada Türkçeyi, söz varlığı ve kültürel unsurlar bakımından yansıttığı düşünülen masal metinlerinin B1 dil düzeyinde kullanılabilirliği için metin uyarlama yapılmış ve web araçlarından da faydalanılarak etkinlikler tasarlanmıştır. Buna ilaveten dil becerisi kazanımları ve metin arasındaki ilişki de açıklanmıştır. Çalışma tüm bu özellikleriyle daha önce yapılan uyarlama çalışmalarından özgün yan olarak ayrılmaktadır.

Bu çalışmada, masal metinleri sadeleştirilirken düzeye uygun fakat özgün metnin anlamını bozmayacak şekilde uyarlama yapılmasına özen gösterilmiştir. Nitekim Eroğlu da çalışmasında (2015), dil öğrenenler için yapılan sadeleştirme işlemlerinde metnin özgünlüğünü bozacak durumlardan kaçınılması gerektiğine, mecaz- gerçek anlam, soyut-somut ilişkisi gibi hususlarda da değiştirim esnasında dikkatli bir şekilde kurgulama yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Metin uyarlama sonrası oluşan hedef metinlerin toplamda 11 farklı B1 düzeyi okuma becerisi kazanımıyla örtüştüğü görülmüştür. Bu kazanımlardan en çok ulaşılan; *toplumsal yaşam yerlerinde kullanılan kelime ve kelime gruplarını bilme, söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırma, kültürel bağlamlara uygun kalıp ifadeleri anlamlandırma* kazanımları olduğu görülmüştür. Uyarlanmış masal metinleri

için oluşturulan etkinlikler, B1 düzeyi anlama ve anlatma becerilerinin kazanımları doğrultusunda tasarlanmış ve kazanımlar etkinlik sonunda gösterilmiştir. Metin uyarlama esnasında yapılan, teknikleri ve değişime uğrayan ifadelerin gösterilmesi, uyarlanmış metin ile B1 düzeyi okuma becerisi kazanımları arasındaki ilişkinin açıklanması, görseller ve etkinlikler için web araçlarından faydalanılması çalışmanın özgün yanını göstermektedir.

Nardaniye Hanım Masalı'nda açıklama, eksiltme, genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme tekniklerinin hepsi kullanılmıştır. 68 parça halinde uyarlanan metinde geçen abdest, dolunay, ebe, gömmek, iki gözü iki çeşme, kafes, katır, kır, kıskanmak, kıyamamak, kurtulmak, müjde, ninni, öksürmek, satır, sığınmak, söz vermek, tabut, testi, tuzak, üstüne titremek, üvey, zehirlemek gibi 23 farklı söz ve sözcük grubu için sözlükçe oluşturulmuştur. 28 ifadede genişletme 24 ifadede de açıklama yapılmıştır. Özgün metin Anadolu sahasından derleme yöntemiyle elde edildiğinden, argo ve hakaret içerikli sözcük ve sözcük gruplarını içinde barındırmaktadır. Dil öğretim materyali olarak uyarlanan bu çalışmada yukarıda bahsedildiği anlamlarda kullanılan, B1 dil düzeyi için uygun görülmeyen kelime ve kelime grupları, dil yapıları, anlam akışını bozan ifadeler ve yansıma sesler gibi sözcükler eksiltme tekniği ile metinden çıkarılmıştır. Toplamda 63 farklı ifadede eksiltme yapılmıştır. Genel içeriğine bakıldığında tabiatüstü bir masal olan *Nardaniye Hanım* – üvey anne zulmü, kıskançlık, iftira atma, kırk katır kırk satır cezası gibi toplumsal yaşantının bir parçası olan olumsuzlukları da barındırmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken, kültürün olumlu örneklerini, evrensel değerler barındıran konuları sunmak kültürel etkileşim için önemlidir. Olumsuz örnek olarak nitelendirilebilecek tür konular özgün metinde yer aldığından, düzeye uygun sadeleştirme işlemlerinde metnin özgünlüğünü bozmayacak biçimde ana olaylar korunmuş fakat olumsuz örnek oluşturabilecek durumlar uyarlanmış metinde verilmemiştir. Uyarlanmış metin ile 10 farklı B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının örtüştüğü görülmüştür. Uyarlanmış metin için web araçlarından *Wordwall* kullanılarak etkinlik hazırlanmıştır. *Wordwall* ile hazırlanan metinden hareketle mecaz anlamlı söz ve söz gruplarının eşleştirme etkinliğinin, *bağlamdan hareketle anlamlandırma, metinden istenilen bilgileri seçme, bilgisayar ve vb. teknolojik araçlardaki yönergeleri takip etme* gibi okuma becerisi kazanımlarını karşıladığı görülmüştür.

Hızır Masalı'nda eksiltme, genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme tekniklerinin hepsi kullanılmıştır. 12 parça halinde uyarlanan metinde geçen tellal, Hızır, ses çıkarmamak, müsaade, eylemek, nafaka, kiler, huzur, vezir, yakışmak, danışmak gibi 10 farklı söz ve sözcük grubu için sözlükçe oluşturulmuştur. 9 ifadede genişletme 11 ifadede de açıklama yapılmıştır. Dil öğretim materyali olarak uyarlanan bu çalışmada yukarıda bahsedildiği anlamlarda kullanılan, B1 dil düzeyi için uygun görülmeyen kelime ve kelime grupları, dil yapıları, anlam akışını bozan ifadeler ve yansıma sesler gibi sözcükler eksiltme tekniği ile metinden çıkarılmıştır. Toplamda 6 farklı ifade de eksiltme yapılmıştır. Hızır masalı tabiatüstü bir masal olmasının yanı sıra, Hızır'ın İslam kültüründe yer alan bir karakter olması, özgün metinde Arapça söz gruplarını da içinde barındırmaktadır. Dil öğretiminde hedef dil dışında dil kullanımı uygun olmadığından metinde Hızır'ın kullandığı “Külli şey'in ilâ aslıhi” ifadesinin tercümesi yapılmış ve anlam akışına en uygun tercüme kullanılmıştır. Uyarlanmış metin ile 6 farklı B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının örtüştüğü görülmüştür. Uyarlanmış metin için web araçlarından Wordwall kullanılarak etkinlik hazırlanmıştır. Wordwall ile hazırlanan masaldaki yeni öğrenen kelime ve kavramlarla ilgili konuşma çarkı etkinliğinin, *kelimelerin doğru telaffuz edilmesi, konuşmalarda bağlama uygun mecazlı ifadelerin kullanılması, sebep-sonuç amaç-sonuç cümleleri kurma, etkileşime dayalı etkinlik ve oyunlara söz varlığını kullanarak katılma, bilgisayar ve vb. teknolojik araçlardaki yönergeleri takip etme* gibi okuma becerisi kazanımlarını karşıladığı görülmüştür.

Odun Yarıcı Masalı'nda eksiltme, genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme tekniklerinin hepsi kullanılmıştır. 23 parça halinde uyarlanan metinde geçen akşamüstü, mum, geri kalmamak, dolaşmak, dilenci, sarmak, sadaka, kapıcıbaşı, unvan, kılıç, para-pul, akıl vermek, doğruca, şaşırıp kalmak gibi 14 farklı söz ve sözcük grubu için sözlükçe oluşturulmuştur. 7 ifadede genişletme 15 ifadede de açıklama yapılmıştır. Toplamda 4 farklı ifade için eksiltme yapılmıştır. Uyarlanmış metin ile 5 farklı B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının örtüştüğü görülmüştür. Uyarlanmış metin için web araçlarından Canva kullanılarak etkinlik hazırlanmıştır. Canva ile hazırlanan metinden görsele adlı etkinlikte, yazılı bir masal metni ve masala uygun görseller oluşturularak sınıfta sözlü bir şekilde anlatımı istenmiştir. Etkinlik bu bakımdan okuma, yazma ve konuşma becerisi kazanımlarından *görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletiyi belirleme, olay ve bilgileri zamansal ve mantıksal sıralama, yeni öğrendiği kelime ve kalıp ifadeleri kullanma,*

anahtar sözcüklerden hareketle yorum ve değerlendirme içeren metinler yazmayı kapsadığı görülmüştür.

Oduncu ile Kurdun Masalı'nda açıklama, eksiltme, genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme tekniklerinin hepsi kullanılmıştır. 17 parça halinde uyarlanan metinde geçen İnadı tutmak, geçinmek, sürü, kör, kısmet, ayağına gelmek, canı çıkmak, derviş, çömlek, kör, mum, kazma, kürek, sandık, baca, ocak, yerden sıçramak gibi 18 farklı söz ve sözcük grubu için sözlükçe oluşturulmuştur. 7 ifadede genişletme 7 ifadede de açıklama yapılmıştır. Toplamda 4 farklı ifade için eksiltme yapılmıştır. Uyarlanmış metin ile 6 farklı B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının örtüştüğü görülmüştür. Özgün metinde yer alan masal tekerlemeleri dil öğretiminde telaffuz ve sözlü iletişim becerisi için faydalı olduğundan uyarlanmış metinde de korunmuştur. Etkinlik tasarıları ile pekiştirilmiştir. Uyarlanmış metin için web araçlarından *Learningapps* kullanılarak etkinlik hazırlanmıştır. *Learningapps* ile tasarlanan “masal tekerlemelerini telaffuz etme” etkinliğinin okuma, dinleme ve konuşma becerisi kazanımlarını karşıladığı görülmüştür.

Kırk Yalan Masalı'nda açıklama, eksiltme, genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme tekniklerinin hepsi kullanılmıştır. 28 parça halinde uyarlanan metinde geçen vasiyet etmek, sandık, çuval, yular, cüce, üzengi, saray, geçim sağlamak, şan, ocağına düşmek, yalvarmak, yere göğe sığdıramamak, hazıra dağ dayanmaz, müjdemo isterim, yetişmek, yara, kireç, sürmek gibi, 18 farklı söz ve sözcük grubu için sözlükçe oluşturulmuştur. 11 ifadede genişletme 12 ifade de açıklama yapılmıştır. Toplamda 13 farklı ifade de eksiltme yapılmıştır. Soytarı ve bozacı gibi meslek adları metinde korunmuş, metin uyarlama teknikleriyle anlaşılabilirlik artırılmıştır. Uyarlanmış metin ile 5 farklı B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının örtüştüğü görülmüştür. Uyarlanmış metin için web araçlarından *Learningapps* kullanılarak etkinlik hazırlanmıştır. “Masal bölümlerini mantıksal olarak sıralama ve anlatma” etkinliğinin 7 farklı okuma ve konuşma becerisi kazanımıyla ilişkili olduğu görülmüştür.

Ayağına Diken Batan Karga Masalı'nda açıklama, eksiltme, genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme tekniklerinin hepsi kullanılmıştır. 24 parça halinde uyarlanan metinde geçen Diken, kandil, tekme, çoban, telli pullu, canına tak etmek, söz anlatamamak, kafası şişmek, bıkip usanmak gibi, 9 farklı söz ve sözcük grubu için sözlükçe oluşturulmuştur. 6 ifadede genişletme 7 ifadede de açıklama yapılmıştır.

Toplamda 3 farklı ifade için eksiltme yapılmıştır. Tür olarak hayvan ve insan masallarına dahil olan özgün metin, uyarlanmış metin olarak da dil öğrenenler için her yaş grubuna uygun olabilecek konu ve temaya sahiptir. Uyarlanmış metin ile 5 farklı B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının örtüştüğü görülmüştür. Uyarlanmış metin için web araçlarından *Storyboard that* kullanılarak etkinlik hazırlanmıştır. *Storyboard that* ile hazırlanan “metinden hareketle tamamlama ve anlatma” etkinliğinin, *olay ve bilgileri zamansal ve mantıksal sıralama, teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlama, görsellerle oluşturulmuş basit bir öyküleyici metni anlatma* gibi okuma ve konuşma becerisi kazanımlarıyla örtüştüğü görülmüştür.

Koca Nine ile Tilki Masalı’nda açıklama, eksiltme, genişletme, kolaylaştırma ve sadeleştirme tekniklerinin hepsi kullanılmıştır. 13 parça halinde uyarlanan metinde geçen Külek, avlu, ot, satır, yalvarmak, çayır, inci, pul, dere gibi 9 farklı söz ve sözcük grubu için sözlükçe oluşturulmuştur. 6 ifadede genişletme 3 ifadede de açıklama yapılmıştır. Metinde 1 ifadede eksiltme yapılmıştır. Uyarlanmış metin ile 3 farklı B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarının örtüştüğü görülmüştür. Uyarlanmış metin için web araçlarından *Prezi* kullanılarak etkinlik hazırlanmıştır. Hazırlanan “masal karakterlerinin özelliklerini belirleme ve anlatma” etkinliğin, okuma, yazma ve konuşma becerisinden 7 farklı kazanımı karşıladığı görülmüştür.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine (DAOBM) göre, A2-C2 seviye aralığında, dil öğrenen bireylerin metinleri daha iyi anlayabilmesi için açıklama ve basitleştirme kullanmak olduğu vurgulanmaktadır. Metnin anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak için yapılabilecekler; anahtar sözcüklerin vurgulanması, tekrarların ve dolaylı anlatımların çıkarılması, okuyucunun işine yaramayacak bilgilerin çıkarılması” olarak sıralanmaktadır (DAOBM, 2021). Nitekim bu çalışmanın da çıkış noktası olan “B1 düzeyi Türkçe öğrenen bireyler” için metin uyarlama yapılmış, yukarıda belirtildiği gibi kolaylaştırma tekniğinde sözcükler vurgulanıp sözlükçe de açıklanmıştır. Eksiltme tekniği ile düzey üstü ifadeler çıkarılmış ve açıklama yapılarak ifadelerin daha anlaşılır verilmesi hedeflenmiştir.

Çalışmada *Wordwall*, *Storyboard that*, *Learningapps*, *Prezi* ve *Canva* gibi çeşitli web araçları kullanılarak, hedef metin haline gelen masallar için etkinlikler ve görseller oluşturulmuştur. İlgili literatüre bakıldığında, metin uyarlama çalışmalarında teknoloji kullanımına ilişkin örneklerin de mevcut olduğu görülmektedir. Basitleştirilmiş metinler

için çevrimiçi öğrenme araçları ve yenilikçi öğretim materyallerinin kullanımı ile ilgili çalışmalar yapan Arnaldo Candido Jr. vd. (2009), uyarlanmış metinlerden oluşan çevrimiçi bir yazma sisteminin sunulduğu ve teknolojinin eğitim için potansiyellerini yenilikçi bir bakış açısıyla tartışıldığı çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Bott, Saggion ve Mille (2012) de dil öğrenenler, bilişsel güçlükleri olan insanlar, yaşlılar ve belirli okuyucu grupları için veriye dayalı tekniklerle otomatik bir metin basitleştirme sistemine yönelik teknoloji ile metin değiştirim örneği sunmaktadırlar.

Bhatia (2016) ise hukuksal metinlerin anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak ve okuma stratejileri geliştirilebilmek adına metin basitleştirmenin faydalarından söz etmektedir. Tüm bu çalışmalar metin uyarlamanın ihtiyaç hasıl olduğu alanlarda teknolojinin birer ürünü olan yenilikçi öğretim araçlarından faydalanılarak metin basitleştirme uygulamalarını çağın ihtiyaçlarına göre düzenlenmede fayda sağlamaktadır.

Yapılan çalışmada, B1 düzeyi Türkçe öğrenenler bireyler için özgün edebi metinler olan masalların uyarlanmasının ardından, kolaylaştırma basamağında hazırlanan etkinlikler için yenilikçi öğretim araçlarından yararlanılmıştır. Etkinlikler dil becerileri kazanımlarına uygun olarak hazırlanırken yenilikçi öğretim araçlarıyla tasarlanan etkinliklerin YDTÖP’de yer alan B1 düzeyi okuma becerisi kazanımı: “*Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.*” karşıladığı da görülmüştür.

5.2. Sonuç

Bu çalışmada metin uyarlama tekniklerinden genişletme, açıklama, eksiltme, kolaylaştırma ve sadeleştirme teknikleri kullanılarak, yedi Türk masalının B1 düzeyine göre uyarlanması amaçlanmıştır. Uyarlama işlemleri metin üzerinde yazı fontu, yazı rengi ve çeşitli noktalama işaretleri ile gösterilmiş, metnin sonunda da belirtilmiştir. Uyarlanmış masal metinlerinin B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla ilişkisi incelenmiş, uyarlanmış metinlerin B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımlarını karşıladığı görülmüştür.

Metin uyarlama öncesinde uzman görüşüne başvurularak örneklem oluşturulmuş, özgün metinler cümle cümle ayrılarak cümle sayısı ve ana olayların tespiti gerçekleştirilmiştir. Metin uyarlama esnasında özgün metin (ÖM), uyarlanmış metin (UM) kısaltmasıyla gösterilmiştir. Düzey üstü fakat öğretimi hedeflenen ifadelerde

genişletme ve açıklama yapılmıştır. Yansıma sesler, argo ifadeler, düzey üstü ifadeler, eksilteli cümleler ve yanlış yerde yanlış anlamda kullanılan ifadelerde eksiltme uygulanmış, çıkarılan ifadeler metin sonrasında gösterilmiştir. Tüm cümlelerde düzeye uygunluk gözetilerek sadeleştirme yapılmıştır. Düzey üstü dil bilgisi yapıları, ve yan cümleler daha sade hale getirilmiş, devrik cümleler kurallı cümle olarak yeniden ifade edilmiştir. Metindeki olayların anlaşılabilirliğini arttırmak, soyut ifadeleri belirginleştirmek için web araçları ile masala özgü görseller oluşturulmuş, düzey üstü kelime ve kelime grupları için sözlükçe eklenmiştir. Cümlelerde kullanılan uyarlama teknikleri köşeli parantez içerisinde cümle sonunda gösterilmiştir.

İki aşamalı bir yol izlenen bu çalışmada, metin uyarlama işleminin ardından uyarlanmış metin için B1 düzeyi anlama ve anlatma becerilerinin gelişimine yönelik etkinlikler tasarlanmıştır. Etkinlikler tasarlanırken günümüzün yaygın bir öğretim malzemesi haline gelen teknolojinin ürünleri olan web araçlarından da faydalanılmıştır.

Nardaniye Hanım Masalı, örneklemin en uzun masalı olarak uyarlama tekniklerinin en fazla kullanıldığı metin olmuştur. Masalın içeriğinde yer alan, üvey anne-kızı arası kıskançlık, iftira atma, üvey çocuğa kötü davranma, zehirleme gibi olumsuz duygu ve konuların metnin ana hatlarını oluşturduğundan olumsuz örnekler metin uyarlama esnasında sadeleştirilerek metnin ana hatları korunmuştur. Sakıncalı görünen ve her yaş grubu için uygun olamayacak bu konularda, metnin ana hatlarına müdahale etmeden seviye üstü bulunan, argo ve hakaret anlamı taşıyan ifadelerde eksiltme uygulanmıştır. Uyarlanmış metin ile B1 dil düzeyi okuma becerisi kazanımları arasında en fazla ilişkinin tespiti Nardaniye Hanım'da görülmüştür. Masalın, konu ve tema bakımından B1 ve daha ileri düzeylerde kullanılabilir olduğu düşünülmektedir.

Hızır Masalı, Türk kültüründe yer alan olağanüstü karakterler ve inanmalar üzerine kurulu bir masal olduğundan B1 dil düzeyinde kurgu teması için kullanılmasının uygun olduğu düşünülmektedir. Nitekim YEE Türkçe Öğreniyorum Seti Yedi İklim B1 kitabında da ‘‘Hıdırellez’’ konusu üzerinden Hızır anlatılmaktadır. Hızır Masalı’nda, Hızır karakterinin İslam’daki yeri göz önünde bulundurularak Arapça konuşmalara yer verilmiştir. Dil öğretiminde hedef dil dışında dil kullanımı uygun olmadığından tercüme ihtiyacını doğurmuştur. Tercüme sonrası sadeleştirilen ifadeler, uyarlanmış metinde sunulmuştur.

Oduncu ile Kurdun Masalı'nda da Hızır masalında olduğu gibi halk inanmalarının ve olağanüstülüklerin öne çıktığı bir metindir. Bu özelliğiyle konu ve tema bakımından B1 düzeyinde verilmesinin uygun olduğu düşünülmektedir. Öyle ki haberci rüyalar görme, Derviş'in yardım etmesi, rüyalarda gerçekten haber verilmesi, çömlek ile gömülü altın bulma vb. ifadeler kültürdeki farklı inanış ve uygulamaları temsil etmektedir. Özgün metnin giriş tekerlemesi ile başlaması, sözlü iletişim ve telaffuz için oldukça önemlidir. Uyarlanmış metnin hem konu ve tema bakımından hem de B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla kurduğu ilişki üzerinden düzeye uygun bir okuma parçası olduğu düşünülmektedir.

Odun Yarıcı Masalı, çoğu masal da olduğu gibi zıtlıklar üzerine kurgulanmış, kültürel öğeleri ve ifadeleri içeren bir metindir. Metinde, Osmanlı saray kültürüne ait kelime ve ifadeler, eski yaşama ait uygulanan kurallar ve ritüellere örnekler mevcuttur. Metnin toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeler bakımından zengin oluşu, mecazlı söz ve sözcük gruplarına sıkça yer vermesi, farklı kültürlerle ait bilgileri içinde barındırması gibi özelliklerden B1 düzeyinde materyal olarak kullanılmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

Kırk Yalan Masalı gerçeküstü bir anlatı olmasına rağmen toplumsal yaşam alanlarında, gerçek yaşamda kullanılan kelime ve kalıp ifadeler bakımından zengin olduğu görülmüştür. Metinde sıkça geçen hedef dilde öğrenilmesi gerektiği düşünülen meslek (soytarı, bozacı vs.) ve eşya adları (üzengi, yular, at vs.) korunmuş, metinde önce okuyucunun "bildikleri üzerinden bilmediğini tahmin etme" okuma sonrasında sözlükçe kullanarak yeni kelime ve kelime gruplarını öğrenmeleri hedeflenmiştir. Masalın, B1 düzeyi okuma becerisi kazanımlarıyla olan ilişkisi incelendiğinde diğer metinlerden farklı olarak "karmaşık betimleyici ifadelerin belirlenmesi" çıktısını sağladığı görülmüştür. Metnin tüm bu özellikleriyle B1 düzeyinde kullanılabilir olduğu düşünülmektedir.

Ayağına Diken Batan Karga Masalı ve Koca Nine ile Tilki Masalı, tür olarak hayvan ve insan masallarına girdiğinden, dil öğrenen bireylerde her yaş grubu için kullanılması uygun olacağı düşünülmektedir. Nasihatler ve değerler üzerine kurgulanması, hayvanların olağanüstü özellikleriyle masallarda dikkat çekmesi okuyucuları eğlendiren özellikler olduğundan, metin uyarlama sonrasında hem yetişkinler hem de çocuklar için materyal olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Uzman görüşüne başvurularak seçilen masalların kültürel unsur ve söz varlığı açısından zengin oluşu yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılabilirliğini göstermiştir. Seçilen masalların, hedef dil düzeyinin dil yapıları ve kelime haznesine göre düzenlendikten sonra dil becerisi kazanımlarını karşılar mahiyette olması da dil öğretimi için son derece önemlidir.

Ortaya konan bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilecek materyal sayısını arttırmak, dört temel dil becerisinin gelişimini destekleyebilecek masal metinlerinin kullanılabilirliğini göstermek hedeflenmiştir.

5.3. Öneriler

Çalışmanın sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yapılacak uyarlama çalışmaları ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masal kullanımı ile ilgili şu öneriler dikkate alınabilir:

- Dil öğrenenler için yapılacak metin uyarlama çalışmalarında özgün edebi metinlerin kültürel unsurlar açısından zenginliği göz önüne alınabilir.
- Dil öğrenenler için yapılacak metin uyarlama çalışmalarında web araçlarından faydalanılabilir.
- Metin uyarlama çalışmalarında bir sonraki çalışmalara örnek olabilmesi için metinde yapılan değişiklikler, kullanılan teknikler metin üzerinde gösterilebilir, açıklanabilir.
- Dil düzeyinin kazanımlarının esas alındığı metin uyarlama çalışmalarında kullanılacak metinlerin kazanımları hangi ölçüler bakımından karşıladığı gösterilebilir, açıklanabilir.
- Dil öğrenenler için yapılacak metin uyarlama çalışmalarında masallar gibi her yaş düzeyine uygun, eğitsel işlevi olan metinler tercih edilebilir.
- Dil öğretimi için seçilecek ve uyarlanacak metinlerin evrensel değerler, olumlu olaylar ve düşünceler barındırması göz önüne alınabilir.
- Metin uyarlama çalışmalarında ortaya çıkan ürünlerin, hem ders içi hem de ders dışında bireysel ve grup olarak kullanılabilirliğine dikkat edilebilir.

- Masalların uyarlandığı çalışmalarda, uyarlama sonrası ortaya konan hedef metnin özellikle masal tekerlemelerinin işlevselliği için sesli olarak materyale dönüştürülmesinde masal anlatıcılarının desteğine başvurulabilir.
- Türk masallarındaki önemli karakterler ve tiplerin, evrensel masal motiflerindeki karşılığıyla birlikte sunulup uyarlama çalışmaları vasıtasıyla dil öğrenenlerin tanışıklığı sağlanabilir, kültürel etkileşim desteklenebilir.
- Metin uyarlama çalışmalarının öncesi ve sonrası için uzman, öğretmen ve öğrenci görüşü alınabilir.
- Dil öğrenenler için yapılan metin uyarlama çalışmalarının ardından araştırma kapsamında metnin anlaşılabilirliğine yönelik sınıf içi uygulamalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1979). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. TDK Yayınları.
- Allen, D. (2009). A study of the role of relative clauses in the simplification of news texts for learners of english. *System*, 37(4), 585-599. <https://doi.org/10.1016/j.system.2009.09.004>
- Alpar, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların önemi. *The Journal of Language and Linguistic Studies*. 9(1), 95-106. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jlls/issue/9937/122941>
- Altunkaya, H. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma kaygıları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki* (Tez No. 426411) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728-749. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies.1629>
- Arıcı, A.F. (2004). Tür özellikleri ve tarihlerine göre Türk ve dünya masalları. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 159-169. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/2865/39139>
- Arıcı, A. F., ve Taşkın, Y. (2019). Okuma becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi. *International Journal Of Field Education*, 5(2), 185-194. <https://doi.org/10.32570/ijofe.650240>
- Ayhan, M. S. ve Arslan, M. (2014). Edebî metin olarak masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkisi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7(2), 543-560. <https://doi.org/10.17218/husbed.25841>
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26122/275180>
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 1(1), 19-30. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkiyat/issue/16660/329608>

- Bayraktar Özen, C. (2022). *Anadolu masalları ve bu masalların Türkçe öğretimindeki yeri üzerine bir inceleme* (Tez No. 729751) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Belder, J. D. & Moens, M. F. (2010). Text Simplification for Children. *Sigir Workshop On Accessible Search Systems*. 19-26. https://www.researchgate.net/publication/228736550_Text_simplification_for_children
- Bhatia, V. (2016). Simplification v. easification— The case of legal texts. *Applied Linguistics*, 4(1), 42–54. <https://doi.org/10.1093/applin/4.1.42>
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*. 1(4), 107-133. <https://doi.org/10.7884/teke.100>
- Boratav, P. N. (1992). *Zaman zaman içinde*. Adam Yayınları.
- Boratav, P. N. (1995). *100 soruda Türk halk edebiyatı*. Gerçek Yayınları.
- Boratav, P.N. (1992). *Az gittik uz gittik*. Adam Yayınları.
- Bott S., Horacio, S. & Mille, S. (2012). Text simplification tools for Spanish. *LREC*, 48, 93–120. <https://doi.org/10.1007/s10579-014-9265-4>
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. ve Kılıç Çakmak E. (2020) *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Candido, A., et al. (2009). Supporting the adaptation of texts for poor literacy readers: a text simplification editor for Brazilian Portuguese. *Center of Computational Linguistics*, 34–42. <https://aclanthology.org/W09-2105>
- Canva, (2024, 10 Şubat) Erişim adresi <https://www.canva.com>
- Coşkun, E. (2002). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 1(11), 231-244. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16952/176982>
- Creswell, J. W. (2013). Nitel araştırma yöntemleri. İstanbul: Siyasal Kitapevi.
- Çakır, R. (2020). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında hazırlanan yedi iklim kitap setinin anonim Türk halk edebiyatı unsurları açısından incelemesi.

- Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(2), 206-230.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijotfl/issue/56185/813280>
- Çelik, F. (2019). Yabancılar Türkçe öğretiminde konuşma becerisini. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 32-41.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/utsobilder/issue/51251/633429>
- Daelemans, W., Höthker, A. & Sang. E. T. K. (2004). Automatic Sentence Simplification For Subtitling in Dutch And English. [Paper presentation] in Proc. of the 4th International Conference On Language Resources And Evaluation. Lisbon, Portugal. <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2004/pdf/697.pdf>
- Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni D-AOBM. (2022). Erişim adresi (https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf)
- Demirel, İ. F. (2020). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde metne müdahale: uygulamalı bir değiştirim örneği olarak deneme. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 5(2), 139-169. https://doi.org/10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v05i2001
- Dilidüzgün, Ş. (1995). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yazınsal metinler* (Tez No. 41893) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Durmuş, M. (2013'a). İkinci/yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. *Bilig*, 0(65), 135-150.
<https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423872979.pdf>
- Durmuş, M. (2013'b). *Yabancılar Türkçe öğretimi*. Grafiker Yayınları.
- Durmuş, M. (2013'c). Metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri, *JASSS*, 6(4), 391-408.
<https://doi.org/10.9761/JASSS1077>
- Durmuş, M. (2013'd). İkinci/yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies*, 8(1), 1291-1306.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4669>
- Durmuş, M. ve Okur, A. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı*. Grafiker Yayınları.
- Elçin, Ş. (1993). *Halk Edebiyatına Giriş*. Kültür Bakanlığı Yayınları.

- Eroğlu, S. (2015). *Metin dilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin' İn "Üç Nasihat" hikâyesinin yabancılara Türkçe öğretimi için sadeleştirme denemesi* (Tez No. 378257) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ertuğrul, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımı* (Tez No. 378275) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Evliyaoğlu, G. (1973). *Konuşma sanatı diksiyon fonetik retorik*. Türk Tarih Kurumu.
- Gedik, S. (2019). Masalların eğitimsel işlevleri. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*. 3(1), 356-367. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josse/issue/54491/650236>
- Ghaffari, R. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretiminde dil yeterliliklerine uygun edebî metin uyarlama* (Tez No. 654567) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Günay, U. (1975). *Elâzığ masalları: inceleme* (No. 55). Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12. <https://doi.org/10.16916/aded.16014>
- Harmandar, M., ve Kanatlı, F. (2020). Haldun Taner'in "Sahib-İ Seyf-Ü Kalem" adlı öyküsünün temel dil becerileri bağlamında b1 düzeyine ilişkin değerlendirilmesi. *Journal of Advanced Education Studies*, 2(2), 194-208. <https://doi.org/10.48166/ejaes.837818>
- Hengirmen, M. ve Güler, E. (2005). *Ses bilimi ve diksiyon*. Engin Yayınevi.
- Honeyfield, J. (1977). Simplification. *TESOL Quarterly*, 11(4), 431-440. <https://doi.org/10.2307/3585739>
- Kaplan, H. ve Doğru, M. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir masal uyarlama örneği: ağlayan narla gülen ayva masalı. *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(31), 30-46. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1220213>
- Karakuş, N. ve Işık, N. (2015). Masal türünün eğitimdeki yeri ve Türkçe ders kitaplarındaki kullanılabilirliği. *Eurasian Education & Literature Journal*, 1(1), 31-42. <https://doi.org/10.17740/eas.edu.2015-V1-03>

- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretime sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26115/275130>
- Kaya, N. S. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde Türk masallarından yararlanılması*. (Tez No. 430712) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Krashen, S. (1985). *The input hypothesis: Issues and Implications*. Longman.
- Kunos, I. (1987). *Türk masalları*. Sosyal Yayınlar.
- Mapleson, D. L. (2006). *Post-grammatical processing for discourse segmentation* [Doctoral Dissertation, University Of East Anglia].
- Merriam, S. B. (2018). Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber. Nobel Yayınları: Ankara.
- Mert, E. L. (2021). *Anadili eğitimi - öğretime sürecinde çocuk yazını ürünlerinden yararlanma ve masal türüne yönelik bazı belirlemeler*. Pamukkale Üniversitesi *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(31), 1-12. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11112/132848>
- Nuhoğlu, M. M. (2014). Keloğlan masalları ve kültürel etkileşim. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(6), 95-106. <https://doi.org/10.16992/ASOS.309>
- Learningapps (2024, 22 Şubat) Erişim adresi <https://learningapps.org>
- Oğuz, M. Ö. (2008). *Masallar*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.
- Oruç, Ş. (2000). Avrupa masallarının üslup özelliklerini inceleyen bir masal araştırmacısı: Max Lüthi. *Türk Kültürü Dergisi*, 1(444), 221-228. <https://avesis.gazi.edu.tr/yayin/4f579542-3698-468a-af82-213145e3c8b8/avrupa-masallarinin-ustup-ozelliklerini-inceleyen-bir-masal-arastirmacisi-max-luthi>
- Önal, M. N. (2011). *Muğla Masalları*. Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Özcan, H. Z. ve Batur, Z. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bir metin uyarlama örneği: Köroğlu Destanı. *Folklor Akademi Dergisi*, 227-251. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/folklor/issue/64660/949756>

- Özdin, A. (2020). *Türk masallarının yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metni olarak uyarlanması* (Tez No. 10220152) [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Polat, M. (2023). *Türkçe öğrenen yabancılar için masal metinlerinin b1 düzeyinde uyarlanması: Naki Tezel'in Türk masalları örneği* (Tez No. 793641) [Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Prezi.(2024, 3Mart) Erişim adresi <https://prezi.com>
- Saggion, H., Gómez-Martínez, E., Etayo, E., Anula, A. & Bourg, L. (2011). Text Simplification in Simplext. Making Text More Accessible. *Procesamiento de Lenguaje Natural*, 1(47), 341-347. https://www.researchgate.net/publication/277193726_Text_Simplification_in_Simplext_Making_Text_More_Accessible
- Sakaoğlu, S. (2005). *Masal araştırmaları*. Akçağ Yayınları.
- Seyidoğlu, B. (1985). *Masal*. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi.
- Storyboard That. (2024, 16 Mart) <https://www.storyboardthat.com>
- Şirin, M. R. (1998). *Masal atlası*. İz Yayıncılık.
- Tezel, N. (1968). Türk Halk Edebiyatında Masal. *Türk Dili*, 19(207), 447-458. <https://kutuphane.tdk.gov.tr/details?id=99618>
- Tuğrul, M. (1969). *Mahmutgazi köyünde halk edebiyatı: menkıbe, hikâye, masal, fıkra*. M.E.B. Devlet Kitapları.
- Turhan Tuna, S. (2013). *Türk masallarının varoluşçuluk açısından incelenmesi* (Tez No. 333727) [Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Turhan Tuna, S. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde Türk halk edebiyatı metinleri kullanımı: Oğuz Kağan Destanı Örneği. *Turkish Studies*. 9(3), 1481-1497. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.6316>
- Turhan Tuna, S. (2014). Yabancı Öğrencilere Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Elçisi Olan “Atasözleri’nin Kullanımı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-10. <https://doi.org/10.21666/mskuefd.55151>

- Turhan Tuna, S. (2021). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası etkileşim bağlamında ninniler*. Eğitim Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar VII. Eğitim Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu TDK. Güncel Türkçe Sözlük (2024, 10 Nisan) Erişim adresi <https://www.sozluk.gov.tr>
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Programı. Erişim adresi (<https://turkiyemaarif.org/uploads/editions/files/16436c12901a55.pdf>)
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi. (2024, 14 Ocak) Erişim adresi <https://tyc.gov.tr>
- Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 461-472. <https://www.academia.edu/45158311/>
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilimi terimleri sözlüğü*. Multilingual.
- Vardar, Ö. (2023). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Türk masallarının kültür aktarımında kullanılması üzerine bir inceleme: “Az Gittik Uz Gittik” masal kitabı örneği* (Tez No. 801488) [Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- YÖK, (2022). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi, Erişim adresi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Yücel, F. (2005). Dil edinimi ve masal dili. *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(12), 105-115. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/2773/37121>
- Yıldırım, A. ve Şimsek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Wordwall. (2024, 17 Mart) Erişim adresi <https://wordwall.net/tr>

EKLER

Ek 1. *Maarif Vakfının Hazırladığı (2019) “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı”’nda Yer Alan B1 Dil Düzeyi İçin Dört Temel Dil Becerisi Kazanım Tabloları*

B1 Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi

1. Günlük ihtiyaçlara yönelik ifade ve kalıpları belirler.
2. Toplumsal yaşam alanlarındaki ihtiyaç ve durumlara (alışveriş, sağlık, güvenlik vb.) ilişkin metinleri/ konuşmaları anlar.
3. Günlük konuşmalardaki temel deyimleri ve kalıp ifadeleri bağlamdan hareketle anlamlandırır.
4. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.
5. Mecazlı ifadeleri belirler.
6. Resmî konuşmalardaki temel kalıp ifadeleri tanır.
7. Meslekler hakkındaki bilgileri belirler.
8. Bir şeyin/işin yapılışına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder.
9. Ürünlere veya hizmetlere ilişkin yönergeleri takip eder.
10. Sesli ve/veya görüntülü yönergeleri takip eder.
11. Betimleyici ifadeleri belirler.
12. Türk kültüründeki temel beden dili unsurlarını ve bunlara eşlik eden ifade kalıplarını tanır.
13. Sesli ve/veya görüntülü karmaşık duyuru ve anonsları takip eder.
14. Görüntülü ve/veya sesli reklamlarda sunulan açık ve örtük iletileri belirler.
15. Sözel bilgileri görsellerle ilişkilendirir.
16. İlgi veya ihtiyacına yönelik bilimsel bir sunumu takip eder.
17. Haberlerdeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri ayırt eder.
18. Sesli ve/veya görüntülü haber metinlerinin ana hatlarını belirler.
19. Sesli ve/veya görüntülü haberlerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.

20. Kutlama/tebrik/teşekkür/ davet veya taziye içerikli basit metinleri/konuşmaları anlar.
21. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
22. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki ana düşünce ve yardımcı düşünceleri belirler.
23. Tercih/teklif/tavsiye/uyarı bildiren cümleleri ayırt eder.
24. Öyküleyici metinlerdeki temel unsurları belirler.
25. Öyküleyici/edebî metinlerin konusunu ve ana düşüncesini belirler.
26. Konuşmacının duygu durumlarını ayırt eder.
27. Türkçenin telaffuz özelliklerini fark eder.
28. Vurgu, tonlamadan kaynaklanan anlam farkını ayırt eder.
29. İletişim araçlarında kendisine yöneltilen soru ve yönergeleri takip eder.
30. Gözlem ve izlenimleri içeren ifadeleri belirler.
31. Yorum ve değerlendirmeleri ayırt eder.
32. Onay, kabul, ret ve ekleme ifadelerini tanır.
33. Bir diyalogdaki giriş, konuşmayı sürdürme, yönlendirme ve sonlandırmaya yönelik kalıp ifadeleri belirler.
34. Karşılaştırma içeren ifadeleri belirler.
35. Dinlediklerini/izlediklerini içerik açısından karşılaştırır.
36. Olay ve bilgileri zamansal veya mantıksal olarak sıralar.
37. Metindeki bilgileri sınıflandırır.
38. Plan/tasarı, tahmin veya hayalleri anlatan bir konuşmayı anlar.
39. Biyografi metnlerinin ana hatlarını belirler.
40. Teknoloji ve yeniliklerle ilgili ifadeleri belirler.
41. Dinleyeceklerinin/izleyeceklerinin içeriğine ilişkin tahminlerde bulunur.
42. Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili çıkarımlarda bulunur.
43. Etkin katılmadığı konuşmaları ana hatlarıyla takip eder.
44. Gerekçelendirme ifadelerini belirler.
45. Metinlerdeki anahtar kelimeleri belirler.
46. Sebep-sonuç/amaç-sonuç ilişkilerini belirler.
47. Öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
48. Olumlu ve olumsuz görüşleri ayırt eder.
49. Görüş/eleştiri veya yorumları ayırt eder.
50. Sesli ve/veya görüntülü sosyal medya iletilerini takip eder.

51. Bir söyleşiyi ana hatlarıyla takip eder.
52. Ana dili konuşurları arasında geçen otantik konuşmaların temel iletisini belirler.
53. Kùltürler arası karşılaştırmalar içeren konuşmalardaki benzerlik ve farklılıkları ayırt eder.
54. Dinlediklerine ilişkin notlar alır.
55. Dinlediklerini/izlediklerini özetler.
56. İlgi alanına giren yayınları takip eder.
57. Mizahi metinlerin iletisini belirler.
58. Türkçenin yapısal özelliklerinin anlamaya etkisini belirler.
59. Dinleme amacını belirler.
60. Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.

B1 Sözlü Etkileşim Becerisi Kazanım Listesi

1. Günlük ihtiyaçlarını gidermeye yönelik ayrıntılı diyaloglar kurar.
2. Uygun kelime ve kalıp ifadeleri kullanarak anlık gelişen durumlara yönelik diyaloglar kurar.
3. Resmî konuşmalara uygun kalıp ifadeleri kullanarak diyaloglar kurar.
4. Yanlış anlamaları veya hatalarını telafi edici kalıpları kullanır.
5. Konuşmalara uygun ifade ve kalıpları kullanarak katılır.
6. Diyaloglarında deyim ve mecazlı ifadeler kullanır.
7. Konuşma esnasında sorular sorar ve kendisine sorulan sorulara cevap verir.
8. Diyaloglarında betimleyici ifadeleri kullanır.
9. Günlük diyaloglarda onay/kabul/ret/ekleme ifadeleri kullanır.
10. Diyaloglarında öneri ifadeleri kullanır.
11. Güncel olay veya haberlere ilişkin bilgi alışverişinde bulunur.
12. İhtiyacı olan bir konuda bilgi ve açıklama ister.
13. Tekrarı istendiğinde söylediklerini ayrıntılandırarak açıklar.
14. İhtiyacı olan herhangi bir konuda ayrıntılı bilgi ve açıklama ister.
15. Toplumsal yaşam alanlarındaki durum ve sorunlara yönelik konuşmalara katılır.
16. Türk kültüründeki temel beden dili unsurlarını ve bunlara eşlik eden ifade kalıplarını kullanır.

17. Sözsüz iletişim unsurlarını konuşma amacına uygun biçimde kullanır.
18. Kültürel bağlamlara (gelenekler, kutlamalar, festival, taziye, anma vb.) uygun kalıp ifadeleri kullanarak diyaloglara katılır.
19. Kültürler arası karşılaştırmalar içeren diyaloglara katılır.
20. Kültürel bir öge/gelenek veya mekâna ilişkin konuşmalara katılır.
21. Sebep-sonuç/amaç-sonuç cümleleri kurar.
22. İstek veya şikâyetlerini anlatan diyaloglar kurar.
23. Gerekçelendirerek günlük hayata ilişkin (özür dileme, şikâyet, telafi etme vb.) diyaloglara katılır.
24. Bir tartışmada görüşlerini gerekçeleriyle ifade eder.
46
25. Ayrıntılı yol ve adres tarifleri içeren diyaloglar kurar.
26. Diyaloglarında karşılaştırmalara yer verir.
27. Konuşmalarında tercih/teklif/tavsiye/uyarı cümlelerini kullanır.
28. Telefonla alınan hizmetlere yönelik görüşmeler gerçekleştirir.
29. Yüz yüze veya iletişim araçlarını kullanarak kişisel veya mesleki görüşmeler gerçekleştirir.
30. Diyaloga uygun (giriş, sürdürme, yönlendirme, sonlandırma) ifadeler kullanır.
31. Konuşmayı sürdürmek için uygun ifadeler (teşvik, onay, takdir, itiraz vb.) kullanır.
32. Diyaloglarında konu bütünlüğünü sağlamaya yönelik ifadeler kullanır.
33. Geçmiş olayların/durumların konuşulduğu diyaloglara dilek ve pişmanlık ifadelerini kullanarak katılır.
34. Kurgusal (hayal, varsayım vb.) olay ve durumlara yönelik diyaloglar kurar.
35. Tahmin, plan veya tasarıların konuşulduğu diyaloglara katılır.
36. Bir şeyin işleyişine/yapılışına ilişkin diyaloglara katılır.
37. Diyaloglarda duygularını ifade eder ve duygularını yansıtan kişiye uygun karşılıklar verir.
38. Meslekler ve özellikleri hakkındaki konuşmalara katılır.
39. Kısa bir diyalogu canlandırır.
40. Yeni öğrendiği kelime ve kalıpları doğru telaffuz eder.
41. Yorum ve değerlendirmeler içeren konuşmalara katılır.
42. Etkileşime dayalı etkinlik veya oyunlara, ilgili söz varlığını kullanarak katılır.

43. Diyaloglarında vurgu ve tonlamaya dikkat eder.
44. Herhangi bir konuda röportaj yapar.
45. Ana dili konuşurları arasında geçen konuşmalara katılır.
46. Diyaloglarında anekdot, fıkra vb. unsurları kullanır.
47. Konuşmacıdan görüşlerini gerekçelendirmesini ister.

B1 Sözlü Üretim Becerisi Kazanım Listesi

1. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
2. Konuşmalarında yeni öğrendiği kelime ve kalıp ifadeleri kullanır.
3. Vurgu, tonlama ve duraklara dikkat ederek konuşur.
4. Konuşmalarında bağlama uygun mecazlı ifadeleri kullanır.
5. Gözlem ve izlenim içeren konuşmalar yapar.
6. Kendini ayrıntılı biçimde tanıtır.
7. Betimleyici ifadeler kullanarak konuşmalar yapar.
8. Meslekleri temel nitelikleriyle tanıtır.
9. Görsellerle oluşturulmuş basit bir öyküleyici metni anlatır.
10. Bir olayı/durumu/işi oluş sırası ve mantık akışına göre anlatır.
11. Görsel öğelerle verilen bilgileri anlatır.
12. Yazılı/sözlü bir metni kendi cümleleriyle aktarır.
13. Konuşmalarını doğrudan/dolaylı alıntılarla destekler.
14. Yaşadığı veya şahit olduğu bir olayı anlatır.
15. İlgi alanına giren bir konuda (gelenek, ülke, hobi vb.) görsellerle desteklenmiş sunum yapar.
16. Konuşmalarında onay/kabul/ret veya öneri ifadelerini kullanır.
17. Kutlama/tebrik/teşekkür/davet/taziye içerikli basit konuşmalar yapar.
18. Geçmiş veya gelecekle ilgili /kişi, durum, olay vb.) duygu ve düşüncelerini anlatır.
19. Bir konu hakkındaki duygu veya düşüncelerini/görüşlerini örneklendirir.
20. Bir olay veya duruma ilişkin deneyim ve izlenimlerini anlatır.
21. Bir konuyu olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren konuşmalar yapar.
22. Konuşmalarında gerekçelendirme ifadelerini kullanır.
23. Bir konuyla ilgili görüşlerini gerekçelendirerek açıklar.

24. Konuşmalarında konuşma ortam ve bağlamına uygun ifadeleri kullanır.
25. Karşılaştırmalar içeren konuşmalar yapar.
26. Bir etkinlikle ilgili duyuru yapar.
27. İçinde bulunduğu durum/eğitim süreci veya yaptığı iş hakkında konuşur.
28. Plan/tasarı/tahmin veya hayallerini uygun ifadeleri kullanarak anlatır.
29. İstek veya şikâyetlerini anlatır.
30. Konuşmalarında mizahi öğeler kullanır.
31. Güncel gelişmeler hakkında konuşmalar yapar.
32. Hazırlıksız konuşmalar yapar.
33. Konuşmalarında ikna edici yöntem ve teknikleri kullanır.
34. Bir etkinliğe ilişkin değerlendirmeler yapar.
35. Okuduklarını/dinlediklerini/izlediklerini özetler.
36. Kültürel bir öğe/gelenek veya mekân hakkında konuşmalar yapar.
37. Kültürel farklılıklar ve benzerlikler üzerine konuşmalar yapar.
38. Bir süreci (oyun, yarışma veya spor etkinliği vb.) aşamalarıyla anlatır.
39. Sesli mesajlar oluşturur.
40. Bir cümleyi veya kısa bir metni farklı vurgu ve tonlamalarla yeniden ifade eder.
41. Konuşmalarında beden dili unsurlarını kullanır.
42. Kendi konuşmasını/başkalarının konuşmalarını içerik, anlatım, sunum ve beden dili açısından değerlendirir.
43. Konuşmalarını bir konu ve ana fikir etrafında planlar.
44. Konuşma aşamalarına (başlama, sürdürme ve bitirme) uygun kalıp ifadeleri kullanır.
45. Konuşma amacını belirler.
46. Konuşma amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.

B1 Okuma-Anlama Becerisi Kazanım Listesi

1. Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.
2. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.
3. Bir uzmanlık alanıyla ilgili terim ve kalıp ifadeleri anlar.
4. Bağlamdan hareketle mecazlı ifadeleri ve kalıpları anlamlandırır.

5. Resmî veya özel yazışmalardaki kelime ve kalıp ifadeleri belirler.
6. Sayısal ifadeleri ayırt eder.
7. Talimat içeren yönlendirmeleri takip eder.
8. Kullanım kılavuzlarındaki yönlendirmeleri takip eder.
9. Kişi veya varlıklarla ilgili ayırt edici özellikleri belirler.
10. Karmaşık betimleyici ifadeleri belirler.
11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.
12. Tutarlılık unsurlarını belirler.
13. Karmaşık metinlerdeki karşılaştırma unsurlarını belirler.
14. Aynı konuda yazılmış metinleri içerik açısından karşılaştırır.
15. Metin içi ve/veya metinler arası karşılaştırmalar yapar.
16. Mesleklerle ilgili özellikleri belirler.
17. Yorum ve değerlendirmeleri ayırt eder.
18. Metinlerdeki örtük iletileri belirler.
19. Bir haber metnindeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri belirler.
20. Görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletileri belirler.
21. Kişisel e-posta veya mektuplardaki iletileri anlar.
22. Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.
23. İş mektuplarındaki iletileri belirler.
24. Ulaşım, seyahat veya konaklamaya ilişkin bilgileri seçer.
25. Bir metnin akışını ve anlam bütünlüğünü sağlayan ifadeleri belirler.
26. Bir şeyin/işin yapılışına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder.
27. Kişisel gözlem ve izlenim içeren ifadeleri belirler.
28. Yorum ve değerlendirmeleri ayırt eder.
29. Kişisel bilgi ve görüş isteyen/bildiren metinleri (röportaj, anket vb.) anlar.
30. Öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
40. İlgi alanlarına yönelik sosyal medya metinlerini takip eder.
41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.
42. Metinde geçen farklı kültürlere ilişkin bilgileri belirler.
43. Geleceğe yönelik duygu veya düşünceleri içeren metinleri anlar.
44. Metnin konusunu ve temel iletisini belirler.

45. İlgi veya uzmanlık alanına giren metinlerdeki ana ve yardımcı düşünceleri belirler.
46. Okuduklarında biyografi unsurlarını belirler.
47. Grafik, tablo veya zaman çizelgesinde verilmiş temel bilgileri belirler.
48. Metinlerde sıkça karşılaşılan kısaltmaları anlar.
49. Metnin içeriğine ilişkin tahminlerde bulunur.
50. Mizahi unsurları belirler.
51. Metinleri vurgu, tonlama, durak özelliklerine uygun biçimde okur.
52. Anahtar kelimeleri belirler.
53. Sebep-sonuç/amaç-sonuç ilişkilerini belirler.
54. Okuduklarından hareketle çıkarımlar yapar.
55. Metinlerde yer alan bilgileri sınıflandırır.
56. Metindeki genelleme/şart/ varsayım veya olasılık bildiren ifadeleri ayırt eder.
57. Okuduklarını anlamak için başvuru kaynaklarını kullanır.
58. Okuma amacını belirler.
59. Okuma amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.
60. Türkçenin yapısal özelliklerinin anlamaya etkisini belirler.

B1 Yazma Becerisi Kazanım Listesi

1. Dinlediği kısa metinleri dikte eder.
2. Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/kalıp ifadeleri kullanır.
3. Öz geçmiş formu doldurur.
4. Kişisel bakım ve sağlıkla ilgili kısa ve basit metinler yazar.
5. Ulaşım, seyahat, konaklamaya ilişkin formları doldurur.
6. Kutlama, tebrik/davet mesajları/metinleri yazar.
7. Kültürel bağlama uygun kutlama ve tebrik mesajları/metinleri yazar.
8. Tercih/teklif/ tavsiye veya uyarı içeren kısa metinler yazar.
9. Betimleyici metinler yazar.
10. Bilgilendirme amaçlı kısa tanıtım yazıları yazar.
11. Günlük hayata dair konularda sorular hazırlar, sorulara cevap verir.
12. Haber metinleri yazar.
13. Taslak oluşturarak metinler yazar.

14. Sosyal medya, günlük/blog metinleri yazar.
15. Karşılaştırmaya dayalı metinler yazar.
16. Meslekleri karşılaştıran metinler yazar.
17. Görsellerle oluşturulmuş öyküleyici bir metni kendi cümleleriyle yazar.
18. Görsellerle desteklenmiş bilgilendirici ve tanıtıcı kısa metinler hazırlar.
19. Sebep-sonuç/amaç-sonuç cümleleri kurar.
20. Çizgi hikâyeler veya karikatürlerdeki boş bırakılan konuşma balonlarını doldurur.
21. Bir olay veya durumu anlatan görselleri betimler.
22. Bir metni bağlama uygun biçimde tamamlar.
23. Öyküleyici metinler yazar.
24. Bağlayıcıları kullanarak nesne/yer/durum veya olaylarla ilgili görüşlerini anlatan metinler yazar.
25. Yazılarında öneri ifadelerini kullanır.
26. Bir konuya ilişkin görüş ve önerilerini gerekçeleriyle anlatan metinler yazar.
27. Yorum ve değerlendirmeler içeren metinler yazar.
28. Gözlem ve izlenim içeren metinler yazar.
29. Bir sorunun çözümüne ilişkin öneriler içeren metinler yazar.
30. Günlük hayata ilişkin durum/şikâyet/istek içeren metinler yazar.
31. Resmî yazışmalarda uygun kalıp ifadeleri kullanır.
32. Biçim ve içerik özelliklerine dikkat ederek resmî yazılar (dilekçe vb.) yazar.
33. Ayrıntılı e-posta ve iletiler yazar.
34. Duygu ve düşüncelerini içeren kişisel mektup yazar.
35. Aldığı/aşmak istediği ürün/hizmetle ilgili yazışmalar yapar.
36. Haber metinleri yazar.
37. İçinde bulunduğu durum/eğitim süreci veya yaptığı iş hakkında metinler yazar.
38. Plan/tasarı veya hayallerini anlatan basit metinler yazar.
39. Geleceğe yönelik tahminler/çıkarımlar içeren metinler yazar.
40. Belli bir aşama ve süreci anlatan metinler yazar.
41. Cümle bağlayıcılarını kullanarak kısa metinler yazar.
42. Deyimleri kullanarak kısa metinler yazar.
43. Metinlerinde bağlama uygun mecazlı ifadeleri kullanır.

44. Anahtar kelimelerden hareketle metinler yazar.
45. Aynı kavram alanına giren kelimeleri kullanarak metinler yazar.
46. Biyografi metinleri yazar.
47. Belli cümle kalıpları veya ifadeleri farklı şekillerde yeniden yazar.
48. Bağlılık unsurlarına dikkat ederek yazar.
49. Yazılarını bir konu ve ana fikir etrafında planlar.
50. Okuduklarını/dinlediklerini/izlediklerini özetler.
51. Duyuru/ilan metinleri yazar.
52. Bir ilana yazılı olarak başvurur.
53. Afiş veya broşür benzeri metinler hazırlar.
54. Basit raporlar yazar.
55. Deneme yazar.
56. Giriş, gelişme ve sonuç paragrafları yazar.
57. Metinlerinde kısaltmalara yer verir.
58. Grafik, tablo vb. şekilde ifade edilmiş bilgileri yorumlayarak yazar.
59. Kişisel gözlem ve izlenimleri içeren gezi yazıları yazar.
60. Tarif ve/veya talimat içeren metinler yazar.
61. Dolaylı anlatım içeren metinler yazar.
62. Yazılarında düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
63. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.
64. Yazım kurallarına dikkat ederek yazar.
65. Yazma amacını belirler.
66. Yazma amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.

Ek 2. Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim B1 Türkçe Öğretim Seti Dil Yapıları Listesi

Zarf fiil –(y)ken
Şimdiki zamanın hikayesi –(I)yordu
İsteşlik -işteş çatı –(I)ş
Dilek kipi -sA
Dilek kipinin hikayesi -sAydI
Şart kipi –(y)sA
Gereklilik kipi: -mAlI
-AlI -DIğInDAn beri, -DI ...AlI
Ettirgen çatı: -Dır, -Ir, -t, -Ar
Dönüşlü çatı: -n, -l
“Kendi” Dönüşlülük zamiri
-mAk lazım
-mAk zorunda kal-
-mAk gerek-
-mAk şart
-l-, -n- Edilgen çatı
Sıfat fiiler (-An, -DIk, -AcAk)